¶ Collectorium regularum fratrum et monialium ſub regimine prelatorū ordinis minorum degentium.

¶ Prefatiuncula.

Quia multe perſone religioſe diuerſorū ordinū ſub regimine prelatorū ordinis minorū degunt: et aliquorū hmōi ordinum regule non reperiuntur impreſſe: nec inſimul adunate: idcirco ꝓ cōi vtilitate ſubditorū ac prelatorū: in calce Cōpendij priuilegioꝝ fratrum prefatorum: iuxta ordinum huiuſmodi antiquitatē: cum nōnullis alijs eoſdē ordines concernentibus ſucceſſiue deſcribuntur. Collectorium

¶ Primo tñ ponitur regula fratrū minorum: veluti fundamentū optimū cui alie ſequentes regule innituntur. Ac etiā teſtamentū ſeraphici patris frāciſci fundatoris predicte regule: ac nōnullarū inferius poſitarū. Et annectitur forma recipiēdi prenominatos fratres ad ꝓfeſſionē. ¶ Secundo apponitur prima regula monialium ſancte Clare per ſupradictū ſeraphicū patrē edita. ¶ Tertio additur ſecunda regula monialiū ſancte Clare per Urbanū papā.4.ordinata. In fine cuiꝰ inſeritur ordo ad induendū nouicias: ac benedicendum profeſſas: ⁊ abbatiſſas. ¶ Quarto ſuperadditur prima regula fratrū et ſororum tertij ordinis: per prefatū ſeraphicū patrē facta: et per Nicolaum.4.bulle numine roborata. ¶ Quinto ſequitur ſecunda regula pro predictis tertiarijs ſub tribꝰ votis eſſentialibus in cōgregatione viuentibus: per Leonē.10.facta: ſeu confirmata. Cui adiungitur ordo ad induendū hmōi tertiarios fratres ⁊ ſorores. ¶ Sexto ſubſequitur regula monialium Conceptionis immaculate ſemperq; virginis dei genitricis: per Julium papā.2.edita: vel approbata. ¶ Ultimo ſubiungitur ordo agendorū ⁊ dicēdorū in miſſa: iuxta cōſuetudinē Romane eccl'ie: incipiens: Indutus planeta ⁊c. Cui adiunguntur ordinationes et declarationes officij diuini in capitulis generalibus auctoritate ap'lica facte. Ac inſuper ordo ad benedicendū ſacra ornamenta. Diſtinctio in ſeriꝰ cōtētoꝝ

Honorius epus ſeruus ſeruorum dei: dilectis filijs fratri franciſco ⁊ alijs fratribus de ordine fratrum minoꝝ: ſalutē et apoſtolicā benedictionē. Solet annuere ſedes ap'lica pijs votis: ⁊ honeſtis petentiū deſiderijs: fauorē beniuolū impartiri. Ea propter dilecti in dño filij: veſtris pijs precibus inclinati: ordinis veſtri regulā a bone memorie Innocentio papa predeceſſore nr̄o approbatam: annotatā preſentibus: auctoritate vobis ap'lica confirmamus: ⁊ preſentis ſcripti patrocinio cōmunimus. Que talis eſt. Prologus pōtificalis.

¶ In nomine domini: incipit regula et vita minorum fratrum.

¶ Capitulum.j.

Regula et vita minorū fratrum hec eſt: ſcʒ dñi noſtri Jeſu chriſti ſanctū euāgeliū obſeruare: viuēdo in obediētia: ſine ꝓprio: ⁊ in caſtitate. ¶ Frater frāciſcus ꝓmittit obediētiā ⁊ reuerētiā dño pape Honorio: ac ſucceſſoribꝰ eiꝰ cano- Eminētia ꝓfeſſionis frm minorum.

UVA. BHSC. IyR_230_2

nice intrantibus: ⁊ eccleſie Romane. Et alij fratres: teneantur fratri Franciſco: et
eius ſucceſſoribus obedire.

¶ De his qui volūt vitā iſtā accipere: ⁊ qualiter recipi debeāt. Cap. 2.

In hoc capitulo īplicantur m̄ta obligatoria.

SI qui voluerint hāc vitā accipere: et venerint ad fr̄es nr̄os: mittāt eos ad
ſuos miniſtros ꝓuinciales: q̄bus ſolū modo ⁊ nō alijs: recipiēdi fr̄es licen
tia cōcedatur. Miniſtri vero diligenter examinēt eos de fide catholica: et de eccle
ſiaſticis ſacramētis. Et ſi hec oīa credant: et velint ea fideliter cōfiteri: ⁊ vſq; in fi
nem firmiter obſeruare: et vxores nō habēt: vel ſi habēt: et iā monaſteriū intraue
runt vxores: vel licentiā eis dederint auctoritate dioceſani ep̄i voto cōtinētie iam
emiſſo: et illius ſint etatis vxores: ꝙ non poſſit de eis oriri ſuſpitio: dicāt illis ver
bū ſcti euāgelij: ꝙ vadāt et vendāt oīa ſua: et ea ſtudeant pauperib⁹ erogare. Qð

Equipollēs precepto.

ſi facere nō potuerint: ſufficit eis bona volūtas. ¶ Et caueāt fr̄es et eoꝝ miniſtri:
ne ſollicitj ſint de reb⁹ ſuis tꝑalib⁹: vt libere faciāt de reb⁹ ſuis: quicq̄d dn̄s inſpi
rauerit eis. Si tn̄ cōſiliū reqratur: licentiā habeāt miniſtri mittendi eos ad aliq̄s
deū timētes: quorū cōſilio bona ſua pauperib⁹ erogētur. Poſtea cōcedāt eis pā
nos ꝓbatiōis: videlicet duas tunicas ſine caputio: et cingulū: et brachas: et capa
ronem vſq; ad cingulū: niſi eiſdem miniſtris: aliud ſecundū deum aliquando vi
deatur. Finito vero anno ꝓbationis: recipiantur ad obedientiā: ꝓmittentes vitā

Preceptum inhibitorium.

iſtam ſemper et regulā obſeruare. ¶ Et nullo modo licebit eis de iſta religiōe exi
re iuxta mādatum dn̄i pape: quia ſecundū ſanctū euangelium: nemo mittēs ma

Equipollēs precepto.

num ad aratrū: et aſpiciēs retro: aptus eſt regno dei. ¶ Et illi q̄ iā ꝓmiſerunt obe
dientiam: habeāt vnam tunicā cum caputio: et aliā ſine caputio: qui voluerint ha

Eq̄po. p̄ce.

bere. ¶ Et q̄ neceſſitate cogūtur: poſſint portare calciamenta. ¶ Et fratres omnes

Eq̄po. p̄ce.

veſtimentis vilibus induātur: et poſſint ea repetiare de ſaccis: et alijs petijs: cum

Admonitio.

benedictione dei. ¶ Quos moneo et exhortor: ne deſpiciāt neq; iudicēt homines
quos viderint mollibus veſtimētis et coloratis indutos: vti cibis et potibus de
licatis: ſed magis vnuſquiſq; iudicet et deſpiciat ſemetipm̄.

¶ De diuino officio: et ieiunio: et quomodo fratres debeant ire ꝑ mundū. Cap. 3.

Equipollēs precepto.

CLerici faciant diuinum officiū ſecundū ordinem ſancte Romane eccleſie:
excepto pſalterio: ex quo habere poterūt breuiaria. Laici vero dicāt vigin
ti quattuor pater noſter pro matutino: pro laudibus quinq;: pro prima, tertia,
ſexta, nona: pro qualibet iſtarum ſeptem: pro veſperis autem duodecim: pro cō

Equipollēs precepto.

pletorio ſeptem: et orent pro defunctis. ¶ Et ieiunēt a feſto oīm ſanctoꝝ: vſq; ad
natiuitatem dn̄i. Sanctam vero quadrageſimam que incipit ab epiphania vſ

Bn̄dictio.

q; ad cōtinuos quadraginta dies: quā dominus ſuo ſancto ieiunio conſecrauit:
qui voluntarie eā ieiunant: benedicti ſint a dn̄o: et qui nolunt nō ſint aſtricti: ſed

Equipollēs precepto.

aliā vſq; ad reſurrectionem dn̄i ieiunēt. ¶ Alijs autē tēporibus: nō teneantur niſi
ſexta feria ieiunare. Tēpore vero manifeſte neceſſitatis: nō teneantur fratres ieiu
nio corporali. ¶ Cōſulo vero moneo et exhortor fratres meos in dn̄o Jeſu chri

Admonitio.

ſto: vt qn̄ vadunt ꝑ mundū: non litigēt: nec contendāt verbis: nec alios iudicēt: ſ;
ſint mittes: pacifici et modeſti: māſueti ⁊ hūiles: honeſte loquētes oīb⁹ ſicut de

Equipollēs precepto.

cet. ¶ Et nō debeāt equitare: niſi manifeſta neceſſitate vel infirmitate cogātur. ¶ In
quacunq; domū intrauerint: primū dicāt. Pax huic domui. Et ſecundū ſanctum
euangelium: de omnibus cibis qui apponuntur eis: liceat manducare.

¶ Qð fratres non recipiant pecuniam. Cap. 4.

Preceptum.

PRecipio firmiter fratrib⁹ vniuerſis: vt nullo modo denarios vel pecuniā re

UVA. BHSC. IyR_230_2

cipiãt: per ſe vel per interpoſitam perſonam. ¶ Tamen pro neceſſitatibus infir- Eq̃pollens
morum et alijs fratribus induendis: per amicos ſpirituales miniſtri tantũ ⁊ cu- precepto.
ſtodes ſolicitã curam gerant: ſm loca: ⁊ tempora: ⁊ frigidas regiones: ſicut neceſ
ſitati viderint expedire. Eo ſemper ſaluo: vt ſicut dictũ eſt: denarios vel pecuniaȝ
non recipiant.

¶ De modo laborandi. Cap. 5.

Fratres illi quibus dedit dominus gratiã laborandi: laborent fideliter et de
uote: ita ꝙ excluſo ocio anime inimico: ſancte orationis ⁊ deuotionis ſpiri
tum nõ extinguant: cui debent cetera temporalia deſeruire. ¶ De mercede vero la
boris: ꝑ ſe ⁊ ſuis fratribus corporis neceſſaria recipiant: preter denarios vel pe-
cuniã. Et hoc hũiliter ſicut decet ſeruos dei: et pauptatis ſanctiſſime ſectatores.

¶ Q̃d fratres nihil ſibi approprient: ⁊ de elemoſina petẽda: et de infirmis fratribus. Capitulum. 6.

Fratres nihil ſibi approprient: nec domũ: nec locum: nec aliquã rem: ſed tan- Preceptũ
q̃ꝫ peregrini ⁊ aduene in hoc ſeculo: in paupertate: ⁊ humilitate domino fa- inhibitoriuꝫ.
mulantes: vadant pro elemoſina cõfidenter. Nec oportet eos verecundari: quia
dominus ꝓ nobis ſe fecit pauperem in hoc mũdo. Hec eſt illa celſitudo altiſſime
paupertatis: que vos chariſſimos fratres meos heredes ⁊ reges regni celorum
inſtituit: pauperes rebus fecit: virtutibus ſublimauit. Hec ſit portio veſtra: q̃ per-
ducit in terra viuentiũ. Cui dilectiſſimi fratres totaliter inherẽtes: nihil aliud pro
nomine dñi noſtri Jeſu chriſti in perpetuũ ſub celo habere velitis. ¶ Et vbicunq̃ꝫ Admonitio.
ſunt ⁊ ſe inuenerint fratres: oſtendant ſe domeſticos inuiceꝫ inter ſe: ⁊ ſecure ma-
nifeſtet vnus alteri neceſſitatẽ ſuam. Quia ſi mater nutrit ⁊ diligit filium ſuũ car
nalem: quãto diligẽtius debet quis diligere fratrẽ ſuum ſpiritualem? ¶ Et ſi quis Equipollẽs
eorũ in infirmitatẽ ceciderit: alij fratres debẽt ei ſeruire: ſicut vellẽt ſibi ſeruiri. precepto.

¶ De penitentia fratribus peccantibus imponenda. Cap. 7.

Si qui fratrum inſtigante inimico mortaliter peccauerint: pro illis peccatis Habẽs vim
de quibus ordinatum fuerit inter fratres: vt recurratur ad ſolos miniſtros precepti.
prouinciales: teneantur predicti fratres ad eos recurrere q̃ꝫ citius poterunt ſine
mora. ¶ Ipſi vero miniſtri ſi preſbyteri ſunt: cum miſericordia iniungant illis pe
nitentiam. Si vero preſbyteri non ſunt: iniũgi faciant per alios ſacerdotes ordi-
nis: ſicut eis ſecundum deum melius videbitur expedire. Et cauere debent ne ira
ſcantur ⁊ conturbentur propter peccatum alicuius: quia ira ⁊ conturbatio in ſe
et in alijs: impediunt charitatem.

¶ De electione generalis miniſtri huius fraternitatis: et de capitulo Pentecoſtes. Capitulum. 8.

Uniuerſi fr̃es iſtius religionis: teneãtur ſemper hr̃e gn̄alẽ miniſtrũ ⁊ ſeruũ Habẽs vim
toti⁹ fraternitatis: ⁊ ei teneãtur firmiter obedire. ¶ Quo decedente: electio precepti.
ſucceſſoris fiat a miniſtris ꝓuincialib⁹ ⁊ cuſtodibus in capl̃o pẽtecoſtes: in quo
ꝓuinciales miniſtri teneãtur inſimul cõuenire: vbicũq̃ꝫ a gn̄ali miniſtro fuerit cõ Habẽs vim
ſtitutum. Et hoc ſemel in trib⁹ annis: vel ad aliũ terminũ maiorẽ vel minorẽ: ſicut precepti.
a predicto miniſtro fuerit ordinatũ. ¶ Et ſi aliquo tp̄e appareret vniuerſitati mini
ſtrorũ ꝓuincialiũ ⁊ cuſtodũ: predictũ miniſtrũ nõ eſſe ſufficiẽtẽ ad ſeruitiũ ⁊ cõ- Habẽs vim precepti.
munẽ vtilitatẽ frm̃: teneãtur p̄dicti fr̃es quib⁹ electio data eſt: in noĩe dñi: aliũ ſibi
eligere ĩ cuſtodẽ. ¶ Poſt capl̃m vero pẽtecoſtes: miniſtri ⁊ cuſtodes poſſint ſin- Licentia.
guli ſi voluerint ⁊ eis expedire videbitur: eodẽ anno in ſuis cuſtodijs: ſemel fr̃es
ſuos ad capl̃m cõuocare.

¶ De predicatorib⁹. Cap. 9.

UVA. BHSC. IyR_230_2

Regula fratrum minoꝛum.

Equipollēs preceptō. F Ratres non predicent in epatu alicuius epi: cū ab eo illis fuerit cōtradictū.
Equipo. p. C Et nullus fratrū populo penitus audeat predicare: niſi a gn̄ali miniſtro hu
ius fraternitatis fuerit examinatus ⁊ approbatus: ⁊ ab eo officiū predicationis
Admonitio. ſibi cōceſſū. C Moneo quoq; ⁊ exhoꝛtoꝛ eoſdē fr̄es: vt in predicatiōe quā faciūt:
ſint examinata ⁊ caſta eoꝝ eloquia: ad vtilitatem ⁊ edificationē populi: annūciā
do eis vitia et virtutes: penā et gloꝛiam cum breuitate ſermonis: q2 verbū abbre
uiatum fecit dominus ſuper terram.

C De admonitione ⁊ correctione fratrum. Cap. 10.

F Ratres qui ſunt miniſtri ⁊ ſerui alioꝝ fratrum: viſitent ⁊ moneant fratres
ſuos ſuos: ⁊ humiliter ⁊ charitatiue corrigant eos: nō precipientes eis ali
quid: quod ſit cōtra aīam ſuā ⁊ regulā noſtrā. Fratres vero qui ſunt ſubditi: re
coꝛdentur: ꝙ ꝓpter deū abnegauerūt ꝓprias ꝓprias voluntates. C Unde firmi
Preceptū. ter precipio eis: vt obediant ſuis miniſtris in omnibus q̄ promiſerūt dn̄o obſer
Eq̄pollens preceptō. uare: ⁊ nō ſunt cōtraria anime ⁊ regule noſtre. C Et vbicunq; ſunt fratres qui ſci
rent ⁊ cognoſcerent ſe nō poſſe regulā ſpiritualiter obſeruare: ad ſuos miniſtros
debeant ⁊ poſſint recurrere. Miniſtri vero charitatiue ⁊ benigne eis recipiant: ⁊
tantā familiaritatē habeāt circa ipos: vt dicere poſſint eis ⁊ facere ſicut dn̄i ſer
Admonitio. uis ſuis. Nā ita dz eſſe: ꝙ miniſtri ſint ſerui oīm fratrū. C Moneo vero ⁊ exhoꝛ
toꝛ in dn̄o Jeſu chꝛiſto: vt caueant fr̄es ab omni ſuperbia, vanagloꝛia. inuidia.
auaricia. cura ⁊ ſollicitudine huius ſeculi: detractione ⁊ murmuratione. Et non
curent neſcientes lr̄as: lr̄as diſcere: ſed attendāt ꝙ ſuper oīa deſiderare debēt hr̄e
ſpiritum dn̄i: ⁊ ſanctā eius operationē: oꝛare ſemꝑ ad deū puro coꝛde: ⁊ hr̄e hu
militatē ⁊ patientiā in perſecutione ⁊ in infirmitate: ⁊ diligere eos q nos perſe
quuntur reprehēdunt ⁊ arguūt: q2 dicit dn̄s. Diligite inimicos vr̄os: ⁊ oꝛate pro
perſequētibus ⁊ calūniantibus vos. Beati qui perſecutionē patiūtur ꝓpter iuſti
ciā: qm̄ ipoꝝ eſt regnū celoꝝ. Qui autē perſeuerauerit vſq; in finē: hic ſalu⁹ erit.

C Q̄d fr̄es nō ingrediātur monaſteria monacharum. Cap. 11.

Preceptū. P Recipio firmiter fratribus vniuerſis: ne habeant ſuſpecta conſoꝛtia vel con
ſilia mulierū. C Et ne ingrediātur monaſteria monacharū preter illos quib⁹
Preceptū. a ſede apl̄ica cōceſſa eſt licētia ſpecialis. C Nec fiant cōpatres viroꝝ vel mulierū:
Preceptū. ne hac occaſione inter fratres vel de fratribus ſcandalū oꝛiatur.

C De euntibus inter ſarracenos ⁊ alios infideles. Cap. 12.

Licentia. Q Uicunq; fr̄m diuina inſpiratione voluerit ire inter ſarracenos ⁊ alios infi
deles: petant inde licentiā a ſuis miniſtris ꝓuincialib⁹. Miniſtri vero nul
lis eundi licentiā tribuāt: niſi eis quos viderint eſſe idoneos ad mittendū. C Ad
Preceptū. hec per obedientiā iniungo miniſtris: vt petāt a dn̄o papa vnū de ſancte roma
ne eccl̄ie cardinalib⁹: qui ſit gubernatoꝛ. ꝓtectoꝛ: ⁊ correctoꝛ iſti⁹ fraternitatis: vt
ſemꝑ ſubditi ⁊ ſubiecti pedib⁹ eiuſdē ſancte eccl̄ie: ſtabiles in fide catholica: pau
pertatē ⁊ hūilitatē: ⁊ ſctm̄ euāgeliū dn̄i nr̄i Jeſu chꝛiſti qđ firmiter ꝓmiſim⁹: ob
ſeruemus. C Nulli ergo oīno hoīm liceat: hanc paginā nr̄e cōfirmationis infrin
gere: vel ei auſu temerario cōtraire. C Si quis aūt hoc attēptare preſumpſerit: in
dignationē oīpotētis dei ⁊ beatoꝝ Petri ⁊ Pauli aplo̅ꝝ eius ſe nouerit incur
ſurum. Datū Laterani. 3. Kalēdas Decēbꝛis: pōtificatus noſtri anno octauo.

C Explicit regula fratrum minoꝛum.

C In nomine domini incipit teſtamētum bea-

UVA. BHSC. IyR_230_2

tiſſimi patris noſtri ſerahpici franciſci.

Dominus dedit mihi fratri frãciſco icipere facere penitẽtiam: quia cum eſſem in peccatis nimis videbatur mihi amarũ videre leproſos: ſed ipe domin⁹ adduxit me inter illos: ⁊ feci miam cũ illis. Et recedente me ab ipis: id quod videbatur mihi amarũ: conuerſuʒ fuit in dulcedinẽ anime ⁊ corporis. Et poſtea parũ ſteti: ⁊ exiui de ſeculo. ¶ Et dominus dedit mihi talem fidem in eccleſijs ſuis: vt ita ſimpliciter adorarem ⁊ dicerem. Adoramus te ſanctiſſime domine Jeſu chriſte hic ⁊ ad omnes eccleſias tuas que ſunt in toto mundo: ⁊ benedicimus tibi: quia per ſanctã crucem tuã redemiſti mundum. ¶ Poſtea dñs dedit mihi ⁊ dat tantã fidẽ in ſacerdotibus qui viuunt ſm formam ſancte romane eccleſie propter ordinem ipoꝝ: ꝙ ſi facerent mihi perſecutionem volo recurrere ad ipos. Et ſi haberem tantã ſapientiã quantã Salomon habuit: ⁊ inuenirẽ pauperculos ſacerdotes huius ſeculi: in eccleſijs in quib⁹ morãtur: nolo predicare contra voluntatem ipoꝝ. Et ipos ⁊ omnes alios volo timere: amare: ⁊ honorare ſicut meos dominos. Et nolo in ipſis conſiderare peccatũ: quia filium dei cerno in ipis: ⁊ dñi mei ſunt. Et propter hoc facio: quia nihil video corporaliter in hoc ſeculo de ipſo altiſſimo filio dei: niſi ſanctiſſimum corpus ⁊ ſanguinem ſuum: quod ipi recipiunt: ⁊ ipi ſoli alijs miniſtrant. Et hec ſanctiſſima miſteria volo ſuper omnia honorare ⁊ venerari: ⁊ in locis precioſis collocari. ¶ Sanctiſſima nomina ⁊ verba eius ſcripta vbicunqꝫ inuenero in locis illicitis: volo colligere: ⁊ rogo ꝙ colligantur: ⁊ in loco honeſto collocentur. ¶ Et omnes theologos ⁊ qui miniſtrant nobis verba diuina: debemus honorare et venerari: ſicut eos qui miniſtrant nobis ſpiritũ ⁊ vitam. ¶ Et poſtqꝫ domin⁹ dedit mihi curam de fratribus: nemo oſtendebat mihi quid deberem facere: ſed ipe altiſſimus reuelauit mihi: ꝙ deberẽ viuere ſm formã ſancti euangelij. Et ego paucis verbis ⁊ ſimplicibus feci ſcribi: ⁊ dominus papa cõfirmauit mihi. ¶ Et illi qui veniebant ad recipiendum vitam iſtã: omnia que habere poterant dabãt pauperibus: ⁊ erant contenti tunica vna: intus ⁊ foris repeciata qui volebant: cũ cingulo ⁊ brachis: ⁊ nolebamus plus habere. ¶ Officiuʒ dicebamus clerici ſm alios clericos: laici dicebant pater noſter. Et ſatis libenter manebamus in eccl'ijs pauperculis: ⁊ derelictis: ⁊ eramus idiote ⁊ ſubditi omnibus. ¶ Et ego manib⁹ meis laborabam: ⁊ volo laborare: ⁊ omnes alij fratres firmiter volo ꝙ laborent: de laboritio quod pertinet ad honeſtatem. Et qui neſciunt diſcant: non ꝓpter cupiditatem recipiendi preciũ laboris: ſed propter bonũ exemplũ: ⁊ ad repellenduʒ ocioſitatem. Et quando nõ daretur nobis preciũ laboris: recurramus ad meſaʒ domini petendo eleemoſinã oſtiatim. ¶ Salutationem dñs mihi reuelauit: vt diceremus. Dominus det tibi pacẽ. ¶ Caueant ſibi fratres: vt eccleſias ⁊ habitacula: ⁊ omnia alia que pro ipis conſtruuntur: penitus non recipiant: niſi eſſent ſicut decet ſanctã paupertatem quã in regula promiſimus: ſemper ibi hoſpitantes ſicut aduene ⁊ peregrini. ¶ Precipio firmiter per obedientiam fratribus vniuerſis: ꝙ vbicunqꝫ ſunt non audeant petere aliquã litteram in curia romana: per ſe nec per interpoſitã perſonã: nec pro eccleſia: nec pro alio loco: neqꝫ ſub ſpecie predicationis: nec pro perſecutione ſuoꝝ corporum: ſed vbicunqꝫ non fuerint recepti: fugiant ad aliã terram ad faciendũ penitentiaʒ: cum benedictione dei. ¶ Et firmiter volo obedire generali miniſtro hui⁹ fraternitatis: ⁊ illi guardiano quẽ ſibi

UVA. BHSC. IyR_230_2

placuerit mihi dare: ⁊ ita volo eſſe capt⁹ in manibus ſuis: vt nõ poſſim ire vel facere contra voluntatẽ ſuã: q2 dñs meus eſt. ¶ Et q̄uis ſim ſimplex ⁊ infirmus: tñ ſemper volo habere clericũ: qui mihi faciat officium: ſicut in regula cõtinetur. Et oẽs alij fratres teneãtur firmiter obedire guardianis ſuis: ⁊ facere officiũ ſm regulam. Et ſi aliqui inuenti eſſent: qui non facerẽt officium ſm regulã: ⁊ vellẽt alio modo variare: aut nõ eſſent catholici: oẽs fratres vbicunq; ſunt per obedientiã teneantur: q vbicũq; inuenerint aliquẽ ipoꝝ: proximiori cuſtodi illius loci vbi ipm inuenerint debeãt preſentare. Et cuſtos teneatur per obediẽtiã ipm firmiter cuſtodire ſicut hominẽ in vinculis die noctuq;: ita q nõ poſſit eripi de manib⁹ ei⁹: donec ꝓpria ſua perſona ipm repreſentet in manibus ſui miniſtri. Et miniſter teneatur firmiter per obediẽtiã: mittere ipm per tales ffes q die noctuq; cuſtodiãt ipz ſicut hominẽ in vinculis: donec repreſentẽt ipm coraz dño Oſtienſi: qui eſt dñs protector ⁊ corrector iſtius fraternitatis. ¶ Et nõ dicãt ffes: hec eſt alia regula: q2 hec eſt recordatio: admonitio: ⁊ exhortatio: ⁊ meũ teſtamentũ: quod ego frater frãciſcus paruulus facio vobis ffibus meis benedictis: ꝓpter hoc vt regulã quã dño ꝓmiſimus meli⁹ catholice obſeruemus. Et gñalis miniſter: ⁊ oẽs alij miniſtri ⁊ cuſtodes: ꝑ obedientiã teneãtur: in iſtis verbis non addere vel minuere. Et ſemper hoc ſcriptũ habeãt ſecũ iuxta regulã: ⁊ in oĩbus capl'is q̄ faciũt: qñ legũt regulã: legant ⁊ iſta verba. ¶ Et oib⁹ ffib⁹ meis clericis ⁊ laicis precipio firmiter per obedientiã: vt nõ mittãt gloſas in regula: nec in iſtis verbis: dicẽdo ita volũt intelligi: ſz ſicut dedit mihi dñs ſimpliciter ⁊ pure dicere ⁊ ſcribere regulaz ⁊ iſta verba: ita ſimpliciter ⁊ pure ſine gloſa intelligatis: ⁊ cũ ſancta operatiõe vſq; in finẽ obſeruetis. ¶ Et quicũq; hec obſeruauerit: in celo repleatur bñdictione altiſſimi pr̃is celeſtis: et in terra repleatur bñdictione filij ſui cũ ſanctiſſimo ſpũ paracleto: ⁊ oĩbus virtutib⁹ celoꝝ: ⁊ oĩbus ſanctis. Et ego frater frãciſcus paruulus et veſter ſeruus in dño: quãtũcũq; poſſũ cõfirmo vobis int⁹ ⁊ foris iſtã ſanctiſſimam bñdictionẽ. Amẽ. ¶ Explicit teſtamentũ beatiſſimi pr̃is noſtri frãciſci.

¶ Forma recipiendi fratres ad profeſſionem.

Decẽ facienda i receptione ad ꝓfeſſionem.

PRimo fiat capitularis oim ffm congregatio. ¶ Secundo per nouitiũ ꝓfeſſionis hũilis poſtulatio: ⁊ reſpõſio. ¶ Tertio eius ſufficiẽtie ⁊ conuerſationis examinatio. ¶ Quarto circa ꝓmittẽda in regula ſpecifica informatio. ¶ Quinto habit⁹ ⁊ cinguli bñdictio: et eoꝝ impoſitio. ¶ Sexto ſui ſtat⁹ ꝓ clerico vel laico deputatio. ¶ Septimo gñalis oĩz renunciatio: ⁊ votoꝝ cõmutatio. ¶ Octauo (ſi voluerit) noĩs mutatio: ⁊ electi cõfirmatio. ¶ Nono ꝓfeſſionis emiſſio: ⁊ eterne glorie ꝓmiſſio. ¶ Decimo circa premiſſa obſeruãda benigna exhortatio: ⁊ indulgentie adepte grata notificatio: ⁊ noui profeſſi charitatiua recommendatio: ac etiam hymni ⁊ orationum decantatio.

1 ¶ Circa ꝑmũ: pulſet cãpana capl'i: vt mors eſt: ⁊ oẽs ffes q pñt cõueniãt i capl'o: et etiã hoſpites interiores: q2 iſte act⁹ ꝓfeſſionis eſt de ſolẽnib⁹ ⁊ pncipalib⁹ ordis. Et oĩbus cõgregatis: ⁊ cauſa per prelatũ denũtiata: ſi aliq nouitij ſunt ibi exeant.

2 ¶ Circa ſecundũ: vocatus nouitius facturus ꝓfeſſionẽ: flectat genua corã prelato: obſecrans humiliter eum ⁊ fratres vt velint ipm recipere.

3 ¶ Circa tertiũ: prelat⁹ q̄rat ab oĩbus de ei⁹ cõuerſatione: onerãdo cõſciẽtias eoꝝ.

4 ¶ Circa quartũ: vocato nouitio plat⁹ intimet ſibi deffect⁹: ⁊ ſpecificet ꝓmittẽda.

5 ¶ Circa quintũ: habitu ante prelatum in crucis modũ ⁊ cingulo poſitis: ſurgens

UVA. BHSC. IyR_230_2

omnes fratres: ꝛ depoſitis mãtellis: incipiat prelat⁹. ℣. Adiutoriũ noſtrum. ꝛc.
℟. Qui fecit. ℣. Dñe exaudi. ℣. Dñs vobiſcum. Oratio.
Domine Ieſu xp̃e q exiſtẽs in forma dei: formã ſerui accipere: ac i ſimilitudi nẽ hoim fieri: ꝛ habitu inueniri vt hõ ꝑ nr̃a ſalute dignat⁹ es: te ſupplíciter exoram⁹: vt iſtũ nr̃e religiõis habitũ in crucis modũ ꝑ tue paſſiõis memoriali depoſitũ: bene✠dicere digneris: vt famul⁹ tu⁹ frater. N. q ꝑ pniali ſui corporis tegumento ipm induerit: te per imitationẽ induat ſaluberrimã ad omnis perfectionis exemplum. Qui viuis ꝛc. Oratio ſuper chordam.
Deꝰ q vt ſeruũ abſolueres: filiũ funib⁹ ligari voluiſti: bñ✠dic qs funẽ iſtũ: vt famulus tu⁹ fr̃. N. q eo velut ligamine ſui corpis cinget: vinculoꝝ eiuſdez filij tui dñi noſtri Ieſu xp̃i memor exiſtat: ꝛ i ordine quẽ aſſumit ſalubriter pſeueret: ꝛ tuis cũ effectu ſemper obſequijs ſe obligatũ eſſe cognoſcat. Per eundẽ ꝛc.
Hic habitus ꝛ chorda aſpergãtur aqua bñdicta: ꝛ induatur nouiti⁹ habitu benedicto a prelato: ꝛ dicat ſequentia ſuper eum. ℣. Dñs vobiſcum. Oratio.
Maieſtatem tuã dñe ſupplíciter exoramus: vt famulũ tuũ. N. cui de tua gratia preſumẽtes noſtre religionis veſtẽ imponimus: digneris inter diſcipulos tuos virtute ex alto induere: iuſticie lorica munire: ꝛ ſalutis ꝓtegere veſtimẽto: vt intercedẽte btiſſimo pr̃e nr̃o ſeraphico cõfeſſore tuo frãciſco: ſub hũilitatis veſte tibi pſeuerãter deſeruiẽs: ad ſtolã immortalitatis ꝛ gl̃ie mereatur ꝑuenire. Qui viuis. Hic cingatur a prelato chorda. Deinde dicatur Orõ.
Deus qui beato Petro apoſtolo tuo ſignificans qua morte clarificaturus eſſet deũ: predixiſti per aliũ in ſenectute ipm fore cingendũ: famulũ tuum fratrem. N. quẽ cingulo noſtre fraternitatis precingimus: tua queſumus charitate precinge: tui nois metu cõſtringe: ꝛ chorda ſalutari cor ei⁹ regulari alliga diſciplina: vt tua ei opitulãte gr̃a: ſolutus ꝛ liberat⁹ a mũdo: tuoqꝫ vinctus ſeruitio: in ordinis quẽ aſſumit obſeruãtia vſqꝫ in finẽ iugiter perſeueret. Qui viuis.
Orõ dicenda ſup frẽm indutũ ꝛ precinctũ. ℣. Dñs vobiſcum.
Deus q mira crucis miſteria in tuo deuotiſſimo cõfeſſore beato frãciſco multiformiter demõſtraſti: da famulo tuo fratri. N. ipius ſemper exẽpla ſectari: ꝛ aſſidua eiuſdem crucis meditatione muniri. Per chriſtum.
Circa ſextum: prelatus deputet eum pro clerico vel laico. 6
Circa ſeptimum: renũtiet oibus tam habitis q̃ habendis: ꝛ omni iuri et priuilegio. Et ſi qua vota emiſit: cõmutet ea prelatus. 7
Circa octauũ: poteſt nouicius mutare nomẽ: vt ſibi placuerit. 8
Circa nonũ: ſcꝫ pfeſſionis emiſſionẽ: flexis genibus nouicius amoto caputio: iunctiſqꝫ manibus inter manus prelati: dicat ſic. 9
Ego fr̃. N. voueo ꝛ ꝓmitto deo: ꝛ btẽ marie ſemp virgini: ꝛ btõ frãciſco: ꝛ oibus ſanctis: et tibi pater: toto tẽpore vite mee ſeruare regulã ffm minorum cõfirmatã per dñm papã Honoriũ: viuẽdo in obediẽtia: ſine ꝓprio: et in caſtitate. Reſpõdeat prelatus. Si tu hec ſeruaueris: ego promitto tibi vitã eternam. In nomine patris et filij ꝛc. Et ſi non intellexerit ꝓfitẽs: dicatur i vulgari.
Circa decimũ: plat⁹ moneat pfeſſũ ſuare q̃ ꝓmiſit: ꝛ notificet quãta indulgẽtiã adept⁹ ſit: et recõmẽdet eũ frib⁹ deuote. Quo fcõ ſurgẽs cãtor icipiat hymnũ Ueni creator. Quo finito: duo fr̃es dicãt. ℣. Cõfirma h̃ de⁹. Deide plat⁹ dicat. ℣. Poſt ptũ v̓go. et. ℣. Ora ꝓ nob̃ btẽ pr̃ frãciſce. et. ℣. Saluũ fac. et. ℣. Dñe exaudi. et. ℣. Dñs vobiſcũ. Orõ. De⁹ q corda. et Cõcede nos. et De⁹ q eccl̃iã tuã ꝛc. 10

UVA. BHSC. IyR_230_2

DEus qui nos a ſeculi vanitate conuerſos: ad brabium ſuperne vocationis accendis: pectoribus noſtris purificandis illabere: ⁊ gratiam nobis qua in te perſeueremus infunde: vt protectionis tue muniti preſidijs: quod te donante promiſimus impleamus: ⁊ noſtre profeſſionis executores effecti: ad ea q̄ perſeuerantibus in te ꝓmittere dignatus es pertingamus. Per dominum ⁊c.

Incipit prologus prime regule ſancte Clare. Anno domini. 1246.

Prohemiū ſūmi pōtific.

INnocentius epiſcopus ſeruus ſeruorum dei: dilectis in chriſto filiabus Clare abbatiſſe: alijſq; ſororibus monaſterij ſancti Damiani Aſſiſinatis: ſalutem ⁊ apoſtolicam benedictionē. Solet annuere ſedes apoſtolica pijs votis: ⁊ honeſtis petentiū precibus: fauorem beniuolum impartiri. Ex parte ſiquidem veſtra nobis extitit humiliter ſupplicatum: vt ⁊ vite formulā iuxta quam cōmuniter in ſpirituum vnitate: ac voto altiſſime paupertatis viuere deberetis: vobis a beato Franciſco traditam: ⁊ a vobis ſponte ſuſceptā: venerabilis frater noſter Oſtienſis ⁊ Velletrenſis epiſcopus duxerit approbandā: ſm q in ipſius epiſcopi litteris confectis exinde plenius cōtinetur: nos curaremus apoſtolico munimine roborare. Deuotionis igitur veſtre precibus inclinati: quod ab eodem epiſcopo ſuper hoc factum eſt: ⁊ ratum habentes et gratum: illud auctoritate apoſtolica confirmamus et preſentis ſcripti patrocinio cōmunimus. Tenorem litterarum ipſarum de verbo ad verbum preſentibus inſeri facientes: qui talis eſt.

RAynaldus miſeratione diuina Oſtienſ ⁊ Velletrenſ epiſcopus: chariſſime ſibi in Chriſto matri ⁊ filie domine Clare abbatiſſe ſancti Damiani Aſſiſinatis: eiuſq; ſororibus tam preſentibus q̄ futuris: ſalutē ⁊ benedictionē paternam. Quia vos dilecte in Chriſto filie mundi pompas ⁊ delitias contempſiſtis: ⁊ ipſius chriſti eiuſq; ſanctiſſime matris ſequentes veſtigia elegiſtis habitare incluſe corpore: ⁊ in paupertate ſumma deſeruire: vt mente libera poſſitis dn̄o famulari: nos veſtrum ſanctum propoſitum in domino cōmendātes: votis veſtris et ſanctis deſiderijs libenter volumus affectu paterno fauorem beniuolū impartiri. Ea propter veſtris pijs precibus inclinati: formā viuendi ac modum ſancte vnitatis: ac altiſſime paupertatis quam vobis beatus pater Franciſcus verbo ⁊ ſcripto tradidit obſeruandā: preſentibus annotatā: auctoritate dn̄i pape ⁊ mea vobis ⁊ omnibus in veſtro monaſterio ſuccedentibus in perpetuū cōfirmamꝰ et preſentis ſcripti patrocinio cōmunimus. Que talis eſt.

Primum capitulum.

Eminētia ꝓfeſſionis monialium ſancte Clare.

INcipit regula ⁊ forma vite ordinis ſororum pauperū quā beatus Franciſcus inſtituit. Que quidē eſt ſanctū euangeliū domini noſtri Jeſu chriſti obſeruare: viuendo in obedientia: ſine proprio: ⁊ in caſtitate. Clara indigna ancilla Chriſti: ⁊ plantula beatiſſimi patris Franciſci: ꝓmittit obedientiā ⁊ reuerētiā domino pape Innocentio: ac ſucceſſoribus eius canonice intrantibus: ⁊ eccleſie Romane. Et ſicut in principio cōuerſionis ſue vna cū ſororibus ſuis ꝓmiſit obedientiam beato Frāciſco: ita eandē promittit inuiolabiliter obſeruare ſucceſſoribus ſuis. Et alie ſorores teneantur ſemper ſucceſſoribus beati Franciſci: ⁊ ſorori Clare: et alijs abbatiſſis canonice electis ei ſuccedentibus obedire.

UVA. BHSC. IyR_230_2

¶ Capitulum.2.Qualiter recipi debeant.

SI qua diuina inſpiratione venerit ad vos volens vitã iſtam accipere:abba
tiſſa ſororum omniũ conſenſum requirere teneatur. Et ſi maior pars con-
ſenſerit:habita licẽtia dñi cardinalis protectoris veſtri: poſſit eam recipere. Et ſi
De cõditiõi bꝫ reqſitis ĩ nouicijs recipiendis.
recipiendã viderit:diligenter examinet eam:vel examinari faciat de fide catholica
et eccleſiaſticis ſacramentis.Et ſi hec omnia credat: ⁊ velit ea fideliter confiteri:
et vſqꝫ in finẽ firmiter obſeruare:⁊ virũ non habeat:vel ſi habet:⁊ iam religionẽ
intrauit auctoritate dioceſani epi voto continentie iam emiſſo:etate etiam longe-
na vel infirmitate aliqua:ſeu fatuitate ab hmõi vite obſeruantia non impediente:
diligenter exponatur ei tenor vite veſtre. Et ſi idonea fuerit:dicatur ei verbũ ſancti
euangelij:ꝙ vadat ⁊ vendat omnia ſua:⁊ ea ſtudeat pauperibus erogare.Quod
ſi facere non potuerit:ſufficit ei bona voluntas.¶ Et caueant abbatiſſa:⁊ eiꝰ ſo-
rores:ne ſollicite ſint de rebꝰ ſuis tẽporalibus:vt libere faciat de rebus ſuis quic-
quid dñs inſpirauerit ei.Si tamẽ conſilium requiratur: mittat eã ad aliquos diſ
cretos ⁊ deũ timentes:quorum conſilio bona ſua pauperibus erogentur. Po-
ſtea capillis tonſis in rotundũ:⁊ depoſito habitu ſeculari : cõcedant ei tres tuni-
cas ⁊ mantellũ.¶ Deinceps extra monaſterium ſine vtili.manifeſta:⁊ probabili
De ꝓfeſſiõe facienda.
cauſa eidẽ exire non liceat.¶ Finito vero anno ꝓbationis:recipiatur ad obedien
tiam: ꝓmittẽs vitã ⁊ formã paupertatis veſtre in perpetuũ obſeruare. Nulla in-
fra tẽpus probationis veletur. Mantellos etiã poſſint ſorores hr̃e pro alleuiatiõe
et honeſtate ſeruitij ⁊ laboris. Abbatiſſa vero de veſtimentis diſcrete eis ꝓuideat
ſꝫm qualitates perſonarũ:⁊ loca et tẽpora:et frigidas regiones:ſicut neceſſitati vi
De iuuẽculꝭ in monaſterio receptis.
derit expedire.¶ Juuencule in monaſterio recepte:infra tẽpus etatis legitime ton
deantur in rotundũ:⁊ depoſito habitu ſeculari:induantur pãno religioſo:ſicut vi
ſum fuerit abbatiſſe. Cũ vero ad etatẽ legitimã venerint:indute iuxta formã alia-
De magiſtra nouiciarum
rum:faciant ꝓfeſſionẽ ſuam.¶ Et tã ipis ꝙ̃ alijs nouicijs: abbatiſſa ſollicite ma-
giſtrã prouideat de diſcretioribus totius monaſterij:q̃ in ſancta conuerſatione ⁊
De ſeruitri cibus.
honeſtis moribus:iuxta formam ꝓfeſſionis veſtre: eas diligẽter informet. ¶ In
examinatione ⁊ receptione ſororꝫ ſeruientiũ extra monaſteriũ:ſeruetur forma pre
dicta.Que pñt portare calciamenta. Nulla vobiſcũ reſidentiã faciat in monaſte-
De vilitate habitus.
rio:niſi recepta fuerit ſꝫm formã veſtre ꝓfeſſionis.¶ Et amore ſanctiſſimi ⁊ dile-
ctiſſimi pueri:pauperculis pãniculis inuoluti in preſepio reclinati: ⁊ ſanctiſſime
matris eius:moneo:deprecor ⁊ exhortor ſorores meas:vt veſtimẽtis ſemper vili
bus induantur.

¶ Cap.3.de diuino officio:et ieiunio:et quotiẽs cõmunicent.

SOrores litterate faciant diuinũ offm̃ ſꝫm conſuetudinem fratrũ minorum:
ex quo potuerint habere breuiaria:legendo ſine cantu.Et q̃ occaſione ratio
nabili non poſſint aliquãdo legendo dicere horas ſuas:liceat eis ſicut alie ſoro-
res dicere: pater noſter.¶ Que vero litteras neſciũt:dicãt viginti q̃ttuor pater nr̃
ꝓ matutino:pro laudibꝰ quinqꝫ.pro prima vero.tertia.ſexta.nona:pro qualibet iſta
rũ ſeptẽ: pro veſperis aũt duodecim:pro cõpletorio ſeptẽ. Pro defunctis dicãt
etiã i veſpis ſeptẽ pr̃ nr̃: ⁊ requiẽ eternã.ꝓ matutino duodeci. Sorores litterate
teneantur dicere offm̃ mortuorꝫ.Quãdo vero ſoror monaſterij veſtri migrauerit:
De ieiunio ſeruando.
dicant quinquaginta pater nr̃.¶ Omni tempore ſorores ieiunent. In natiuitate
dñi quacunqꝫ die venerit:bis refici poſſint. Cũ adoleſcẽtibus.debilibus:et ſeruiẽ
tibus extra monaſterium:ſicut videbitur abbatiſſe:miſericorditer diſpenſetur.

UVA. BHSC. IyR_230_2

Tempore vero manifeſte neceſſitatis: non teneantur ſorores ieiunio corporali.

De cōfeſſiōe

¶ Duodecim vicibus ad minus de abbatiſſe licentia cōfiteantur in anno. Et cavere debent ne alia verba tunc inſerant: niſi que ad confeſſionē et ſalutez pertinēt animarum.

De cōione corpis chri.

¶ Septem vicibus cōicent: videlicet in natiuitate dñi. in quinta feria maioris ebdomade. in reſurrectione dñi. in pentecoſte. in aſſumptione beate virginis. in feſto ſancti Franciſci: et in feſto oīm ſanctorū. ¶ Pro cōmunicandis infirmis ſororibus: capellanis intus liceat celebrare.

¶ Capitulum. 4. De electione abbatiſſe.

In electione abbatiſſe: teneantur formā canonicam obſeruare. Procurent ipſe habere generalē miniſtrum vel prouincialem ordinis fratrū minorum: qui verbo dei eas informet ad omnimodā cōcordiam: et cōmunem vtilitatem in electione facienda. Et nulla eligatur niſi profeſſa. Et ſi nō profeſſa eligeretur: vel aliter daretur: ei non obediatur: niſi primo profiteatur formam paupertatis veſtre. Qua decedente: electio alterius fiat abbatiſſe. ¶ Et ſi aliquo tēpore appareret vniuerſitati ſororum: predictam nō eſſe ſufficientem ad ſeruitium et cōmunem vtilitatem ipſarum: teneantur predicte ſorores: iuxta formā predictam: quā citius poterunt aliam ſibi in abbatiſſam et matrē eligere.

Qualis debeat eſſe abbatiſſa.

¶ Electa vero cogitet quale onus in ſe ſuſceperit: et cui reddit ura eſt rationē de grege ſibi cōmiſſo. Studeat etiam magis alijs preeſſe virtutibus et ſanctis moribus: ꝙ ex officio: vt eius exemplo ꝓuocate ſorores potius ex amore obediāt ꝙ timore. Priuatis amoribus careat: ne dum in parte plus diligit: in totum ſcandalum generet. Conſoletur afflictas. Sit etiā vltimū refugium tribulatis. Ne ſi apud eam remedia defuerint ſanitatum: deſperationis morbus preualeat in infirmis. Cōmunitatez ſeruet in omnib⁹: precipue autē in eccleſia, dormitorio. refectorio. in firmaria: et veſtimentis. Quod ſimili modo ſeruare eius vicaria teneatur.

De caplo tenendo.

¶ Semel in ebdomada ad minus abbatiſſa: ſorores ſuas teneatur ad capitulū conuocare. Ubi tam ipa: ꝙ ſorores de omnibus et publicis offenſis et negligentijs debeant humiliter confiteri. Et que tractanda ſunt pro vtilitate et honeſtate monaſterij: ibidem conferat cum omnibus ſororibus. Sepe enim dominus quod melius eſt: minori reuelat.

De debitis: ac depoſitis vitandis.

¶ Nullum debitum graue fiat: niſi de cōmuni conſenſu ſororum: et manifeſta neceſſitate: et hoc per procuratorem. Caueat autem abbatiſſa cum ſororibus ſuis: ne depoſitum aliquod recipiatur in monaſterio. Sepe enim de ijs turbationes et ſcandala oriuntur.

De eligēdis officialibus.

¶ Ad conſeruandā autem vnitatem mutue dilectionis et pacis: de cōmuni conſenſu omnium ſororum: omnes officiales monaſterij eligantur. Et eodem modo: octo ad minus ſorores de diſcretioribus eligantur: quarū in ijs que forma vite veſtre requirit: abbatiſſa ſemper vti conſilio teneatur. Poſſint etiā ſorores et debeant: ſi eis vtile et expediens videatur: officiales et diſcretas aliquādo remouere: et alias loco ipſarum eligere.

¶ Cap. 5. de ſilentio: et modo loquendi ad locutoriū et ad cratem.

Ab hora cōpletorij vſqꝫ ad tertiā ſorores ſilentium teneant: exceptis ſeruiētibus extra monaſterium. Sileant etiā continue in eccleſia. dormitorio: et in refectorio tantū dum comedunt: preterꝙ in infirmaria: in qua pro recreatione et ſeruitio infirmarū loqui diſcrete ſemper ſororibus liceat. Poſſint etiā ſemper et vbiqꝫ breuiter ſub miſſa voce quod neceſſe fuerit infinuare.

De locutorio: et crate.

¶ Non liceat ſororibus loqui ad locutorium vel ad cratem ſine licentia abbatiſſe vel eius vicarie. Et licentiate ad locutorium: loqui non audeant niſi preſentibus et audientibus dua-

UVA. BHSC. IyR_230_2

bus ſororibus. Ad cratem vero non preſumant accedere: niſi preſentibus ad minus tribus per abbatiſſam vel eius vicariam aſſignatis: de illis diſcretis q̄ ſunt electe ab omnibus ſororibus pro conſilio abbatiſſe. Hanc formā loquendi teneātur ꝓ poſſe abbatiſſa et eius vicaria obſeruare. Et hoc de crate rariſſime. Ad portam vero nullatenus fiat. ¶ Ad cratē vero: pannus interius apponatur: qui non remoueatur niſi cum proponitur verbum dei: vel aliqua alicui loqueretur. Habeant etiam oſtium ligneum diuerſis vel duabus ſeris ferreis: valuis et vectibus optime coniunctum: vt nocte maxime duabus clauibus obſeretur: quarum vnā habeat abbatiſſa: aliam vero ſacriſta. Et maneat ſemper obſeratum: niſi cum auditur diuinum officium: et pro cauſis ſuperius memoratis. ¶ Nulla ante ſolis ortum: vel poſt ſolis occaſum loqui ad cratem alicui vllatenus debeat. Ad locutorium vero ſemper pannus: qui non remoueatur: interius maneat. ¶ In quadrageſima ſancti Martini: et quadrageſima maiori: nulla loquatur ad locutorium: niſi ſacerdoti cauſa confeſſionis: vel alterius manifeſte neceſſitatis: quod reſeruetur in prudentia abbatiſſe vel eius vicarie.

De qualitate cratis.

De tpe locutionis cū exteris.

¶ Capitulum. 6. Qualiter ſorores nō recipiant poſſeſſionem aliquā: vel proprietatem: per ſe vel per interpoſitā perſonam.

Poſtq̄ altiſſimus pater celeſtis per gratiam ſuam cor meum dignatus eſt illuſtrare: vt exemplo et doctrina beatiſſimi patris noſtri Franciſci penitētiam facerem: paulo poſt conuerſionem ipſius: vna cum ſororibus meis obedientiam ſibi voluntarie promiſi. Attendens beatus pater ꝙ nullam paupertatem. laborem. tribulationem et contemptum ſeculi timeremus: immo ꝙ pro magnis delicijs haberemus: pietate motus ſcripſit nobis formam viuendi in hunc modum. ¶ Quia domini inſpiratiōe feciſtis vos filias et ancillas altiſſimi ſummi regis patris celeſtis: et ſpiritui ſancto vos deſponſaſtis viuere ſecūdum perfectionem ſancti euangelij: volo et promitto per me et fratres meos ſemper habere de vobis tanq̄ de ipſis curam diligentem et ſollicitudinem ſpecialem. Quod dum vixit diligenter impleuit: et a fratribus voluit ſemper impleri. Et vt nunq̄ declinaremus a ſanctiſſima paupertate quam cepimus: nec etiam que poſt venerunt lateret: paulo ante obitum ſuum iterum ſcripſit nobis vltimam voluntatem ſuam dicens. ¶ Ego frater Franciſcus paruulus volo ſequi vitam et paupertatem altiſſimi domini noſtri Jeſu chriſti: et eius ſanctiſſime matris: et perſeuerare in ea vſq̄ in finem. Et rogo vos omnes dominas meas: et conſilium do vobis: vt in iſta ſanctiſſima vita et paupertate ſemper viuatis. Et cuſtodite vos multum: ne doctrina vel conſilio alicuius ab ipſa in perpetuum vllatenus recedatis. ¶ Et ſicut ſemper ſollicita fui vna cum ſororibus meis ſanctam paupertatem quam domino deo et beato Franciſco promiſimus cuſtodire: ſic teneantur abbatiſſe que in officio mihi ſuccedent: et omnes ſorores vſq̄ in finem inuiolabiliter obſeruare: videlicet in nō recipiendo ſeu habēdo poſſeſſionem vel proprietatem per ſe nec per interpoſitam perſonam: ſeu etiam aliquid quod rationabiliter proprietas dici poteſt: niſi quantum terre pro honeſtate et renouatione monaſterij neceſſitas requirit. Et illa terra nō laboretur: niſi ꝓ horto ad neceſſitatem ipſarum.

Litera beati Franciſci.

Litera beati Franciſci.

¶ Capitulum. 7. De modo laborandi.

Sorores qb⁹ dedit dn̄s grāz laborādi: poſt horā tertiā laborēt de laboricio qd̄ ꝑtinet ad honeſtatē ⁊ cōez vtilitatē: fideliť et deuote. Jta ꝙ excluſo ocio ale

ínimico:ſctē oꝛonis:ac ꝺuotioīs ſpm̄ nō extinguāt:cui ꝺebēt cetera tpalia ꝺeſerui
re. Et id qꝺ manib⁹ ſuis operātur:aſſignare i caplo abbatiſſe vel ei⁹ vicarie corā
omnibus teneantur. ¶ Idem fiat ꝺe eleemoſyna aliqua miſſa pro ſoroꝝ neceſſi-
tatibus ab aliquibus:vt in cōmuni pro eiſdem recōmendatio fiat. Et hec omnia
pro communi vtilitate ꝺiſtribuantur per abbatiſſam vel eius vicariam:ꝺe conſi-
lio ꝺiſcretarum.

¶ Capitulum. 8. Qualiter ſorores nihil ſibi appropꝛient:⁊ ꝺe infirmis ſororibus.

SOrores nihil appropꝛient ſibi:nec ꝺomū.nec locū.nec aliquā rem:ſed tāq̄
peregrine ⁊ aduene in hoc ſeculo:in paupertate ⁊ humilitate ꝺn̄o famulan
tes:mittant pro eleemoſyna confidenter. Nec opoꝛtet eas verecundari: quia ꝺo-
minus ſe fecit pro nobis pauperē in hoc mundo. Hec eſt illa celſitudo altiſſime
paupertatis:que vos chariſſimas ſorores meas:heredes ⁊ reginas regni celoꝝ
inſtituit: pauperes rebus fecit: virtutibus ſublimauit. Hec ſit poꝛtio veſtra : que
perducit in terrā viuentiū. Cui ꝺilectiſſime ſorores totaliter inherentes:nihil aliud
pro nomine ꝺomini noſtri Ieſu chꝛiſti:in perpetuū ſub celo habere velitis. ¶ Nō
De lr̄is non mittendis. liceat alicui ſorori litteras mittere:vel aliquid recipere:aut extra monaſterium ꝺa-
re ſine licentia abbatiſſe. ¶ Nec quicq̄ liceat habere:quod abbatiſſa non ꝺederit
aut permiſerit. Et ſi a parentibus ſuis:vel ab alijs aliquid mitteretur:abbatiſſa fa
faciat illi ꝺare. Ipa autem ſi indigeat vti poſſit. Sin autem: ſorori indigenti cha-
ritatiue cōmunicet. Si vero aliqua pecunia tranſmiſſa fuerit: abbatiſſa ꝺe cōſilio
De ſororib⁹ infirmis. ꝺiſcretarum in illis quoꝛum indiget illi faciat ꝓuideri. ¶ De infirmis ſororibus
tā in cōſilijs q̄ in cibarijs ⁊ alijs neceſſarijs:q̄ earū req̄rit infirmitas:teneat̄ firmi
ter abbatiſſa ſollicite per ſe vel alias inq̄rere:⁊ iuxta poſſibilitatē loci charitatiue ⁊
miſericoꝛditer ꝓuidere:q2 oēs tenētur ꝓuidere ⁊ ſeruire ſororib⁹ ſuis infirmis:ſi-
cut vellēt ſibi ſeruiri:ſi ab aliqua infirmitate tenerētur. Et ſecure manifeſtet vna alte
ri neceſſitatem ſuā. Et ſi vera mater ꝺiligit ⁊ nutrit filiam ſuam carnalē: quanto
ꝺiligentius ꝺebet ſibi ſoror ꝺiligere ⁊ nutrire ſororem ſuam ſpiritualem. Que in-
firme in ſaccis ⁊ paleis iaceant: ⁊ habeant ad caput capitalia cū pluma. Et que
De mō loq̄n di cū intrāti b⁹ clauſurā. indigent pedeolis laneis ⁊ culcitris:vti poſſint. ¶ Infirme vero pꝛedicte cū ab in
troeuntibus monaſterium viſitantur : poſſint ſingule aliqua bona verba ſibi lo-
quentibus breuiter reſpondere. ¶ Alie vero ſorores licentiate:monaſteriū intran-
tibus loqui non audeant:niſi pꝛeſentibus ⁊ audientibus ꝺuabus ꝺiſcretis ſoro-
ribus per abbatiſſam ⁊ eius vicariam aſſignatis. Hanc formā loquendi tenean
tur per ſe abbatiſſa ⁊ eius vicaria obſeruare.

¶ Cap̄. 9. De penitentia ſororibus imponenda.

SI qua ſororum contra formam profeſſionis noſtre moꝛtaliter:inimico inſti
gante peccauerit:per abbatiſſam vel alias ſorores bis vel ter admonita:ſi
non ſe emendauerit:quot ꝺiebus contumax fuerit:in terra panem ⁊ aquā coram
ſororibus omnibus in refectoꝛio comedat. Et grauioꝛi pene ſubiaceat ſi viſum
fuerit abbatiſſe. Interim ꝺum contumax fuerit:oꝛetur vt ꝺominus ad penitentiā
coꝛ illius illuminet. ¶ Abbatiſſa vero ⁊ eius ſorores cauere ꝺebent ne iraſcantur
vel conturbentur ꝓpter pcm̄ alicuius:q2 ira ⁊ conturbatio in ſe ⁊ in alijs impe-
De recōcilia tione ac ve nia petenda. ꝺiunt charitatē. ¶ Si contigerit (quod abſit) inter ſororē ⁊ ſororem verbo vel ſi
gno occaſionē turbationis vel ſcandali aliq̄n ſuboꝛiri: q̄ turbatiōis cauſam ꝺede
rit:ſtatim an̄q̄ offerat mun⁹ oꝛonis ſue corā ꝺeo:nō ſolū hūiliter ꝓſternet ſe ad pe
des alteri⁹ veniā petēs: verū etiā ſupplíciter roget: vt ꝓ ſe intercedat ad ꝺominū

UVA. BHSC. IyR_230_2

ꝙ ſibi indulgeat. Illa vero memor illius verbi dñi: niſi ex corde dimiſeritis: nec pater veſter celeſtis dimittet vobis: liberaliter ſorori ſue oēm iniuriā ſibi illatā dimittat.

De ſeruitricibus exeuntibus clauſurā.

¶ Sorores ſeruiētes: extra monaſteriū lōgā morā nō faciant: niſi cā maniſeſte neceſſitatis reqrat. Et boneſte debeant ambulare: ⁊ parū loqui: vt edificari valeant ſemꝑ intuētes. Et firmiter caueant: ne babeāt ſuſpecta cōſortia vel conſilia aliquoꝝ: nec fiant cōmatres viroꝝ vel mulierū: ne bac occaſione murmuratio vel turbatio oriatur. Nec p̄ſumant rumores de ſeculo referre ī monaſterio. Et firmiter teneantur de ijs que intus dicuntur vel aguntur: extra monaſteriū aliqd nō referre: qḋ poſſit aliquod ſcandalū generare. Et ſi aliqua ſimpliciter in ijs duobꝰ offenderit: ſit in ꝓuidētia abbatiſſe miſericorditer ſibi penitētiam iniungere. Si autem ex cōſuetudine vitioſa baberetur: iuxta qualitatem culpe abbatiſſa de conſilio diſcretarum illi penitentiam iniungat.

¶ Capitulū.10. De viſitatione ſororum ab abbatiſſa.

Abbatiſſa moneat ⁊ viſitet ſorores ſuas: ⁊ hūiliter ⁊ charitatiue corrigat eas: nō precipiēs eis aliquid qḋ ſit cōtra aīam ſuā ⁊ veſtre ꝓfeſſionis formam. Sorores vero ſubdite recordētur: ꝙ ꝓpter deum abnegauerunt ꝓprias volūtates.

Preceptuꝫ.

¶ Unde firmiter ſuis abbatiſſis obedire teneantur in omnibus ijs q̄ obſeruare promiſerunt: ⁊ non ſunt anime contraria ⁊ noſtre profeſſioni. Abbatiſſe vero tantam familiaritatē babeant circa ipſas: vt dicere poſſint eis ⁊ facere ſicut dñe ācillis ſuis. Nā ita dꝫ eſſe: ꝙ abbatiſſa ſit oīm ſoroꝝ ancilla.

Admonitio.

¶ Moneo vero ⁊ exbortor in dño Jeſu xp̄o: vt caueāt ſorores ab omni ſupbia. vanaglīa. inuidia. auaricia. cura ⁊ ſollicitudine huius ſeculi: detractione ⁊ murmuratione: diſſenſione ⁊ diuiſione. Sint vero ſollicite ſemper ad inuicē ſeruare mutue dilectionis vnitatē: que eſt vinculū ꝑfectionis. ¶ Et neſciētes lr̄as: nō curent lr̄as addiſcere: ſed attendāt ꝙ ſuper oīa deſiderare debent hr̄e ſpm̄ dñi ⁊ ſanctā eiꝰ operationem: orare ſemper ad deū puro corde: ⁊ hr̄e humilitatē ⁊ patientiā in tribulatione ⁊ in infirmitate: ⁊ diligere eos q nos reprebēdunt ⁊ arguūt: qꝛ dicit dñs. Beati qui perſecutionē patiuntur ꝓpter iuſticiā: qm̄ ipoꝝ eſt regnū celoꝝ. Qui autem perſeuerauerit vſqꝫ in finem: hic ſaluus erit.

¶ Capitulum.11. De oſtiaria.

Oſtiaria ſit matura moribus ⁊ diſcreta: ſitqꝫ conuenientis etatis: q̄ ibideꝫ in cella aperta ſine oſtio in die reſideat. Sit ei ⁊ aliq̄ ſocia idonea aſſignata: q̄ cū neceſſe fuerit vicē eius in oībus exequatur.

De clauſura monaſterij.

¶ Sit autem oſtiū duabus ſeris ⁊ diuerſis ferreis valuis ⁊ vectibus optime coniunctū: ⁊ in nocte maxime duabus clauibus obſeret̄. Quarū vnā babeat portaria: aliāqꝫ abbatiſſa. In die ſine cuſtodia minime dimittatur: ⁊ vna claue firmiter obſeretur. Caueant autem ſtudioſiſſime ⁊ ꝓcurent: ne vnqꝫ oſtium ſtet apertū: vbi minꝰ fieri poterit cōgruēter. Nec omnino aperiatur alicui intrare volenti: niſi conceſſum fuerit a ſummo pōtifice vel a dño cardinali.

De ingreſſu clauſure monaſterij.

¶ Nec ante ſolis ortū monaſteriū ingredi liceat: nec poſt ſolis occaſum ſorores intus aliquē remanere permittant: niſi exigente manifeſta. rationabili: ⁊ ineuitabili cauſa. ¶ Si pro bñdictiōe abbatiſſe: vel pro aliqua in monialem conſecranda: vel alio etiā modo cōceſſum fuerit epō alicui miſſam interius celebrare: qꝫ paucioribus ⁊ boneſtioribus poterit ſit contentus ſocijs ⁊ miniſtris. ¶ Cum autē intra monaſteriū ad opus faciendū neceſſe fuerit aliquos introire: ſtatuat tunc abbatiſſa ſollicite perſonam conuenientē ad portā: quatenꝰ illis et nō alijs ad opus deputatis aperiat. ¶ Caueāt ſtudioſe omnes ſorores: ne

UVA. BHSC. IyR_230_2

tume ab ingredientibus videantur.

C Capitulum.12.de viſitatione.

Qualis debeat eſſe viſitator.
Uiſitator veſter ſemper ſit de ordine fratrum minorum: ſm voluntatem ⁊
mandatū noſtri cardinalis. Et ſit talis de cuius boneſtate ⁊ morib⁹ plena
noticia babeatur. Cuius officium erit tam in capite ꝙ̄ in mēbris corrigere exceſ-
ſus cōmiſſos cōtra formā profeſſionis veſtre. Qui ſtans in publico loco vt vide
ri ab alijs poſſit: cū pluribus ⁊ ſingulis loqui liceat que ad officium viſitationis
De capellāo ⁊ socijs eius
pertinent: ſm ꝙ melius videbitur expedire. C Cappellanū etiā cū vno ſocio cleri
co bone fame: diſcretionis ꝓuide: ⁊ duos fratres laicos ſancte cōuerſatiōis ⁊ bo
neſtatis amatores: in ſubſidiū paupertatis veſtre: ſicut miſericorditer a predicto
ordine fratrū minoꝝ ſemper babuim⁹: ⁊ intuitu pietatis dei: ⁊ beati Frāciſci: ab
eodem ordine de gratia poſtulamus. Nec liceat capellano ſine ſocio monaſteriū
De ingreſſu clauſure.
ingredi. Et intrantes: in loco ſint publico: vt ſe poſſint alterutrū ⁊ ab alijs intueri.
C Pro confeſſione infirmarū que ad locutoriū ire non poſſunt: ac ꝓ cōmunican
dis eiſdē: ⁊ pro extrema vnctiōe: ⁊ pro anime recōmendatione liceat eiſdē intro
De exequijs
re. C Pro exequijs vero: ⁊ miſſarū ſolēnijs defunctarū: vel ad fodiendā vel ape-
riendā ſepulturā: ſeu etiā coaptandā: poſſint ſufficiētes idonee perſone: de abba-
De protectore ordinis.
tiſſe prouidentia introire. C Ad bec ſorores teneantur ſemper babere illū de ſan-
cte Romane eccleſie cardinalibus ꝓ veſtro gubernatore. ꝓtectore ⁊ correctore: q
fuerit a dn̄o papa ffib⁹ minoribus deputatus: vt ſemꝑ ſubdite ⁊ ſubiecte pedib⁹
eiuſdem ſancte eccleſie: ſtabiles in fide catholica: paupertatē ⁊ būilitatē dn̄i nr̄i
Jeſu chriſti: ⁊ ei⁹ ſanctiſſime mr̄is in perpetuū obſeruemus. C Datū Peruſij.
16. Kalēdas Octobris: pontificat⁹ vero dn̄i Innocētij.3.anno.10. C Nulli ergo
oīno boim liceat banc paginā nr̄e confirmationis infringere: vel ei auſu temera-
rio contraire. Si quis autē boc attentare preſumpſerit: indignationē omnipo-
tentis dei: ⁊ beatorū Petri ⁊ Pauli apoſtolorū eius ſe nouerit incurſurum. Da
tum Aſſiſij: quinto idus Auguſti: Pontificatus noſtri. Anno vndecimo.

C Explicitur prima regula beate Clare.

C Incipit prologus regule ſecūde ſororum ordinis ſancte Clare.

Prohemiū pontificale.
Urbanus epiſcopus ſeruus ſeruorū dei: dilectis in Chriſto
filiabus vniuerſis abbatiſſis ⁊ ſororibus incluſis
ordinis ſancte Clare: ſalutē ⁊ ap̄licā benedictionē. Beata Clara
virtute clarens ⁊ nomine: gratie diuine inſpiratione preuenta: ⁊
almi Chriſti cōfeſſoris beati Franciſci exēplis laudabilibus infor
mata: ac ſalutaribus inſtituta doctrinis: vt ſe mundā dn̄o cōſerua-
ret: mundi buius contemptis opibus: operibuſq; vitatis: religioſe viuere ſapien
ter elegit: ⁊ babitu ſacre religionis aſſumpto: arctā viā mandatorū dn̄i: que gra
dientes in ip̄a ducit ad vitā dilatato corde cucurrit. Hanc petra chriſtus: lapidē
eſſe voluit in veſtri ordinis ſtructura primarium. In ip̄a euidenter oſtendit: ꝙ in
buius ſtructura ſibi complacuit. Eam ſiquidē ſanctitatis erexit in titulū: vt que
mundicia vite claruit: celebritate clareret: ac eūdem veſtrum ordinem qui ſanctus
⁊ laudabile ſumpſit in eius perſona principium: ip̄ius quaſi inſtituentis ſic ſa-
pienter approbate patrone merita: venerabilem venerandūq; probarent. In boc
aūt ordine vos ⁊ alias ip̄m profitentes: ſub nominationum varietate interdum

UVA. BHSC. IyR_230_2

ſorores: quandoqꝫ dominas: plerūqꝫ moniales: nonnunqꝫ pauperes incluſas or
dinis ſancti Damiani contigit hactenus nominari. Vobiſqꝫ ſub horum et alio
rum diuerſitate nominum: diuerſa priuilegia indulgentie: ac littere a ſede apoſto
lica ſunt conceſſa: ⁊ tam a felicis recordationis Gregorio papa predeceſſore no
ſtro: tunc Oſtienſi epiſcopo ⁊ veſtri ordinis curam gerente: ꝙ alijs varie date
ſunt regule ⁊ forme viuendi: quarū obſeruantijs ſe veſtrū alique ſolēniter obliga
uere. ¶Propter quod dilecte in domino filie: fuit nobis humiliter ſupplicatum: vt
eundem veſtrū ordinē curaremus certi nominis titulo inſignire: voſqꝫ ab hmōi
obſeruantiarum diuerſitatibus ⁊ votis ſuper eis emiſſis miſericorditer abſoluē
tes: certam vobis viuendi formā ad tollendum omnē de veſtris cōſcientijs ſcru
pulum largiremur. ¶Nos itaqꝫ decens arbitrantes ⁊ cōgruum: vt idē ordo ve
ſter: qui vt premittitur in beata Clara felicia ſue inſtitutionis ſumpſit auſpicia: cu
iuſqꝫ (vt firmiter credimus) apud deum meritis ⁊ interceſſione protegitur: et
apud homines laudibus attollitur et fauoribus ampliatur: eius inſigniatur et no
mine: ipm de fratrū noſtroꝝ cōſilio de cetero decreuimus ordinē ſancte Clare vni
formiter nominandū. Statuentes ꝙ immunitates. libertates. priuilegia. indulgē
tie: ac littere quecunqꝫ vobis ſeu eidē ordini a prefata ſede ſub quacunqꝫ nomina
tione cōceſſa: id robur obtineant firmitatis: et ita per omnia ipſis vti poſſitis: ac
ſi de principio ſub huius nois titulo: et ſub hac nominatione fuiſſent. Vt autem
bene et iocunde habitetis in vnū: nec ſub predictarū obſeruantiarū differentia ac
modo viuendi videamini differentes: ſed ambuletis in domo dñi cum conſenſu:
nos igitur inſpectis omnibꝰ regulis predictis et formis: ac ſpecialiter illā quā pre
fatus predeceſſor tunc Oſtiēſis epiſcopus vobis dediſſe cognoſcitur diligentius
attendentes: regulā ſiue formā viuendi preſentibus annotatā: vobis et ijs q̄ vo
bis ſucceſſerint: de eorūdem fratrū conſilio: preſentium tenore concedimus ⁊ etiā
confirmamus in ſingulis monaſterijs veſtri ordinis perpetuis tēporibus obſer
uandā: illas et vobis q̄ ipſam regulā ſiue formā per nos vobis cōceſſam et cōfir
matam ꝓfeſſe fuerint: ab omnibus alijs regulis. formis ⁊ votis p̄miſſis: de apo
ſtolice poteſtatis plenitudine abſoluentes. Que regula talis eſt.

¶In nomine domini: incipit regula ſororum ſancte Clare. Rubrica. j.

OMnes que ſeculi vanitate relicta: religionē veſtram aſſumere voluerint et te
nere: hanc eas legē vite ⁊ diſcipline oportet et cōuenit obſeruare: viuēdo in
obedientia: ſine proprio: et in caſtitate: et etiam ſub clauſura.

¶Quod ſorores in monaſterio incluſe cōtinue cōmorentur. Rubrica. 2.

OMni naqꝫ tempore vite ſue hanc vitaꝫ profitentes: clauſe manere firmiter
teneantur infra murorum ambitum ad intrinſecā clauſurā monaſterij de
putatum: niſi forſam (quod abſit) ſuperueniret ineuitabilis et periculoſa neceſſi
tas: ſicut exuſtionis ignis: vel incurſus hoſtilis: ſeu alicuius huiuſmodi: q̄ dilatio
nem nullo caperet modo ad egrediendi licētiam poſtulandū. In quibus caſibus
tranſferant ſe ſorores ad locum aliū competentem: in quo quātum cōmode fieri
poterit clauſe morentur: quouſqꝫ eis de monaſterio ſit ꝓuiſum. Et propter hmōi
neceſſitatis euidentiam: nulla eis conceditur licētia vel facultas extra p̄dictā clau
ſuram vlterius exeundi: niſi forte de mādato aut auctoritate cardinalis romane ec
cleſie cui a ſede apl̄ica gn̄alr̄ fuerit iſte ordo cōmiſſus: ad aliquem locum aliquē

Cāe ꝓpter quas moniales pñt egredi clauſurā.

Cauſe ꝑpter quas monia. les pñt alibi transferri.

mitterentur cauſa plantandi vel edificandi candē religionē: vel reformandi aliq̄s monaſteriū eiuſdē ordinis: ſeu cauſa regiminis: aut correctionis: aut alicuiꝰ valde euidētis et grauis diſpēdij euitandi: vel niſi de eiuſdē cardinal' mandato aut auctoritate monaſterio primo rōnabili cauſa relicto: totus conuentus ad monaſterium aliud ſe transferret. ¶ Poſſint autē in ſingulis monaſterijs recipi aliq̄ ſꝫ pauce ſub ſeruitialiū noīe vel ſororꝫ: ad huius obſeruātiā ꝓfeſſionis aſtringēde: preterq̄ꝫ ad articulū de clauſura: q̄ de mādato vel licētia abbatiſſe interdū poterunt egredi ad negocia monaſterij ꝓcuranda. ¶ Morientes vero: tā ſorores q̄ꝫ ſeruitiales hmōi: infra clauſtrū ꝓut cōuenit tumulentur.

De ſeruitricibꝰ recipiēdis

¶ De ſororibus recipiendis: et earum ꝓfeſſione. Rubrica. 3.

Omnibꝰ hāc religionē aſſumere cupiētibus: ꝛ q̄ fuerint admittēde: priuſq̄ꝫ habitum mutēt ꝛ religionē aſſumant: dura eis ꝛ aſpera ꝓponatur: per q̄ itur ad deum: ꝛ q̄ ſm hanc religionē neceſſe habuerint firmiter obſeruare: ne de ignorātia poſtea ſe excuſent. ¶ Nō recipiatur aliq̄ q̄ vel lōgiori etate: vel infirmitate aliqua: ſeu fatua ſimplicitate ad hmōi vite obſeruantiā inſufficiens ꝛ nō idonea cenſeatur: niſi forte cū aliqua interdū cauſa rōnabili exigente: de mādato vel auctoritate dn̄i cardinal' alicubi fuerit diſpenſandū. ¶ Per tales enī ſtatus ꝛ vigor religionis ſepius diſſoluitur ꝛ turbatur. Unde in perſonis recipiēdis: diligenti ſtudio ꝛ cautela debet hmōi occaſio deuitari. Abbatiſſa nullā propria auctoritate recipiat ſine cōſenſu oīm ſororꝫ ſuarum: vel ad minus duarū partium earūdē. Omnes vero ex more intra clauſtrū recepte: tonſis crinibus citius deponant habitum ſecularē. Quibus deputetur magiſtra q̄ eas informet regularibus diſciplinis. Ad tractatus quoq̄ꝫ capituli: infra annū nullatenus admittātur. ¶ Cōpleto vero vnius anni ſpacio: ſi etatis legitime fuerint: ꝓfeſſionē in manibus abbatiſſe coram conuētu faciant in hūc modum. Ego ſoror. N. ꝓmitto deo: ꝛ beatiſſime Marie ſemper virgini: ꝛ beato Franciſco: et Beate Clare: ꝛ oībus ſanctis: ꝛ tibi domine abbatiſſe: viuere ſub regula a dn̄o Urbano papa. 4. ordini noſtro cōceſſa: toto tempore vite mee: in obediētia, ſine proprio: ꝛ in caſtitate: ꝛ etiā ſm q̄ꝫ per eandē regulā ordinatur: ſub clauſura. ¶ Idē ſimiliter ꝓfitendi modus in ſeruitialibus vel ſororibus que de licentia abbatiſſe egredi poſſunt exteriꝰ: preter articulum de clauſura: per omnia obſeruetur.

De equalitate recipiēdarū ad ordinem.

De magiſtra nouiciarum.

De forma ꝓfeſſionis.

De ſeruitricibus.

¶ De habitu ſororum. Rubrica. 4.

Omnes ſorores cōmuniter capillos ſuos vſq̄ꝫ ad aures certis tēporibus tondeant in rotūdum. Et vna q̄q̄ꝫ ſororꝫ preter ciliciū ſi voluerint vel ſtaminetum: duas tunicas vel etiā plures: ſm q̄ꝫ viſum fuerit abbatiſſe: habere valeat: ac mantellū poſt collū hincinde cōnexum. Et hec indumenta ſint de pāno religioſo ꝛ vili tam p̄cio q̄ꝫ colore iuxta diuerſarū conſuetudinem regionū: nimia breuitate vel longitudine non notanda: vt ꝛ in operiendis pedibus debita ſeruetur honeſtas: ꝛ curioſe longitudinis ſuperfluitas penitus euitetur. Tunica quoq̄ꝫ ſuperior ſit tam in manicis q̄ꝫ in buſto: latitudinis ꝛ amplitudinis cōgruentis: vt habitus exterioris honeſtas: intrinſece atteſtetur. ¶ Habeāt ꝛ ſcapularia ſine caputio de vili ꝛ religioſo panno vel ſtaminea amplitudinis ꝛ lōgitudinis condecentis: ſicut vniuſcuiuſq̄ꝫ qualitas exigit vel menſura: quibus induantur quādo laborant vel tale aliquid agunt: cū mantellos congrue geſtare non poſſunt. ¶ Poſſunt etiā ſine ipis eſſe aliqñ: ſi viſum fuerit abbatiſſe: cum forte per calorē nimiū vel aliquid aliud eis grauia multū fuerint ad portandū. Corā extraneis tamē:

De tonſione capillorꝫ.

De ſcapulario.

UVA. BHSC. IyR_230_2

hmōi vtātur ſcapularibus cū mantellis. Tunice quoqȝ ſuperiores. ſcapularia: ⁊ mantelli coloris omnino albi vel nigri: aliquatenꝰ non ferantur. ¶ Pro cingulo autē chordā: poſtq̄ȝ profeſſe fuerint habeāt minime curioſam. ¶ Vittis aut velis de panno cōi omnino albis non tñ precioſis aut curioſis: capita ſua cooperiāt vniformiter ⁊ honeſte: ita ꝙ frons. gene: ⁊ collū: ⁊ gula ſint (vt earū honeſtati ⁊ religioni cōuenit) cooperta: nec aliter corā extraneis perſonis audeant apparere.

De regumē to capitum.

¶ Habeāt ⁊ velū nigrū: nec precioſum: nec curioſum extenſum ſuper capita: ita amplū ⁊ longū: ꝙ ex vtraqȝ parte deſcendat vſqȝ ad ſcapulas: ⁊ retro parū vltra tunice capitum ꝑtendatur. ¶ Sorores vero nouicie: albū velū eiuſdē menſure ⁊ qualitatis debeāt deportare. ¶ Seruiciales aūt ſorores: pānū albū nō precioſuȝ aut curioſum: ad modū veli ſuper capita ſua deferant tante longitudinis ⁊ amplitudinis: ꝙ ſcapulas ⁊ pectus: precipue cū exeunt: valeant operire.

De velo profeſſarum.
De velo nouiciarum.
De ſeruitricibus.

¶ Qualiter ſorores iacere debeant. Rubrica. 5.

OMnes ſorores ſane: tā abbatiſſa q̄ȝ alie: veſtite ⁊ cincte iaceant in cōi dormitorio: ⁊ quelibet per ſe lectū habeat ab inuicē ſeparatū. Lectus tñ abbatiſſe in tali loco dormitorij diſponatur: ꝙ inde ceteros dormitorij lectos ſine obſtaculo (ſi cōmode fieri poterit) valeat intueri. ¶ A feſto reſurrectionis dñice vſqȝ ad feſtū natiuitatis beate virginis: ſorores dormiant poſt prandiū vſqȝ ad nonā: q̄ voluerint. Que vero noluerint: oꝛōne ſeu meditatione diuina: ſeu alijs pijs quietis laboribus occupentur. ¶ Liceat autē vnicuiqȝ hr̄e ſacconē de feno vel de palea et ceruical de palea aut lana: ſi culcitras religioſas cum lanea hr̄e nequierint congruenter. ¶ Lāpas inſuper de nocte accenſa ſemꝑ in medio dormitorio habeat.

De dormitione meridiana.
De lectis.
De lāpade.

¶ Qualiter ſorores diuinū celebrent officium. Rubrica. 6.

DE diuino officio tam in die q̄ȝ in nocte dño perſoluendo: taliter obſeruetur: ꝙ he q̄ legere ⁊ canere nouerint: ſm̄ cōſuetudinē ordinis frm̄ minoꝝ (cum grauitate tñ ⁊ modeſtia) diuinū officiū debeāt celebrare. ¶ Illiterate vero dicāt viginti quattuor pater noſter ꝓ matutino: pro laudibus quinqȝ. pro prima. tertia. ſexta: ⁊ nona pro qualibet iſtarū horarū ſeptē: pro veſperis autē duodecim: ꝓ completorio ſeptem. Qui modus in officio beate virginis: per oīa obſeruetur. ¶ Pro defunctis dicant in veſperis ſeptem pater nr̄ cū requiē eternam: pro matutino duodecim: tēpore quo ſorores lr̄ate faciunt officiū mortuoꝝ. ¶ Que vero occaſione rationabili nō poſſent aliqñ legendo dicere horas ſuas: liceat eis ſicut illiteratis dicere pater noſter.

¶ A quibus ſorores eccleſiaſtica ſacramenta recipiant. Rubrica. 7.

VBi ꝓprius fuerit capellanus ꝓ miſſarū ſolēnijs ⁊ diuinis officijs celebrandis: habitu ⁊ vita religioſus ſit: ac bone fame: nec iuuenilis ſed mature ⁊ idonee ſit etatis. Ubi auteȝ non fuerit ꝓprius capellanus: a quolibet bone fame et honeſte vite preſbytero: ſorores miſſam audire poſſunt. ¶ Penitētiam vero ⁊ alia ſacramenta eccl̄iaſtica: ab eis recipiant qui de mādato ſeu auctoritate cardinalis cui gn̄aliter fuerit iſte ordo cōmiſſus: ⁊ ea exibendi poteſtatē habuerint: niſi forte in neceſſitatis articulo fuerit aliqua cōſtituta. ¶ Cū aliqua ſacerdoti de confeſſione loqui voluerit: per locutoriuȝ ſola ſoli cōfeſſionē faciat ſacerdoti: ⁊ ꝑ illud eidem de ijs q̄ ad confeſſionē pertinent tunc loquatur. ¶ Confeſſionē autē regule oēs faciant ad minus ſingulis mēſibus. Et ſic cōfeſſione premiſſa: in ſequētibus ſolennitatibus: vȝ in natiuitate dñi. purificatione beate marie. in initio quadrageſime. reſurrectione dñi. pentecoſte. in feſtis ſanctorum Petri ⁊ Pauli. ſancte

De capellā.
De ꝯfeſſiōe ⁊ cōione corporis chriſti

UVA. BHSC. IyR_230_2

Clare. ſancti Franciſci: ⁊ oim ſanctoꝝ recipiat dñici corporis ſacramentũ. ¶ Si tñ aliqua ſoror tãta fuerit corporis infirmitate detenta: q̄ ad locutoriũ cõmode venire non poſſit: ⁊ neceſſitatẽ habuerit confiteri: vel dñici corporis ſeu alia recipere ſacramenta: exhibiturus hmõi: alba ⁊ ſtola ⁊ manipulo: cũ duobus idoneis ⁊ religioſis ſocijs: vel vno ad minus alba: vel ſaltẽ ſuperpellicio veſtit⁹: ingrediant⁊ ⁊ morentur induti: ⁊ audita confeſſione: vel alio tradito ſacramento: ſicut ingreſſi fuerint ſic egrediantur induti: nec morã ibi faciant longiorẽ. Caueant etiam: vt q̄diu intra monaſteriũ fuerint: nullatenus ab inuicez ſeparentur: quin ſemp mutuo poſſint libere ſe videre. Sic quoq; ſe habeãt in anime cõmẽdatione. ¶ Porro ad exequias circa ſepulturam agendas: ſacerdos non ingrediatur clauſtrum: ſed exterius in capella quod ad officium pertinet exequatur. Tamen ſi abbatiſſe ⁊ conuentui viſum fuerit: q̄ ad exequias debeat introire: modo ſupradicto cũ ſocijs intret indutus: ⁊ ſepulta mortua: cum eis exeat ſine mora. Si autem neceſſe fuerit vt ingrediantur aliqui ad fodiendam vel ad aperiendam ſepulturam: ſeu poſtmodum coaptandam: et abbatiſſe et conuentui viſum fuerit hoc expediens propter imbecillitatem ſororum: ſit ſacerdoti vel alicui alij ad hoc idoneo ⁊ honeſto: cum vno ſocio vel duobus licitum introire.

De forma ſeruanda in ingreſſu p ad miniſtratiõe ſacramẽtoꝝ — *De ingreſſu pro exequijs agendis.*

¶ De ſororum exercitio. Rubrica. 8.

Si aliq̄ iuueniles vel grandiores capacis ingenij fuerint: eas inſtrui faciat (ſi ſibi videbitur) abbatiſſa magiſtrã eis deputans idoneam ⁊ diſcretaꝫ: per quã tam in cantu q̄ in diuinis officijs inſtruantur. ¶ Sorores vero ⁊ ſeruitiales: horis ⁊ locis ſtatutis: prout ordinatum fuerit: vtilibus ⁊ honeſtis laboribus occupentur: ſub illa prouidentia q̄ excluſo ocio anime inimico: ſancte orationis ⁊ deuotionis ſpiritũ non extinguant: cui debent cetera temporalia deſeruire. ¶ Verum quia multitudini ſub huius religionis obſeruantia congrue omnia debent eſſe cõmunia: nec cuiq; licet dicere aliquid eſſe ſuũ: caueatur ſollicite: ne occaſione laboꝝ hmõi ſeu mercedis recepte pro ipſis: cupiditatis vel proprietatis cuiuſpiã: ſeu notabilis ſpecialitatis ſubrepat morbus.

De ppriete vitanda.

¶ De ſororum ſilentio. Rubrica. 9.

Silentium continuum ſic continue ab omnibus teneatur: vt nec ſibi inuicẽ nec alicui alij ſine licentia eis loqui liceat: exceptis ijs quibus magiſterium aliquod vel opus iniunctuꝫ fuerit quod non poſſit cum ſilentio exerceri. Jis quidem ſimul loqui liceat de ijs que ad officium vel opus ſuũ pertinent: vbi ⁊ quando ⁊ qualiter viſum fuerit abbatiſſe. ¶ Sorores tamen debiles ⁊ infirme: ac ſeruientes eiſdem: pro recreatione ac ipſarum ſeruitio: in infirmitoria loqui poſſint. ¶ Jn duplicibus quoq; feſtis: ac apoſtolorum ſolennitatibus: ⁊ alijs quibuſdam diebus quibus viſum fuerit abbatiſſe: in certo loco ad hoc ſignato: ab hora nona vſq; ad veſperam: vel aliqua alia hora cõpetẽti: loqui poſſint de dño Jeſu chriſto: ac ſolennitate: ac pijs ſanctorũ exemplis: ⁊ de alijs licitis ⁊ honeſtis. ¶ Ab hora quoq; completorij vſq; ad tertiam: exceptis ſeruitialibus extra monaſterium: abbatiſſa abſq; cauſa rationabili loquendi licentiam non concedat. ¶ Jn alijs vero temporibus atq; locis: ſic attendat ſollicite abbatiſſa qua de cauſa: vbi ⁊ q̄n ⁊ qualiter ſorores licentiet ad loquendum: q̄ regularis obſeruantia (q̃ non mediocriter a ſilẽtio: quod eſſe cultus iuſticie dignoſcitur) nullatenus relaxetur.

De infirmis. — *De feſtis ꝑci puis.*

¶ De modo loquendi. Rubrica. 10.

Omnes autem ſtudeant vti ſignis religioſis pariter ⁊ honeſtis. Sane q̄ſ

UVA. BHSC. IyR_230_2

aliqua perſona religioſa: ſeu ſecularis: vel cuiuſlibet dignitatis alicui de ſororib' loqui petierit: nūtietur primitus abbatiſſe. Et ſi ipa conceſſerit: accedens ad locutorium: duas alias ad minus habeat ſecū ſemper quibus iuſſerit abbatiſſa: que loquentem videant: ⁊ audire valeant que dicuntur. ¶ Ad crate; vero: loqui aliqua tenus non preſumant: niſi preſentibus duabus ad min' per abbatiſſam ad hoc specialiter deputatis. Caueant tamen ſibi ſorores que cum aliquo loqui habent: ne per verba inutilia inaniter ſe diffundant: nec etiam trahant in locutionib' moram longam. ¶ Hoc nāq; ab omnibus firmiter obſeruetur: vt quando de confeſſione ſacerdoti interius infirma fuerit aliqua locutura: ad minus non loquatur niſi cum duabus non longe ſedentibus: que con fitentē ⁊ confeſſore; videre poſſint: ab eiſdem pariter ⁊ videri. ¶ Hanc autē loquēdi legem: ⁊ ipa abbatiſſa diligenter cuſtodiat: vt omnino materia detractionis omnibus auferatur. Excepto ꝙ cum ſororibus ſuis horis ⁊ locis cōpetentibus: loqui poteſt ſicut ei ſecundu; deum viſum fuerit expedire.

De locutiōe ad cratem.

De cōfeſſiōe infirmarum

¶ De ieiunio ⁊ abſtinentia ſororum. Rubrica vndecima.

Sorores aūt omnes ⁊ ſeruitiales: infirmis exceptis: a feſto natiuitatis glorioſe virginis Marie: vſque ad feſtum reſurrectionis dñice: niſi dieb' dñicis: ⁊ die natiuitatis dñi: continuum ſeruent ieiuniū. A reſurrectione vero dñica vſq; ad feſtū natiuitatis beate virginis: teneantur ſexta feria ieiunare. ¶ Omi quoq; tempore (preter infirmas infirmitatis ſue tēpore) ab eſu carniu; abſtineant. ¶ Cū debilibus aūt diſpenſare valeat abbatiſſa: ꝑut earū debilitati viderit expedire. ¶ Ouis vero: ⁊ caſeo: ⁊ lacticinijs licite poſſint vti: preterꝙ ab aduentu vſq; ad natiuitatem dñi: ⁊ a dominica quinquageſime vſq; ad paſcha: necnō ⁊ ſexta feria: ⁊ ieiunijs ab eccleſia generaliter inſtitutis. ¶ Cū ſeruitialibus tamen ſororibus: circa predictū ieiunium (preterꝙ in aduentu ⁊ ſexta feria) poſſit abbatiſſa miſericorditer diſpenſare. ¶ Diſpenſare etiā poſſit circa predictum ieiunium cū adoleſcentibus ac debilibus: ⁊ ſenili etate confectis: ꝑut earum debilitati aut imbecillitati viderit expedire. ¶ Sane quoq; ſorores ieiunare non teneantur minutionis ſue tempore: qđ in triduo terminetur: extra maiorem quadrageſimam ⁊ ſexta; feriā. aduentū domini: et ieiunia ab eccleſia generaliter inſtituta. ¶ Caueat autem abbatiſſa: ne vltra ꝙ ter in anno minutionem permittat cōmuniter celebrari: niſi certa neceſſitas plus requirat: nec a ꝑſona extranea maxime minutionem recipiat: vbi cōmode poterit euitari.

De ſeruitialibus.

De iuuenculis: ac debilibus.

De tpe minutionis.

¶ De ſororibus infirmis. Rubrica. 12.

De infirmis vero: cura ⁊ diligentia maxima habeatur ⁊ ſm qđ poſſibile fuerit ⁊ decuerit: tam in cibarijs que earū requirit infirmitas: ꝙ in alijs neceſſarijs: in feruore charitatis benigne ac ſollicite eis per oia ſeruiatur. ¶ Que infirme propriū habeant lectū: ſi vnꝙ fieri poteſt: vbi a ſanis maneant ſeparate: ne illarū ordinem confundere valeant vel turbare.

¶ De oſtio interiori monaſterij: et eius cuſtodia. Rubrica. 13.

In quolibet monaſterio vnū tm̄ oſtiū habeat ad intrādū clauſtrū ⁊ exeūdū cum opportunū fuerit: iuxta legē de ingreſſu ⁊ egreſſu poſitā in hac forma. In quo oſtio: nullum ſit oſtiolū vel feneſtra. Et iſtud oſtium fiat in ſublimi: quanto magis fieri poterit congruenter: ita ꝙ ad ipm per ſcalam leuatoriam exterius aſcendatur. Que ſcala per catenam ferream ex parte ſororum ſtudioſe ligata: a completorio dicto vſq; ad primam ſequentis diei: continue ſit ſuſpenſa: et

UVA. BHSC. IyR_230_2

De cuſtodia oſtij ſuperioris ſeu ſcale.

tempore diurne dormitionis: ⁊ viſitationis: niſi aliud interdũ euidẽs requirat neceſſitas: vel vtilitas manifeſta. ¶ Ad predictũ autẽ oſtiũ cuſtodiendũ: aliqua talis ex ſororibus deputetur: q̃ deũ timeat: ſit matura moribus: ſit diligẽs ac diſcreta: ſitq̃ conuenientis etatis: q̃ vnam ipſius oſtij clauẽ ſic diligenter cuſtodiat: vt nũq̃ ea: vel eius ſocia ignorãte: oſtiũ aliqñ valeat aperiri. Reliquã vero clauẽ diuerſam ab illa: cuſtodiat abbatiſſa. Sit ⁊ alia eque idonea ei ſocia deputata: q̃ eiꝰ vicem in oĩbus exequatur: cũ ipſa aliqua rationabili cauſa vel occupatione neceſſaria occupata fuerit vel detẽta. ¶ Caueãt aũt ſtudioſiſſime ⁊ ꝓcurẽt: ne vnq̃ oſtiũ ſtet aptum: niſi quantũ minus fieri poterit cõgruenter. Sit autẽ oſtium ſeris ferreis: ⁊ vectibus optime cõmunitũ: ⁊ ſine cuſtodia apertũ vel clauſuz minime dimittatur: nec etiã ad momentũ: niſi vna claue in die: ⁊ in nocte duabus ſit firmiter obſeratum. ¶ Nec omni pulſanti aperiatur ſtatim: niſi indubitanter congruerit ꝙ talis ſit ꝙ ſine dubitatione aliqua: ſm mandatũ qð de ingreſſuris in hac regula continetur: debeat aperiri. ¶ Et nulli liceat ibi loqui: niſi ſoli oſtiarie de ijs q̃ ad ſuum officiũ pertinebunt. ¶ Qð ſi aliquando intra monaſterium opus aliqð fuerit faciendũ: ad qð agendum ſeculares aliquos vel quaſcunq̃ perſonas alias oporteat introire: prouideat abbatiſſa ſollicite: vt tunc dũ opus ſcȝ exercetur alia perſona conueniens ad cuſtodiendũ oſtium ſtatuatur: que ſic perſonis ad opus deputatis aperiat: ꝙ alias intrare penitus non permittat. Nã ſorores ipe: ⁊ tunc et ſemper quantũcunq̃ rationabiliter preualẽt: ſtudioſiſſime caueant ne a ſecularibus vel extraneis perſonis videantur.

¶ De rota et eius cuſtodia. Rubrica. 14.

De forma rote.

CEterum cũ prefatũ oſtiũ pro alijs aperiri nolimus niſi pro illis tm̃ q̃ per rotam vel aliunde decenter nequeant expediri: mãdamus ꝙ in ſingulis monaſterijs in exteriori muro clauſure intrinſece: in loco ſiquidẽ cõpetenti ⁊ manifeſto a parte exteriori ⁊ omnino patẽti: rota vna fortis fieri debeat latitudinis ⁊ altitudinis congruentis: ita ꝙ per eã nulla perſona ingredi valeat vel exire: per quã neceſſaria tam intus q̃ exterius miniſtrentur. Et taliter diſponatur: ꝙ per eaȝ nec intus nec extra valeat aliquis intueri. Ex vtraq̃ etiam parte: oſtiolũ fiat validum: quod de nocte: ⁊ in eſtate tẽpore dormitionis: ſeris ferreis ⁊ clauibus clauſum ⁊ firmatum debeat permanere.

De cuſtodia rote.

¶ Ad cuius cuſtodiã ꝓ expediẽdis neceſſarijs per eandẽ: vnã ſororem diſcretã ⁊ maturã tã moribus q̃ etate: q̃ monaſterij diligat honeſtatem cõſtituat abbatiſſa: cui ſoli tm̃ vel deputate ſibi ſocie: cũ congrue non poterit intereſſe: loqui ibidẽ ⁊ reſpõdere liceat ſuper ijs q̃ ad ſuũ officium pertinebunt. ¶ Ibi autẽ nulli loqui liceat: niſi eſſet locutoriũ occupatum: vel ex alia rationabili cauſa ⁊ neceſſaria aliqñ: ſemper tñ de licentia abbatiſſe. Quod tamen rariſſime fiat: ſm loquendi modum ſuperius pretaxatum.

¶ De oſtio inferiori monaſterij. Rubrica. 15.

PRopter neceſſitates quoq̃ aliquando imminẽtes q̃ non poſſunt per ſupradictum oſtiũ vel rotã cõmode expediri permittimus: ꝙ aliud oſtiũ in loco decẽti in monaſterio fieri poſſit per quod certis tẽporibus intromittantur: ⁊ emittantur que fuerint opportuna. ¶ Qð quidẽ oſtium cõtinuo ſit claui, ſeris ferreis ⁊ repagulis cõitum: ſitq̃ muro a parte exteriori muratũ: ita ꝙ nõ poſſit aliquatenꝰ aperiri: vel perſona aliqua inde loqui. Poſſit tñ neceſſitatũ dictarum tẽpore: ipſiꝰ oſtij murus dirui: ⁊ oſtiũ aperiri. Nec tunc apertum niſi quantũ minus fieri poterit: ſub tñ fida cuſtodia dimittat. Expeditis itaq̃ neceſſitatibus ipſis: ſm ꝑdictũ

UVA. BHSC. IyR_230_2

modum:remunitum clau.ſeris ⁊ repagulis extrinſecus remuretur.

¶De locutorio. Rubrica.16.

LOcutoriu̅ au̅t co̅mune in capella:vel poti⁹ in clauſtro:vbi co̅modius ⁊ honeſtius fieri poterit diſponatur:ne ſi forte fieret in capella:pace̅ ora̅tiu̅ ingeret. Jp̅m locutoriu̅ ſit co̅grue qua̅titatis de lamina ferrea ſubtiliter perforata:⁊ taliter clauis ferreis coaptata:ꝙ nu̅ꝙ̅ valeat aperiri. Sit quoqꝫ ip̅a lamina clauis ferreis in longu̅ protenſis exterius fortiter co̅munita. Cui pa̅nus niger laneus interius taliter apponatur:ꝙ nec ſorores videre extra valea̅t:nec videri. ¶Ad iſtud au̅t locutoriu̅:a co̅pletorio (qd̅ dici debet te̅pore co̅petenti) vſqꝫ poſt prima̅ diei ſequentis: ſeu te̅pore comeſtionis:vel dormitionis in eſtate: aut qn̅ officiu̅ celebrat̅ (niſi pro cauſa a deo rationabili ⁊ neceſſaria:q̅ co̅mode differri no̅ poſſit) nulli licitum erit loqui. Qua̅docu̅ꝙ̅ vero in conceſſis te̅poribus aliqua vel aliq̅ habuerint ibi loqui:cu̅ modeſtia ⁊ maturitate loque̅tes:breuiter ſe expediant: prout decet. ¶Ubi vero propter ſororu̅ multitudinem videbitur opportunu̅: aliud ſimile locutorium eſſe poſſit.

De te̅poribus loquendi.

¶De crate:⁊ eius cuſtodia. Rubrica.17.

UOlumus etia̅ vt in muro qui ſorores diuidit a capella:co̅grue̅tis forme cratis ferrea collocetur:q̅ ſit ex crebris ⁊ ſpiſſis co̅tortis lineis ferreis diligenti ⁊ forti opere fabricata:⁊ clauis ferreis in longu̅ protenſis exterius fortiter co̅munita:vel ex lamina ferrea paruis ⁊ minutis foraminibus perforata cu̅ ꝓtenſis clauis ferreis:vt eſt dictu̅. Jn cuius mediu̅:fiat vnu̅ oſtiolu̅ de lamina ferrea: per qd̅ co̅ionis t̅pe poſſit intromitti calix:⁊ ſacerdos mittens manu̅:poſſit dn̅ici corporis tradere ſacramentu̅. Quod quide̅ claui ferrea ſit ſemper firmatu̅. ¶Nec aperiatur niſi qn̅ ꝓponi ſororibus co̅tigerit verbu̅ dei:vel ſacramentu̅ dn̅ici corporis exhibetur:aut cu̅ quis aliqua̅ ex ſororibus ſua̅ propinqua̅ co̅ſanguinea̅ videre petierit:vel alia cauſa neceſſaria id expoſcat. Qd̅ rariſſime fiat: ⁊ ſemper de licentia abbatiſſe. Que t̅n in nullo caſu (primis duobus du̅taxat exceptis) lice̅tiam largiatur:niſi prius ſingulis vicibus de hoc conſiliu̅ petierit a conue̅tu. Cui crati pa̅nus lineus niger interius taliter apponatur:vt nulla valeat inde aliq̅d intueri. Habeantur etia̅ oſtia lignea ex parte ſororꝫ cu̅ ſeris ferreis atqꝫ claue:vt maneat ſemper clauſa pariter ⁊ firmata. ¶Et no̅ aperiatur niſi cu̅ diuinu̅ celebratur officiu̅:niſi qn̅ ex dictis cauſis:prefato modo:dictu̅ oſtiolu̅ co̅tigerit aperiri. ¶Et nemo alius per predicta̅ crate̅ loquatur:niſi aliq̅n rationabili cauſa vel neceſſaria exige̅te:alicui de abbatiſſe licentia:raro fuerit concedendu̅. Et tunc predicta oſtia lignea poterunt aperiri. ¶Et quandocu̅ꝙ̅ aliquaꝫ perſona̅ extranea̅ ad eas ingredi: vel alias per crates eis loqui contigerit:tegant faciem cu̅ modeſtia:⁊ incline̅t: prout religionis conuenit honeſtati.

Caſ⁹ in q̅b⁹ crates po̅t aperiri.

De mo̅ loq̅ndi ad crate̅. ⁊

¶Quibus et qualiter liceat ingredi monaſterium. Rubrica.18.

DE ingreſſu perſonaru̅ in monaſteriu̅:firmiter ac diſtricte precipim⁹:vt nulla vnꝙ̅ abbatiſſa:vel eius ſorores aliqua̅ perſona̅ religioſam: ſeu ſecularem: aut cuiuſlibet dignitatis in monaſterij clauſura̅ intrinſeca̅ intrare permitta̅t. Nec omnino alicui liceat:niſi quibus co̅ceſſum a ſede ap̅lica fuerit:vel a cardinali cui fuerit ſororꝫ ordo co̅miſſus. ¶Excipiuntur aute̅ a dicta ingredie̅di lege: medicus cauſa multu̅ grauis infirmitatis:⁊ minutor cu̅ neceſſitas exegerit. Qui no̅ abſqꝫ duobus socijs de familia monaſterij introducantur:nec ab inuicem infra monaſterium ſeparentur. ¶Necnon ⁊ illi quos occaſione incendij:vel ruine: ſeu alteri⁹ periculi vel diſpendij:ſeu pro tuendis a violentia quorulibet monaſteriu̅ vel perſonis: aut pro aliquo opere exercendo:qd̅ co̅mode extra monaſterium fieri non po-

De medico.

De caſibus fortuitis.

UVA. BHSC. IyR_230_2

teſt: neceſſitas exegerit introire. Qui oēs expedito ſuo miniſterio: vel immīnēti ne-
ceſſitati ſatiſfacto per ipos: exeant ſine mora. ¶ Nulli autem perſone extranee:
De cardinalibus. intra monaſterij clauſurā liceat comedere vel dormire. ¶ Sed ꝛ ſi quis de ſancte
eccl'ie cardinalib⁹: ad aliqđ monaſteriū hmōi religiōis aliqñ venerit: ꝛ intra clau
ſtrum voluerit ingredi: cū reuerētia quidē ꝛ deuotione ſuſcipiatur: ſed rogetur vt
De generali miniſtro. cum paucis ſocijs debeat introire. ¶ Liceat quoq; gñali miniſtro ordinis fratrū
minoꝝ qñ ibidē celebrare voluerit: vel ꝓponere ſororib⁹ verbum dei: cū quattuor
vel quinq; fr̄ibus ipius ordinis intra clauſurā ingredi monaſterij: ſi qñ ei videbit
expedire. ¶ Ali⁹ aūt prelat⁹ cui aliqñ forte de licētia ſedis apl'ice vel dicti cardina-
lis intrare licuerit: duob⁹ vel tribus tātū religioſis ꝛ honeſtis ſocijs ſit cōtētus.
De ep̄is. ¶ Qđ ſi forte ꝑ bñdictione vel cōſecratione ſoroꝝ vel in alio modo cōceſſū fuerit
ep̄o alicui miſſam interi⁹ celebrare aliqñ: q̄ paucioꝛib⁹ ꝛ honeſtioꝛib⁹ potuerit ſo
cijs ſit contētus ꝛ miniſtris. Et hoc quoq; ip̄m alicui rarius cōcedatur. Nulla tñ
omnino loquatur cū aliqua perſona de ingreſſis: niſi modo ꝓdicto: ſiue infirma
De licētia abbatiſſe ꝛ conuētus ad ingrediendū. fuerit ſiue ſana. ¶ Illud ſane precipue caueatur: vt ij quibus aliqñ cōceſſum fuerit
ſolūmodo vel data licētia in monaſteriū ingredi: nō aliter admittātur: niſi abbatiſ
ſe ꝛ ſororibus viſum fuerit expedire: cū ex hmōi cōceſſionibus vel licentijs: abba-
tiſſa vel ſorores eos admittere non cogantur: ꝛ vt ſint tales de quoꝝ verbis ꝛ mo
ribus: necnō vita ꝛ habitu edificari valeant intuētes: ꝛ materia iuſti ſcādali exin-
de nequeat gñari. ¶ Super cōceſſione vero vel licētia ingreſſus hmōi: ad oē am
biguū remouendū: ap'lici apicis: vel cardinalis patentes lr̄e oſtendantur.

¶ Qualiter ſeruiciales emittantur. Rubrica. 19.

DE ſeruitialibus ꝛ ſororib⁹ q̄ ſemper manere clauſe ſicut alie non tenentur:
diſtrictius volumus obſeruari: vt ſine licētia nulla clauſtrū egrediatur. Et q̄:
emittūtur: honeſte ſint ꝛ cōuenietis etatis: ac religioſi ꝛ maturi aſpect⁹. ¶ Et cal-
ciamentis honeſtis: tā ipe q̄ ſorores ille quas aliqñ emitti contigerit ꝑ caſib⁹ ſu-
pradictis: calciate incedant. Ceteris vero intus manētib⁹: liceat illud idē. ¶ Egre-
dientibus vero aſſignetur certus terminus redeundi. Nec alicui ipſarum cōceda-
tur extra monaſteriū ſine licētia ſpeciali comedere: bibere vel dormire: nec ab inui
cem ſeparari: vel alicui in ſecreto: ſeu capellani monaſterij: vel cōuerſoꝝ domici-
lium introire. Et ſi aliqua cōtrariū fecerit: grauiter puniatur. ¶ Et ſollicite caueāt:
ne ad loca ſuſpecta diuertant: vel cū perſonis male fame familiaritatem habeant.
Nec in ſuo reditu ſecularia vel inutilia ſororibus referant: per q̄ diſſolui valeāt vel
turbari. Et q̄diu extra fuerint: taliter ſtudeant ſe habere: q̄ de conuerſatione hone
ſta ipſarum: edificari valeant intuentes.

¶ Qualiter capellanus ꝛ cōuerſi ſoroꝝ viuere debeant. Rubrica. 20.

CApellanus ſi voluerit ſe monaſterio obligare: ꝛ aliqui qui monaſterij con-
uerſi eſſe voluerint: ꝛ abbatiſſe ꝛ cōuētui viſum fuerit eos recipere: anno ꝓ-
bationis elapſo: ꝓmittant obedientiā abbatiſſe: vouētes loci ſtabilitatē: ꝛ perpe-
De habitu capellani ꝛ cōuerſoꝝ monaſterij. tuo viuere ſine ꝓprio: ꝛ in caſtitate. ¶ Tunicas de religioſo ꝛ vili pāno: tā precio
q̄ colore iuxta eoꝝ indigentiā hr̄e valeāt ſine caputio. Quaꝝ manice breues ſint
ꝛ ſtricte tantūmodo circa manus. Longitudo aūt tunicarū ſit talis: q̄ a cauilla
pedum diſtet ſpacio quattuoꝛ digitoꝝ. Capellan⁹ tñ hr̄e poterit longiorē. ¶ Pro
cingulo vero: corrigiā honeſtam habeat cū cultello. Caparonem etiam cū capu
tio ſuper tunicas portent: cuius longitudo genu aliquantulū tranſcat: ꝛ latitudo
vſq; ad caputiū protendatur. Minoris tñ latitudinis caparonem ſi habere volue

UVA. BHSC. IyR_230_2

ſit:poterit capellanus. ¶Qui etiā cappa boneſta vti poterit:vel mantello poſt col
lum:vel ante pectus hincinde cōnexo. Superiores aūt tunice:⁊ longū caputium:
necnon ⁊ capellani cappa ⁊ mantellus;nō ſint de albo vel penitus nigro panno.
¶Veſtiti etiā iaceant:⁊ camiſis lineis non vtātur. Calciamenta alta ⁊ ampla ⁊ De dormitione.
ante fixa cū caligis habeāt:⁊ femoralia portēt. Capillos ſuos vſqꝫ ad aures cer-
tis tēporibus tondeant in rotundū. Officiū diuinum faciāt vt ſorores:excepto ꝙ
conuerſi ad officiū beate virginis ⁊ mortuoꝝ minime teneantur. ¶Jeiuniū ſerua
re debeant vt ſorores. Liceat tamē abbatiſſe ſuper ieiunio regule cum eis eſtꝰ: vel De ieiunio.
itineris:aut laboris alterius:ſeu alia quauis rationabili ⁊ boneſta cauſa: miſeri-
corditer diſpenſare. ¶Jnformationi vero ⁊ correctioni viſitatoris: capellanus ⁊ De ſubiectione.
conuerſi per oīa ſint ſubiecti. Cui in ijs que ad viſitationis officiū pertinēt: teneā
tur firmiter obedire.

¶De procuratore monaſterij:⁊ eius officio. Rubrica.21.

PRo poſſeſſionibus ⁊ redditibus monaſterij modo debito pertractandis:ꝓ
curator vnus prudēs pariter ⁊ fidelis in ſingulis monaſterijs veſtri ordinis
habeatur:qui per abbatiſſam et cōuentum conſtitui ⁊ amoueri debeat:ſicut vide De ratione
bitur expedire. ¶Hic vero taliter inſtitutus:de omnibꝰ ſibi cōmiſſis,receptis pa redenda.
riter ⁊ expenſis:abbatiſſe ⁊ tribus ſororibus ad hoc per conuentū ſpecialiter aſ
ſignatis:⁊ viſitatori cū voluerit:rationē reddere teneatur. ¶Et nihil omnino de Prohibitio
rebus monaſterij vendere,cōmutare,obligare;vel alienare quo quomodo valeat: alienandi.
niſi de licētia abbatiſſe pariter ⁊ cōuentus. Et quicquid cōtra hoc attentatū fue-
rit:irritū decernimus ⁊ inane. ¶Poſſit tū de mobilibus parū valentibꝰ aliqua
parua ex cā licita:de abbatiſſe licentia interdū alijs elargiri. ¶Poſſit etiā per vi-
ſitatorem:cū expedire videbitur:amoueri.

¶De abbatiſſa ⁊ eius officio. Rubrica.22.

ELectio abbatiſſe libere pertinerat ad conuentum. Cōfirmatio vero fiat per
cardinalē cui fuerit iſte ordo cōmiſſus:vel auctoritate ipius. ¶Studeāt aūt Qualis de-
ſorores talem eligere:que virtutibus polleat:⁊ ſanctis moribus alijs preſit potiꝰ beat eſſe ab-
ꝙ̄ officio:⁊ que cōmunitatem ſeruet in omnibus: velut moribus: vt eius exem- batiſſa.
plo prouocate ſorores:ex amore magis ei obediāt ꝙ̄ timore. Que ſingularibus
amoribus careat:ne dum in parte plus diligit:in toto ſcandalum generet. Conſo
letur afflictas:ſit refugiū tribulatis:ne ſi apud eam remedia defuerint ſanitatum:
deſperationis morbus preualeat in infirmis. Que humiliter ⁊ charitatiue viſitet
et corrigat ſorores ſuas:non precipiendo eis aliquid quod ſit contra animā ſuā:
et veſtre profeſſionis formam. Non ſit preceps in precipiendo: ne ex indiſcretio-
ne precepti:ponat peccati laqueum animabus. ¶Cui poſtꝙ̄ confirmationem re De obediētia exhibēda abbe.
ceperit: ꝙ̄diu in officio permanſerit: ſorores vniuerſe: necnon ⁊ familia exterior
monaſterij pareant ⁊ obediant diligenter. ¶Semel in hebdomada:ad minus: De capitulo culparum.
abbatiſſa ſorores ſuas pro ipſarum monitione,ordinatione: ⁊ reformatione te-
neatur ad capitulum conuocare. Ubi ſecundum expreſſionem publicarum ⁊ cō-
munium negligentiarum atqꝫ culparum: pene miſericorditer imponantur. Cō-
ferat etiā cum oībus ſororibus ſuis de ijs que occurrunt pro ſui monaſterij vtili
tate ac honeſtate tractanda. Sepe enim dominus quod melius eſt: iuniori reue-
lat. Nullum onerosum vel graue debitum contrahat:niſi per ꝓcuratorē de cōi cō
ſenſu ſororū:cū manifeſta neceſſitas hoc requirat. ¶Reddat etiā de receptis ⁊ ex De rōne rededa conuētui.
penſis ſemel ad minus ſingulis tribus mēſibꝰ corā conuentu:vel ſaltē ꝗtuor ſo.

UVA. BHSC. IyR_230_2

De officiali- roꝛibus ab eodẽ ad hoc ſpecialiter deputatis: debitã rationẽ. ¶ Officiales mona-
bus cõuẽt᷒. ſterij inſtituat de conſilio ⁊ aſſenſu conuentus: vel maioꝛis partis ipſius. ¶ Sigil-
lum vero conuentus: cuſtodiri faciat ⁊ ſeruari ſm̃ oꝛdinationẽ cõuentus. Et om
nem litterã dirigendã ex parte eiuſdẽ conuentus: prius corã cõuentu in capitulo
lectã ⁊ approbatã a maioꝛi parte ſoroꝝ: ibidẽ coram oĩbus faciat ſigillari. ¶ Nul
De litteris la etiã ſoroꝛ aliquas litteras dirigat ſeu recipiat: niſi ꝑmo eas abbatiſſa legat: vel
mittendis. ab alia ad hec conſtituta legantur. ¶ Studeat inſuper abbatiſſa ſoroꝛes recõcilia
re: ſi aliquas ad inuicẽ ex aliqua cauſa vel occaſione contigerit cõturbari. Soroꝛ
vero illa que verbo vel ſigno occaſionem turbationis vel ſcandali alteri dederit:
ſtatim anteꝙ̃ offerat munus oꝛõnis ſue deo: veniã petens a ſoroꝛe quã offendit:
coꝛam ea humiliter ſe ꝓſternat: rogans vt intercedat ꝓ ſe ad dñm: quatenus tibi
culpam indulgeat quã cõmiſit. Illa vero memoꝛ verbi dñi: Niſi dimiſeritis ex
coꝛdibus veſtris: nec pater veſter celeſtis dimittet vobis: liberaliter iniuriã remit-
Admonitio. tat ſoroꝛi veniã poſtulanti. ¶ Monemus ſoroꝛes oẽs ⁊ hoꝛtamur in dño Jeſu
chꝛiſto: vt caueant ab omni ſuperbia. vana gloꝛia. inuidia. auaricia. cura ⁊ ſollici
tudine huius ſeculi. detractione ⁊ murmuratione. diſſenſione ⁊ diuiſione: ac om̃i
vitio ꝓ quo poſſit diſplicere in oculis veri ſponſi. Sed magis ſollicite corã deo
ſeruare interioꝛem ⁊ exterioꝛẽ in oĩbus puritatẽ: ac ſemper inuicẽ hr̃e mutue di-
lectionis vnitatẽ: q̃ eſt vinculũ ꝑfectionis: vt in ea radicate ⁊ fundate: poſſint agni
dñi noſtri Jeſu chꝛiſti nuptias cũ prudẽtibus virginibus introire.

¶ Quod nulla ex ſoroꝛibus accedat ad romanã curiã perſonaliter. Rubꝛica. 23.

AD hoc vt diſcurſibus diſpẽdioſis materia ſubtrahatur: in virtute obediẽ
Excõicatio. tie: ſub pena excõmunicationis (quã ipo facto tranſgredientes vel nõ pa-
rentes incurrant) diſtricte precipimus: vt exceptis dũtaxat ſeruitialibus monaſte
rioꝛum: illoꝝ locoꝝ in quibus romana fuerit eccleſia cõſtituta: q̃diu ibi reſidentiã
fecerit: nulla abbatiſſa. ſoroꝛ: vel ſeruicialis ꝓ vlla neceſſitatis cauſa ad ſedẽ apo-
ſtolicam perſonaliter veniat vel accedat: niſi ſuper hoc ꝑ aplĩcos apices: vel dicti
cardinalis patentes litteras alicui ſpecialis licentia concedatur.

¶ De viſitatoꝛe ⁊ eius officio. Rubꝛica. 24.

MOnaſteria huius religionis per viſitatoꝛes: qui auctoꝛitatẽ. formã: ⁊ mo-
dum a cardinali cui fuerit a ſede apoſtolica vr̃ oꝛdo cõmiſſus recipiãt: ſe-
mel ad minus annis ſingulis viſitentur. ¶ Sane circa viſitationes hmõi illud eſt
ſollicite prouidendũ: vt quicũꝗ vel generalis: vel etiã alicubi aliqñ ſpecialiter con-
ſtituendus fuerit viſitatoꝛ: talis debeat conſtitui: de cuius religioſa vita ⁊ moꝛib᷒
Qualis de- noticia plena ⁊ ſecuritas habeatur. Qui cũ ad monaſteriũ aliquod veniens fue-
beat eſſe viſi rit intro greſſus: ſic ſe per oĩa exhibeat ⁊ oſtendat: vt oẽs de bono ad melius pro
tatoꝛ. uocet: ⁊ ad dei amoꝛẽ: ⁊ intra ſe mutuã charitatẽ ſemper inflãmet pariter ⁊ accẽ
dat. Et qñ monaſterij clauſurã ad viſitãdũ intrauerit: duos religioſos ⁊ idoneos
ſocios ſecũ ducat: qui vʒ ſocij ſimul maneant: ⁊ dũ fuerint intra clauſtrũ: ab inui-
De foꝛma vi cem nullatenus ſeparentur. ¶ Viſitatoꝛ aũt regula prius lecta ⁊ expoſita: ab ab-
ſitationis. batiſſa ſigillũ recipiat: qð ipa ſibi aſſignare ⁊ abſolutionẽ ac cõceſſionẽ ab abba
tiſſe miniſterio petere abſolute ac libere teneatur. Que ſi cõmunẽ vitã non potue
rit ducere: vel noluerit: per eũdẽ viſitatoꝛẽ a ſuo regimine abſoluatur: niſi ſua mo-
ra in officio: monaſterio diſpendioſa nõ eſſet ſed neceſſaria: vel euidẽter vtilis ap-
pareret. Abſoluatur etiã per eundẽ ſi alias non idonea: vel inſufficiens ad mona
ſterij regimẽ videatur. Et hoc fiat ſm̃ foꝛmã ⁊ modũ q̃s a cardinali ſupradicto

UVA. BHSC. IyR_230_2

receperit viſitator. Qui tam de ipſius abbatiſſe q̄ ſororum ſtatu: et obſeruātia ſue religionis: ab oibus gn̄aliter: et ſpecialiter a ſingulis inquirat ſtudioſius veritatem. Et vbi aliquid reformandū vel corrigendū inuenerit: zelo charitatis et amore iuſticie: cū diſcretione corrigat et reformet tā in capite q̄ in mēbris: ſicut melius viderit expedire. Exceſſus aūt qui fuerit ſufficiēter correctus a viſitatore: nullatenus iterum corrigat. Qd̄ ſi aliquid tale ſibi occurrerit: qd̄ per ſe nequeat emēdare: ad ſuperiorē referat vt corrigatur (ſicut expedit) eius cōſilio ac precepto. ¶ Caueat autem abbatiſſa: ne a ſe vel ab alijs ſororibus ſtatus ſui monaſterij viſitatori aliquatenus abſcōdatur: qz malū eſſet indicium: et offenſa grauiter punienda. Immo volumus et mandamus: vt ea q̄ ſm̄ vite ſue formā et regularē obſeruantiā inſtituenda vel emendāda fuerint: publice ac priuatim (ſicut melius viderit faciendū) viſitatori ſuggerant et pponant: cui teneātur in oibus q̄ ad offm̄ ſue viſitationis pertinent firmiter obedire. Que aūt aliter fecerint: a viſitatore: tā abbatiſſa q̄ alie debite put cōuenit puniātur. ¶ Oēs autē tā abbatiſſa q̄ ſorores cōſiderent et caueant diligenter: vt nihil aliud q̄ amor diuinus: et ſuarū ſororum correctio: ac monaſterij reformatio eas moueat ad loquendū. ¶ Modū autē loquendi viſitator cuſtodiat ſupradictū: vt vz aut cū oibus: aut cū pluribus ſimul loquatur: vel ſecrete cum vna: alijs tn̄ ad minus duabus in aſpectu eius nō longe ſedentibus: vt p oia bone fame integritas conſeruetur: niſi ad locutoriū cū vna vel pluribus loqui voluerit de ijs q̄ ad officiū ſuū pertinere noſcātur. ¶ Idē etiā viſitator: tā capellanū q̄ cōuerſos: et ceteros de familia extrinſeca monaſterij viſitet: et in eis corrigat et reformet q̄ correctionis et reformationis officio nouerit indigere. Penas tam amotionis perpetue a monaſterio: licētiando pfeſſos ad alia monaſteria vel ordines: ſicut viderit expedire: q̄ alias: put culpe grauitas et qualitas exegerit imponendo. ¶ Ut aūt non grauentur monaſteria in expenſis: et viſitator oēm notam cuiuſpiā ſuſpitionis euitet: volumus oino q̄ viſitator de viſitationis officio q̄ citius cōmode poterit ſe ſtudeat expedire: quāto rarius: abſq̄ ſui officij diſpēdio poterit: monaſterij clauſurā intrinſecus ingreſſurus.

Marginal notes: Cauenda in viſitatione. — De modo audiēdi viſitationes. — De viſitatione capellāi: et cōuerſorum. — De abbreuiatione tēporis viſitationis.

¶ De cardinali huius religionis. Rubrica.25.

Uerum ne obſeruantie preſentis regule ſiue formule ſupraſcripte (quā vniformiter vbiq̄ ab oibus volumus et mandamus diligentius obſeruari) pro defectu certi regiminis in poſterū recedere vos contingat: aut ſub diuerſorum magiſterio viuēdi modos incurrere differentes: dilecto filio noſtro. J. ſancti Nicolai in carcere Tuliano diacono cardinali gubernatori. ptectori: et correctori ordinis fratrum minorum: curam et regimen veſtri ordinis: necnō et perſonarū in eis degentiū. ſ. capellanorū et cōuerſorū et familiarū: plene duximus committenda. ¶ Statuentes: vt ſub eius et aliorum cardinaliū qui fuerint p tpe gubernationi. protectioni: atq̄ correctioni eorūdem fratrū ordinis a ſede apoſtolica deputati obediētia et cura et regimine: debeatis de cetero permanere: quibus teneamini firmiter obedire. Et ipſi aiarū veſtrarū ſollicitudinē gerētes et curā: eiſdē monaſterijs et pſonis degentibus in eis: capellanis. cōuerſis: et familie: tā per ſe q̄ per viros idoneos quoties expedire viderit: viſitationis officium impendere ſtudeāt: corrigendo et reformando ibidem: tā in capite q̄ in mēbris: q̄ correctionis et reformationis officio nouerint indigere. ¶ Inſtituant nihilominus et deſtituant. ordinēt. ſtatuant et diſponant: put ſm̄ deū viderint expedire.

Marginal note: De protectore huius ordis.

¶ Qd̄ regula non negligatur a ſororibus. Rubrica vltima.

UVA. BHSC. IyR_230_2

Secūnda regula ſancte Clare.

UT aūt vos in hac regula ſiue formula tanꝙ in ſpeculo poſſitis inſpicere: ne per obliuionem aliquid negligatis: ſemel vobis in qualibet quindena legat. Et vbi vos inueneritis ea que ſcripta ſunt facere: agite gratias deo bonorū oīm largitori. Ubi autē tibi quecunꝙ videt aliquid deeſſe: doleat de preterito ⁊ caueat de futuro: orans vt ei debitum dimittatur: ⁊ in tentationem ne deinceps inducatur. ¶ Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtre conſtitutionis. conceſſionis. confirmationis: ⁊ abſolutionis infringere: vel ei auſu temerario cō traire. Si quis aūt hoc attentare preſumpſerit: indignationē omnipotentis dei: et beatorū Petri et Pauli apoſtolorum eius: ſe nouerit incurſurum. Datum apud vrbem veterem quinto decimo Kalendas Nouembris: Pontificatus noſtri anno tertio.

¶ Explicit regula ſecūda ſororū ordinis ſancte Clare.

Collector. QUia poſt impreſſionē Cōpēdij priuilegiorū frm minor ⁊ c. i Cap'lo generali Tholoſe celebrato año dñi. 1532. factū eſt quodā ſtatutū reſpectu monialiū: ſuorūꝙ monaſterior: qd̄ valde ſcire expedit: idcirco ꝑut in tabula ꝑdicti capl'i gñalis cōtinebatur ad lrām hic ponitur.

Statutū generale. ARceātur ſtrictiſſime frm acceſſ⁹ ad monialiū ⁊ ſoror loca. Et nullo modo cū eiſdē loq poſſint: niſi a miniſtro ꝓuinciali licētiā in ſcript̄ hēant. Lꝫ tñ hoſpitij: ⁊ celebrationis gr̄a ad hmōi loca accedere: vbi frm conuentus nō ſunt. ¶ Etiā diſtrictiſſime cōfeſſorib⁹ quarūcūꝙ monialiū et ſoror precipitur ſub pena priuationis officij: ⁊ actuū legitimor ipo facto incurrēda: ne aliq̄ mō de tꝑalib⁹ bonis earūdē: ⁊ cauſis ſecularib⁹ ⁊ litigioſis ſe intromittāt: ſꝫ talia cū neceſſe fuerit: ꝑ ſcl'ares: ⁊ nō ꝑ fr̄es fiāt. ¶ In ꝑdicatiōe vero verbi dei: ⁊ ſacramētor admiſtratione: ac alijs q̄ ſpūalē ꝓfectū cōcernūt: oēm adhibeāt curā: ⁊ diligentiam. ¶ Et nullo mō ſub eadē pena ꝑdicta: ipa monaſteria ingredi poſſint quacūꝙ ex cauſa cōfeſſores ꝑfati: niſi ꝑ ſacramētis adminiſtrādis. Si vero aliq̄ in ipis monaſterijs fuerint agēda: ꝑ ſcl'ares fiāt: ⁊ nullo mō ꝑ cōfeſſores: aut ſocios eorūdē.

¶ Incipit ordo ad induendum nouiciam.

PRimo ante miſſam tunicis poſitis ⁊ chorda ante altare dum celebratur miſſa: nouicia ⁊ cōſanguinee eius ſibi aſtātes: ſtent coram altari tenentes candelas accenſas: quas offerent poſt offertorium ſacerdoti. ¶ Finita vero miſſa: ſacerdos accedēs illuc: abſolute incipiens dicat. ℣. Adiutorium noſtrum in nomine domini. ℟. Qui fecit celū ⁊ terrā. ℣. Sit nomen domini benedictum. ℟. Ex hoc nunc. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oratio.

DEus pater omnipotens qui per legiferum moyſem famulum tuum miniſtris eccleſie ſub typo paſſionis: priſce legis precepta dediſti: hanc laneam veſtē quā ſanct⁹ pater nr̄ Frāciſcus miniſter eccl'ie diuino amore ferre conſueuit: ſancti ✠ ficare atꝙ bñ ✠ dicere ⁊ cōſecrare tuo ꝓprio ore digneris: vt hec ancilla tua q̄ eā cupit induere: exuta ab oī ſorde vicior: cū indumēto ſanctarū virtutuꝫ: ea induatur: quatenus ab omni perturbatione callidi inſidiatoris deinceps ꝓtecta: in eccl'ia tua ſancta de die in diē renouetur. Per chriſtū dñm noſtrum.

¶ Poſtea ſuper ea q̄ induenda eſt dicatur hec Oratio.

DEus qui abrae famuli tui ope: hūano generi obedietie exēplar tribuiſti: cō-

UVA. BHSC. IyR_230_2

rede huic ancille tue: ⁊ ſue volūtatis prauitatē frangere: et tuorū preceptorū rectitudinem in oībus adimplere. Per chriſtū dn̄m noſtrū. Alia Oratio.

OMp̄s ſempiterne deus ꝓpitiꝰ reſpice ad p̄ces eccl'ie tue: ⁊ huic ancille tue quā ad nouā gratiā vocare dignatus es: fidē rectā. charitatē pfectā. hūilitatē verā: cōcede dn̄e vt ſit in ea ſimplex affectꝰ et fortis. obia pſeuerās. pax perpetua. mēs pura. rectū et mūdū cor. volūtas bona. cōſciētia ſancta. cōpūctio ſpūalis. virtꝰ aīe. vita immaculata. cōſūmatio irrep̄hēſibilis: vt viriliter currēs: in tuū introire regnum feliciter mereatur. Qui cum pr̄e ⁊c̄. Amē.

¶ His expletis aſpgat ſacerdos nouiciā ⁊ tunicas aq̄ bn̄dicta. Poſtea ducant eā cōſanguinee eiꝰ vſqꝫ ad portā rote: et cū inceperit ingredi portā: ſi nouicia fuerit virgo: incipit cātor antiphonā. Ueni ſpōſa chriſti ⁊c̄. Quā cātādo ducāt nouiciā ſorores ad altare intrinſecū qđ eſt ī choro. Finita an̄a: dicat̄. p̄s. Bti immaculati in via: cū Gl'ia p̄ri: in octauo tono. ¶ Si vero nouicia nō fuerit virgo: nō cantetur an̄a: Ueni ſpōſa chriſti: nec. p̄s. Bti imaculati: ſed cantetur an̄a: Ueni electa mea et ponam in te thronum meum. all'a. Qua finita: cantatur. p̄s. Beati qui habitant in domo tua dn̄e: in ſecula ſeculoꝝ laudabūt te. in primo tono: cū Gl'ia p̄ri et filio. ⁊c̄. Et ſi neceſſe fuerit: p̄s et antiphona reiterentur quouſqꝫ nouicia ſit induta. ¶ Perueniēs aūt nouicia ad altare: genuflectat ⁊ taceat ꝓſtrata. Interim aūt alique ſorores quādā pallā extendētes: nouiciā pannis ſuis exuant. Quam abbatiſſa: vel alia loco eiꝰ: ſtatim induat tunicis bn̄dictis dicēdo. ¶ Exuat te dn̄s veterē hoiem cū actibꝰ ſuis: et induat te nouū qui ſm̄ deū creatus eſt in iuſticia et ſctitate veritatꝫ. ¶ Qua iduta: dicat ſacerdos. ℣. Dn̄s vobiſcū. ℟. Et cū. Oro.

DOmine Ieſu chriſte paſtor bone: q aīam tuā ꝓ oībus tuis poſuiſti: fac hāc ancillā tuā ſacro habitu indutā ante tuū cōſpectū cū iuſticia viuere: et ad miſericordiā tuā cū fructu bonorū operū ꝑuenire. Cōcede tribueqꝫ ei in fide obedientiā. in labore virtutē. in affectu deuotionē. in actu ꝓſperitatē. in victu abūdātiā. in pace leticiā. in cōuerſatiōe gratiā. in tribulatiōe paciētiā. in lāguoribꝰ ſanitatꝫ tue medicinā: qtenꝰ ī h̄ p̄nti tp̄e p ſemitā iuſticie cū felicitate ꝑcurrat: vt te vēturū iudicē in nouiſſimo die cū magna hilaritate ſuſcipiat. Qui cum patre ⁊c̄.

¶ Poſt hec incipiat cantor hymnū: Ueni creator. Quo finito: dicat ſacerdos. ℣. Emitte ſpiritū tuum ⁊c̄. ℣. Poſt partū virgo. ℣. Ora pro nobis beate Franciſce. ℣. Ora pro nobis beata Clara. ℣. Orate pro nobis omnes ſancti dei. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℣. Dominus vobiſcum. Oratio.

DEus q corda fideliū ſancti ſpūs illuſtratiōe docuiſti: da nobis in eodem ſpiritu recta ſapere: et de eius ſemper cōſolatione gaudere. Per chriſtum. ⁊c̄.

Alia oratio.

COncede nos famulos tuos queſumus domine deus: perpetua mentis et corporis ſanitate gaudere: et glorioſa beate Marie ſemꝑ virginis interceſſione: a preſenti liberari triſticia et futura perfrui leticia. Alia oratio.

DEus qui eccleſiam tuam beati Franciſci meritis fetu noue ꝓlis amplificas tribue nobis ex eius imitatione terrena deſpicere: et celeſtiū donoruꝫ ſemper participatione gaudere. Alia oratio.

FAmulos tuos queſumus domine beate virginis tue Clare votiuā commemorationem recenſentes: celeſtium gaudiorum ſua facias interuentione participes: et tui vnigeniti coheredes. Alia oratio.

OMp̄s ſempiterne deus qui nos omniū ſanctorū tuorum merita ſub vna

UVA. BHSC. IyR_230_2

Ordo ad induendum nouiciam.

tribuiſti celebritate venerari: q̄s vt deſideratā nobis tue propiciationis abundātiam: multiplicatis interceſſoribus largiaris. ¶Per dn̄m nr̄m ꝛc. ℣. Dn̄s vobiſcum. Bn̄dicamus dn̄o. ¶Poſt hec erigat ſe nouicia: ꝛ det pacē abbatiſſe ꝛ ſororibus aſtantibus. ¶Poſtea due ſorores ducant eam per chorū: ꝛ det pacē per ordinem ſicut ſtant in choro ſororibus vniuerſis.

¶Alius ordo ad idem.

Quādo aliqua monialis .s. Clare monaſteriū ingreſſura eſt: pmo cātet̄ vel legatur miſſa. Qua cōpleta ſacerdos bn̄dicit veſtes ſeu habitū: ꝛ velamia: cantando ſiue legendo. ℣. Oſtēde nobis. ℟. Et ſalutare. ℣. Dn̄e exaudi. ℟. Et clamor. ℣. Dn̄s vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu: Oratio.

Deus qui ſola tua ineffabili pietate qua nō minus ſuauiter q̄ ſapienter vniuerſa diſponis: lanam huiꝰ veſtiū ad vſum hoim de velleribꝰ ouiū pduxiſti: vt trino bn̄ficio ſimul ornarēt. fouerēt: ꝛ ab intēperie aerꝫ corpora tuerētur: immēſe mie tue largitatē ſuppliciter exoramꝰ: vt hoc indumentū qd̄ preſens famula tua. N. p forma habitꝰ .s. Clare ad tibi in ipo ordine laudabiliter ſeruiendum intendit aſſumere: ita bene ✠ dicere et ſancti ✠ ficare digneris: vt ſit ei ornatus ad operimentū peccatorū ſuoꝝ: fomentū ad profectū virtutuꝫ: ꝛ fortis armatura: ac tota defenſio contra aereas poteſtates: ꝛ ignea hoſtis nequiſſimi tela ad victorie triūphalis obtentū: quibus perſeuerando vſqꝫ in finem: tandem immarceſſibilis glorie brabiū dono gratie tue valeat adipiſci: necnon ad celeſte cōuiuiū ſuauiſſimū ſpōſi ſui: filij tui dn̄i noſtri Jeſu chriſti perēniter regnatura: cū nuptiali veſte delectabiliter introduci. Qui tecum viuit ꝛc. Oratio.

Domine ieſu chriſte fili dei viui: cuius apoſtolus muliebrē ſexū in ſignū ſubiectionis. humilitatis: ꝛ honeſtatis velamen ſuper caput ſuū pꝑter angelos habere precepit: cuiuſqꝫ oculos tempore acerbiſſime paſſionis tue ad opprobrium velauerunt: q̄s pꝑter gl'iam honorandi nois tui: copioſam bn̄ ✠ dictiois tue his velaminibus infunde virtutē: q̄ famulā tuā illa gerentem tibi ſubiectā in omnibus: et cuicunqꝫ tenetur ex ordine quē aſſumit efficiant: ne pprias virtutes et bona concernens: in gloriā data deperdat: ſed in vera humilitate conſeruet: ꝛ obūbret: ab omni etiā oculos eius varietate cōpeſcant: demū turpiſſime mortis tue dulcis ſponſi ſui memoriā hoc viduitatis indiciū ſepe mentis eius oculis repreſentet: ac radicitus cordi continue recolendā tenacius aſtringat: vt cū hac galea ſalutis: tanq̄ ſocia paſſionis: conſolationem tecum: et cum omni curia celeſti ſemper experiri mereatur. Qui viuis ꝛc.

¶Finita autē benedictiōe: aſpergant̄ aqua benedicta ꝛ incēſentur. ¶Poſtea ſoror genuflectat corā ſacerdote ꝛ altari: cū accēſo cereo i manibꝰ. Tūcqꝫ ſacerdos cātet ſiue legat. ℣. Sit nomē dn̄i. ℟. Ex hoc. ℣. Adiutoriū. ℟. Qui fecit. Orō.

Congrega nos dn̄e de nationibus: vt cōfiteamur noi ſctō tuo: ꝛ gl'iemur in laude tua. ¶Per chriſtū. ℟. Amen. ℣. Dn̄s cuſtodiat introitū tuum ꝛ exituꝫ tuum. ℟. Ex hoc nunc. ℣. Saluā fac. ℟. Deus meus. ℣. Mitte ei dn̄e. ℟. Et de Syon. ℣. Eſto ei dn̄e turris for. ℟. A facie. ℣. Nihil proficiat. ℟. Et filius iniqui. ℣. Dn̄e exaudi. ℟. Et clamor. ℣. Dn̄s vobiſcū. ℟. Et cū ſpiritu. Orō.

Domine ieſu chriſte rex regū ꝛ dn̄s dn̄antium: qui a patre egrediēs ꝛ in hūc mundū ingrediens carnē mundiſſimā de immaculata virgine ſuſcepiſti: vt nos liberares de manibus inimici ꝛ ad paradiſi patriā reuocares: reſpice ſuper

UVA. BHSC. IyR_230_2

hanc famulā tuā q̄ mundū cū pōpis ſuis relinquere diſpoſuit. et in hoc ſacro mo
naſterio tibi dño deo ſuo vero ſanctarum aiarū ſponſo facias perpetuo deſerui-
re: ac infunde cordi eius benigniſſimā gratiam ſpūſſancti qui eā illuminet ad te
deum creatorē ſuū cognoſcendū: ac perfecte diligendū: vt cum dies extrema finiſ
ꝙ eius vite aduenerit: emundata ab omnibus peccatis ſuis: ad regna valeat cele
ſtia peruenire. Qui viuis ⁊c̄.

¶ Deinde ſacerdos aſpergat eam aqua benedicta in mondum crucis dicendo.
Benedicat te dñs ex ſyon: vt videas bona hieruſalem omnibus diebus vite tue.
¶ Deinde incēſet eā dicēs. Dirigat̄ dñe oro mea ſicut incēſum in cōſpectu tuo:
eleuatio manuū mearū ſacrificiū veſpertinū. ¶ Deinde ducat̄ ad introitū mona-
ſterij cantādo ſiue legēdo. Te deū laudamus ⁊c̄. ¶ Et ingreſſa monaſteriū vel ec-
cleſiam: a ſororibus corā altari interiori tondetur: ⁊ depoſito habitu ſeculari: ha-
bitu religiōis induitur. Et tūc dr̄ hymnꝰ. Veni creator. Quo cōpleto: dr̄. ℣. Emit
te. ℟. Et reno. ℣. Sit glīa dñi in ſeculū ſeculi. ℟. Letabitur dñs in operibꝰ ſuis.
℣. Ora ꝑ nobis ſctā dei genitrix. ℟. Ut digni. ℣. Ora ꝑ nobꝫ btē frāciſce. ℟. Ut
digni. ℣. Ora ꝑ nobis btā Clara. ℟. Ut digni. ℣. Saluā fac. ℟. Deꝰ meꝰ. ℣.
Domine exaudi. ℟. Et clamor. ℣. Dñs vobiſcū. ℟. Et cum ſpiritu. Oro.

DEꝰ cui oē cor patet: ⁊ ois volūtas loquit̄: ⁊ quē nullū latet ſecretū: purifica
ꝑ infuſionē ſcti ſpūs cogitatiōes cordis nr̄i: vt te perfecte diligere ⁊ digne
laudare mereamur. Concede nos famulos tuos ⁊c̄. Deus qui eccleſiam tuam
beati franciſci ⁊c̄. famulos tuos q̄s dñe beate virginis tue Clare ⁊c̄. Et Oro.

QUeſumus dñe pater miarū ⁊ deus totius conſolationis: qui per oipoten-
tiam. ſapientiā ⁊ clementiā tuam potes. ſcis: ⁊ vis hoiem ſaluare quem
creaſti: nec letaris in peccatoꝝ perditione morientiū: ſed magis ꝙ cōuertatur ⁊ vi
uant: ob amorē: merita: ⁊ interceſſionē glorioſiſſime matris tue intemerate virgi
nis marie: ⁊ beatiſſime virginis tue Clare: reſpice illo pietatis oculo quo beatū
Petrum in atrio pontificis aſpexiſti: preſentē famulā tuam. N. hodie penitꝰ de
mundo te eligentē: conuerſam ⁊ in ordine ſancte Clare famule tue deuotiſſime
mancipatā: quo tuo benigno reſpectu humilitas ſubijciat eā. penitentia reducat.
iuſticia inducat. obediētia cōducat. perſeuerātia perducat. deuotio introducat. pu
ritas iungat: ⁊ tibi charitas vniat: in quo ſimul oia bona ſine vllo malo poſſit re
perire: quibus te hec tua pia dignatiōe cōceſſeris poſſidere. Qui viuis ⁊c̄.

¶ Ordo ad benedicendum velum.

PRimo ponit̄ velū ſup altare dū celebrat̄ miſſa. Qua finita miſſa: rece-
ptura velū aſtātibꝰ ſibi aliqbꝰ ſororibꝰ genuflectat ante gradū. Alie vo
ſorores tenētes cādelas accēſas: ꝑ ordinē ſtēt in choro. Sacerdos aūt
accedēs illuc: abſolute incipiat dicēs. ℣. Dñs vobiſcū. ℟. Et cum. Oratio.

DOmine Jeſu chriſte qui tegimen nr̄e mortalitatis induere dignatus es: ob-
ſecramus immenſam tue largitatis abundantiā: vt hoc genus velaminis
quod ſanctus pater noſter Franciſcus ad innocētie vel humilitatis indicium ab
renunciantibus ſeculo ſanxit: tu ita bene ✠ dicere digneris: vt hec famula tua que
hoc vſa fuerit: te induere mereatur. Qui cum patre. ⁊c̄.

¶ Poſtea ſuper eam dicat. Oremus.

DEus qui per coeternū filiū tuum cuncta creaſti: quiq̄ mundū peccatis in-
ueteratum per myſterium ſancte incarnationis eius renouare dignatꝰ es: te ſup-

UVA. BHSC. IyR_230_2

pliciter exoramus: vt eiuſdem domini noſtri Jeſu chriſti gratiam ſuper hanc ✠ famulam tuam abrenunciationem ſeculi ꝓfitentem clementer infundere digneris: per quã in ſpiritu ſue mentis renouata: veterem hoiem cũ ſuis actibus exuatur: et nouũ qui ſm deũ creatus eſt induere mereatur. Per eundẽ chriſtum.

¶ Poſt hec incipit ſacerdos (ſi voluerit) vel due ſorores in medio chori ſequẽtẽ Letaniã. et ſorores in choro reſidentes reſpondeant vniuerſe.

Kyrie eleyſon. Chriſte eleyſon. ¶ Chriſte audi nos. ¶ Chriſte exaudi nos. ¶ Pater de celis deus: Miſerere ei. ¶ Fili redemptor mundi deus. Miſerere ei. ¶ Spũſſancte deus: Miſerere ei. ¶ Sancta maria: Ora ꝓ ea. ¶ Oẽs ſancti beatorũ ſpirituũ ordines: Orate ꝓ ea. ¶ Oẽs ſancti apl̃i et euangeliſte: Orate pro ea. ¶ Sãcte frãciſce: Ora. ¶ Oẽs ſancti cõfeſſores: Orate. ¶ Sãcta Clara: Ora pro ea. ¶ Oẽs ſancte virgines et vidue. Orate pro ea. ¶ Propiti⁹ eſto. ℟. Parce ei dñe. ¶ Ab omni malo. ℟. Libera eã dñe. ¶ Per myſteriũ ſancte incarnationis. paſſionis. reſurrectionis: et aſcenſionis tue. ℟. Libera eã dñe. ¶ Pctõres. ℟. Te rogamus audi nos. ¶ Ut hanc famulã tuã ab omni tẽtatione eripere digneris. ℟. Te rogam⁹ audi nos. ¶ Agnus dei qui tollis peccata mũdi. ℟. Exaudi nos dñe. Kyrie eleyſon. Chriſte eleyſon. Kyrie eleyſon. Pater noſter. ℣. Et ne nos. ℟. Sed libera nos. ℣. Saluã fac ancillã tuã. ℟. De⁹ me⁹ ſperãtẽ in te. ℣. Mitte ei dñe auxiliũ de ſancto. ℟. Et de ſyon tuere eã. ℣. Eſto ei dñe turris fortitudinis. ℟. A facie inimici. ℣. Nihil ꝓficiat inimicus in ea. ℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. ℣. Dñe exaudi orõnem. ℟. Et clamor meus. ℣. Dominus vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. Oratio.

Adeſto dñe oẽs ſupplicationib⁹ noſtris: et hanc famulã tuã cui in tuo ſctõ noie velũ ſacre religionis imponim⁹: bene ✠ dicere dignare: et p interceſſionẽ beatiſſime et glorioſiſſime virginis marie: et beatoꝝ aplõꝝ Petri et Pauli: atqꝫ beati franciſci: et beate Clare: et alioꝝ oim ſanctoꝝ: fac eã ad obſeruantiã ſancti huius ꝓpoſiti peruenire: vt tribulationib⁹ et anguſtijs indeficiens: perpetua conſolatione valeat reſpirare: et iuſte ac pie et caſte per verã humilitatẽ in fraterna charitate fundata: qđ te donante ꝓmittit: felici perſeuerantia cõpleat: et ad vitã proficere mereatur eternam. Qui cum patre. etc.

¶ Statim cantor incipiat hymnũ Ueni creator. Interim ſacerdos dum cantat hymnus: imponat ſibi velũ dicẽs. ¶ Exuat te dñs veterẽ hoiem cũ actibus ſuis: et induat te nouũ qui ſm deũ creat⁹ eſt in iuſticia et ſanctitate veritatis. Accipe ancilla chriſti ſanctũ velũ ꝓfeſſionis tue: ſacrũ ſignaculũ in perpetuũ: cũ quo fideliter valeas peruenire ad regnũ celoꝝ. Per chriſtum etc.

¶ Ad abbatiſſam aũt conuertendo ſermonem dicit.

Hanc ſpõſam tibi trado: vt vſqꝫ in diẽ iudicij conſerues eã ſine macula: et in conſpectu regis altiſſimi reddas cõpotũ Jeſu chriſto. Qui cũ pre. etc.

¶ Finito hymno: dicat ſacerdos. ℣. Emitte ſpiritũ tuũ etc. ℣. Poſt ptũ virgo. ℣. Signaſti dñe ſeruũ tuũ frãciſcũ. ℣. Ora p nob beata Clara. ℣. Orate ꝓ nobis oẽs ſancti. ℣. Dñe exaudi. ℣. Dñs vobiſcũ. Orõ. Deus qui corda fideliũ. Orõ. Concede nos famulos. Orõ. De⁹ qui eccleſiam tuã. Orõ. Famulos tuos qs dñe beate virginis tue Clare. Orõ. Oẽs ſempiterne de⁹ qui nos oim ſanctorum: vt ſupra. ℣. Dñs vobiſcũ. ℣. Benedicamus dño.

¶ His pactis: erigat ſe et det pacẽ abbatiſſe et ſororib⁹ aſtãtib⁹. Poſtea due ſorores deducãt eã p chorũ et det pacẽ p ordinẽ ſicut ſtãt in choro ſororib⁹ vniuerſis.

UVA. BHSC. IyR_230_2

¶ Ordo ad benedicendum abbatiſſam.

PRimo electione facta: ⁊ a viſitatore approbata: cantor incipiat. Te deum laudamus. Cū quo proceſſionaliter deducant electam ad eccleſiam: ⁊ quouſq; finiatur Te deū laudam⁹: corā altari iaceat proſtrata. ¶ Quo finito: dicat viſitator. ℣. Cōfirma hoc de⁹ qđ operatus es in nobis. ℟. A tēplo ſācto tuo qđ eſt i hieruſalē. ℣. Dñs vobiſcū. Oro. ACtiones noſtras q̄ſum⁹ domine aſpirando preueni: ⁊ adiuuando proſeq̄re: vt cuncta noſtra oratio ⁊ operatio a te ſemper incipiat: ⁊ per te cepta finiatur. Per chriſtum.

¶ Poſtea reuertatur ad capitulum: ⁊ det ſibi ſigillum viſitator coram omnibus abbatiſſe: ⁊ mandet ſibi per obedientiam ꝙ exequatur ex tunc iniunctū ſibi officium: ⁊ ſororibus vniuerſis ꝙ obediant ei in omnibus que ſuum officium pertinebunt. ¶ Finis.

¶ Incipit prologus prime regule ſeu forme viuendi fratrū de penitentia: ſeu tertij ordinis ſancti Franciſci.

NIcolaus ep̄us ſeruus ſeruoꝝ dei: dilectis filijs fr̄ibus: et dilectis in Chriſto filiabus ſororibus ordinis frm̄ de penitētia: tam preſentibus q̄ȝ futuris: ſalutē ⁊ ap̄licā bñdictionē. ¶ Super montē catholice fidei: quā populis gentium qui ambulabant in tenebris: diſcipuloꝝ Chriſti ſyncera deuotio igne charitatis exeſtuās verbo ſollicite p̄dicationis edocuit: quā q̄ȝ Romana tenet ⁊ ſeruat eccl̄ia ſolidum chriſtiane religionis poſitū noſcitur fundamentum: nullis vnq̄ȝ cōcutiendū turbinibus. nullis quaſſandū fluctibus tēpeſtatū. Hec eſt etenim recta veraq; fides abſq; cuius conſortio nemo in cōſpectu altiſſimi acceptus redditur: nemo gratioſus occurrit. Hec eſt que ſalutis ſemitā preparat: ⁊ felicitatis eterne premia gaudiaq; pollicetur. ¶ Ideoq; gl̄ioſus chriſti cōfeſſor beatus Franciſcus huius ordinis inſtitutor: viam aſcēdendi ad dñm verbo pariter et exemplo demonſtrans: ipius ſynceritate fidei ſuos filios erudiuit: eoſq; illam profiteri: conſtanter tenere: ſimiliter ac opere voluit adimplere: vt per eius ſemitā ſalubriter incedentes: mererentur poſt vite preſentis ergaſtulum eterne beatitudinis effici profeſſores. Prologus pontificalis.

¶ De modo examinandi volentes intrare ordinem. Cap. j.

NOs igitur ordinē ip̄m oportunis fauorib⁹ proſequētes: ad eius augmētū benignius intendentes ſtatuimus: vt oēs quos ad ſeruandū hm̄ōi vite formam aſſumi contigerit: ante aſſumptionē ſeu receptionē ipoꝝ de fide catholica: et obedientia erga prefatā eccl̄iam diligenti examinationi ſubdātur. Et ſi eas ꝓfeſſi firmiter fuerint: vereq; crediderint: admitti ſeu recipi tute poterunt ad eandē. ¶ Precauēdum eſt tamen ſollicite hereticus ne quis vel ſuſpectus de hereſi: aut etiam infamatus ad vite obſeruationem ipius quomodolibet admittatur. Et ſi talem inueniri contigerit extitiſſe receptum: aſſignetur ille q̄ȝ totius inquiſitoribus prauitatis heretice puniendus.

¶ De forma recipiendi volentes intrare ordinē. Cap. 2.

CUm aūt fraternitatem hm̄ōi quis intrare voluerit: miniſtri ad receptionem talium deputati: eius offīm: ſtatū: et conditionē ſolerter explorent: ſibi frater De r̄ceptiōe ad ꝓbationē

UVA. BHSC. IyR_230_2

nitatis einſdē onera: et precipue alienorum reſtitutionē apertius exponentes. Quibus premiſſis: ſi eidē placuerit: iuxta modū hmōi induatur: et de alienis (ſi qua fuerint apud eū) ſatiſfacere ſtudeat in pecunia numerata: vel ſm exhibitā pignoris cautionē. Sec nihilominus proximis recōciliare procuret. ¶ Quibus oibus ad effectum perductis: poſt vnius anni ſpaciū: cū aliquorum diſcretorum fratrū cōſilio: ſi is videbitur ipſis idoneus recipiatur hoc modo: vz vt promittat ſe diuina precepta omnia ſeruaturū: ac etiam ſatiſfacturū (vt cōuenit) de transgreſſionib⁹ quas contra hunc viuendi modū cōmiſerit: cū interpellatus ad viſitatoris extiterit volūtatē. Et hmōi ab eo facta promiſſio: p manū publicā in ſcriptis inibi redigatur. Alio aūt modo nullus a miniſtris recipiatur eiſdem: niſi viſum eis aliter fuerit: conditione perſone: ac ipſius inſtātia ſolicita conſideratione diſcuſſis. ¶ Ordinamus preterea ſtatuentes: vt nullus poſt ipſius fraternitatis ingreſſum: eandē egredi valeat: ad ſeculū reuerſurus. Poſſit tamen tranſitum habere liberum ad religionem aliā approbatā. ¶ Mulieribus vero viros habētibus (niſi de iporū licentia et cōſenſu) nō pateat ad conſortiū dicte fraternitatis ingreſſus.

De receptione ad profeſſionem.

De ſtabilitate in ordine.

De mulieribus.

¶ De forma habitus: et qualitate indumentorum. Capitulum. 3.

Fratres inſuper ipſius fraternitatis: de humili pāno in precio et colore: nō prorſus albo vel nigro cōiter veſtiantur: niſi fuerit ad tempus in precio p viſitatores de conſilio miniſtri ob cauſam legitimā et apertā: cū aliquo diſpēſatū: Chlamydes quoq ac pelles abſq ſcolatura ſciſſas vel integras: affibulatas tñ vel patulas vt cōgruit honeſtati. Clauſaſq manicas fres habeāt ſupradicti. ¶ Sorores etiā chlamyde induantur: et tunica de hmōi humili pāno factis: vel ſaltē cum chlamyde habeant guarnellū ſeu placentinū coloris albi vel nigri: aut paludellum amplū de canabo ſiue lino: abſq vlla criſpatura cōſutū. ¶ Circa humilitatē vero panni et pellitones ſororum ipſarum: iuxta conditionē cuiuſlibet earūdem: ac loci cōſuetudinem poterit diſpenſari. ¶ Bindis et ligaturis ſericis nō vtantur: pelles dūtarat agninas: burſas de corio: et corrigias ſimpliciter abſq ſerico vllo factas: et non alias: tā fratres habeāt q̄ ſorores: depoſitis ceteris: iuxta beati Petri apſtorum principis ſalubre cōſilium: vanis huius ſeculi ornamentis.

De habitu ſororum.

Diſpēſatio.

¶ Quō non vadant ad inhoneſta conuiuia et ſpectacula: et q hyſtrionibus non dent. Capitulum. 4.

Sit eis ad inhoneſta cōuiuia vel ſpectacula: ſiue curias: ſeu choreas acceſſ⁹ penitus interdictus. Hyſtrionibus: ſeu vanitatis intuitu nihil donēt. Et ne quicq illis donetur a ppria familia: prohibere procurent.

¶ De abſtinentia: et ieiunio. Capitulum. 5.

Ab eſu carnium ſecūda: quarta: et ſexta feria: dieq ſabbati abſtineant vniuerſi: niſi aliud infirmitatis: vel debilitatis inſtantia ſuaderet. Minutis vero: per triduū carnes dentur: nec ſubtrahant itinere conſtitutis. Sit quoq ipſarum comeſtio licita ſingulis cū ſolēnitatem precipuam interuenire contigerit: in qua ceteri chriſtiani ab antiquo epulis carneis veſci ſolent. Aliis autē dieb⁹ in quibus ieiuniū non ſeruatur: oua et caſeus non negentur. Sed et cum religioſis ceteris in eorum conuentualib⁹ domib⁹: licite ſumere valeāt de appoſitis ab eiſdē. Sintq prandio: cene q refectione contenti: exceptis languidis: et viatorib⁹: et infirmis. ¶ Sit ſanis cibus moderatus et pot⁹: cū textus euangelicus habeat. Attendite ne corda veſtra crapula et ebrietate grauentur. ¶ Prandiū autem vel cena niſi premiſſa ſemel dñica orōne ſumatur: poſt ſumptionem cuilibet cū deo gras

UVA. BHSC. IyR_230_2

iterāda. Qḋ ſi omitti cōtigerit: dicatur tribus vicibus pater noſter. ¶ Qualibet vero ſexta feria totius anni ieiuniū celebretur: niſi forte infirmitatꝫ: vel alia cauſa legitima excuſentur: vel niſi feſtū natalis dñi feria ipa occurreret obſeruādū. Sꝫ a feſto oim ſanctorū vſqꝫ ad paſcha: quarta ⁊ ſexta feria ieiunabūt. Alia que ab ecclia ſunt ſtatuta vel ordinarijs ex cauſa cōiter in dicta ieiunia: nihilominus ſeruaturi. In quadrageſima vero beati Martini: vſqꝫ ad diē natiuitatis dñi: ⁊ a dominica quinquageſime vſqꝫ ad paſcha: diebus ſingulis (exceptis dñicis) ieiunare ꝓcurent: niſi aliud fortaſſis infirmitas vel neceſſitas alia ſuaderet. ¶ Sorores grauide: vſqꝫ ad ſue purificationis diē ab exercitatione ǭlibet corporali (oronibꝰ dūtaxat exceptis) poterūt ſi voluerint abſtinere. ¶ Laborātes aūt (ꝓpter fatigationis afficiētis inſtantiā) a dñice reſurrectionis feſto vſqꝫ ad feſtiuitatē bti Franciſci predicti: ter in die qua exercitio laboris incūbent: licite ſumere cibū poſſunt. Cū vero illos contigerit aliorū imminere laboribus: de cūctis appoſitis: die quolibet ſumere licebit eiſdē: niſi ſexta feria: vel dies ſit alia in qua gñalr ab eccleſia ieiunium noſcitur inſtitutum.

De ieiunijs ſeruandis.

Diſpenſatio ꝑ ſororibꝰ: ⁊ laboratoribꝰ

¶ Quoties debēt confiteri per annum: ⁊ ſumere corpus Chriſti. Cap. 6.

SInguli aūt fratrū ⁊ ſororꝫ ipoꝝ: ter in anno: vꝫ in natali dñi: in reſurrectionis ipius: ⁊ pentecoſtes feſtiuitatibus peccata ꝓpria cōfiteri: ⁊ euchariſtiā deuote ſuſcipere nō poſtponāt: recōciliando ſe ꝓximis: ⁊ reſtituendo etiā aliena.

¶ Qḋ non ferant arma impugnationis. Cap. 7.

IMpugnationis arma ſecū frēs nō deferant: niſi ꝓ defenſione Romane eccleſie. chriſtiane fidei: vel etiā terre ipoꝝ: aut de ſuoꝝ licentia miniſtrorum.

¶ De dicendis horis canonicis. Cap. 8.

DIcant vniuerſi cotidie ſeptē horas canonicas. vꝫ. matutinum. primam. tertiam: ſextā: nonā: veſperas et cōpletorū. Clerici vꝫ ſciētes pſalteriū: pro ꝑma: Deus in noīe tuo. Beati immaculati: vſqꝫ ad Legē pone: ac alios horarum pſalmos iuxta clericoꝝ ordinē: cū Glia patri dicant. ¶ Cū vero ad eccliam nō accedent: pro matutino pſalmos dicere ſtudeant quos dicunt clerici: vel ecclia cathedralis: vel ſaltē vt illiterati alij: ꝓ matutino duodeci: et ꝓ alia ǭlibet hora ſeptē vicibꝰ pr nr: cū glia pri dicere nō omittāt. In quibꝰ vꝫ prime ac cōpletorij horis minorem ſymbolū: ⁊ miſerere mei deus: adijciant qui nouerunt. Sed ſi horis: non dixerint cōſtitutis: dicant tribus vicibus pater noſter. ¶ Infirmi aūt: horas hmōi nō teneantur dicere: niſi velint. ¶ In quadrageſima vero ſancti Martini: et etiā in maiori: ecclias in quarū parrochijs habitāt: matutinalibus horis perſonaliter adire ꝓcurent: niſi cauſa rationabili excuſentur.

De infirmis

De tpe quadrageſime.

¶ Qḋ omnes qui de iure poſſunt faciant teſtamentum. Cap. 9.

OMnes preterea quibus de iure facultas affuerit: condant ſeu faciant teſtamentum: ⁊ de bonis ſuis infra tres mēſes poſt coꝝ ingreſſuꝫ immediate ſequentes ordinent ⁊ diſponant: ne quēqꝫ illoꝝ contingat decedere inteſtatum.

¶ De pace reformanda inter fratres ⁊ alios extraneos. Cap. 10.

DE pace vero inter fratres ⁊ ſorores: aut etiaꝫ exteros in diſcordia poſitos faciēda: ſicut miniſtris videbitur ita fiat: adhibito (ſi facultas affuerit) epi dioceſani conſilio in hac parte.

¶ Quādo moleſtantur cōtra ius aut coꝝ priuilegia. Cap. 11.

SI vero fratres vel ſorores cōtra ius vel coꝝ priuilegia per poteſtates ſeu rectores locoꝝ vbi domiciliū obtinēt: vexationibus impetātur: miniſtri lo.

UVA. BHSC. IyR_230_2

ei ad epos et alios locoꝝ ordinarios ſtudeant habere recurſum: iuxta cõſiliuꝫ et ordinationem ipſorum in talibus proceſſuri.

¶ Q̃d caueant inq̃tũ poſſunt a iuramentis ſolẽnibus. Cap. 12.

A Iuramentis aũt ſolẽnibus oẽs abſtineãt: niſi neceſſitate cogente: in caſibus per indulgentiã apl'ice ſedis exceptis: vꝫ pro pace. fide. calũnia: ⁊ teſtimonio perhibẽdo: ac etiã in cõtractu emptionis: vẽditionis: ⁊ donationis: vbi

De penitẽtia iurantium. videbit' expedire. ¶ In cõi quoq̧ loq̃la vitẽt ꝓut poterũt iuramẽta. ¶ Et q die aliq̃ min' caute iurauerit lapſu lingue (ꝓut cõtingere i multiloquio cõſueuit) die ipo in ſero cũ dꝫ recogitare q̃d fecerit: dicat tribꝰ vicibꝰ orõnẽ dñicã ꝓpter incaute facta hmõi iuramẽta. Memor aũt ſit qlꝫ vt ad diuia obſeq̃a familiã ꝓpriã exhortet'.

¶ De audienda miſſa: ⁊ cõgregatione facienda. Cap. 13.

Uniuerſi ſani ffes ⁊ ſorores cuiuſcũq̧ ciuitatis: aut loci: diebꝰ ſingulis (ſi cõmode poterũt) miſſe officiũ audiãt. Et mẽſe quolꝫ ad eccl'iam ſiue loca ad quã vel ad quẽ miniſtri curauerint intimare: cõueniant: miſſarũ ſolẽnia inibi audituri. ¶ Uniuſquiſq̧ aũt vſualis monete denariũ miſſario tribuat: q pecuniam

De collecta facienda. hmõi colligat: ⁊ eã de cõſilio miniſtroꝝ inter ffes ⁊ ſorores pauptate grauatos: et precipue infirmãtes: ac eos qui funeris carere dignoſcũtur exequijs: ⁊ deinde inter pauperes alios diuidãt cõgruẽter. ¶ Offerãt inſuper de ipa pecunia eccl'ie memorate. Tũcq̧ (ſi cõmode poterũt) virũ religioſum ⁊ in verbo dei cõpetẽter inſtructũ hẽre ꝓcurẽt: q eos ad pniaꝫ: ⁊ mĩe opa exercẽda hortet': ſolicite moneat et inducat. ¶ Studeat quilꝫ dũ miſſe celebrat' offm: ⁊ p̃dicationis verbũ ꝓponit': ſeruare ſilẽtiũ: orõni et officio ſit intẽtꝰ: niſi eũ cõis vtilitas fraternitat' impediat.

¶ De fratribus infirmis: ⁊ defunctis. Cap. 14.

CUm aũt quẽmq̧ ex fratribus infirmari contigerit: miniſtri per ſe vel per alium ſeu alios (ſi hoc eis infirmꝰ fecerit intimari) ſemel in hebdomada viſitare teneãtur egrotũ: ipm ſolicite ad recipiẽdũ pniam (ꝓut melius ⁊ efficaciꝰ expedire putauerint) inducẽtes: neceſſaria illi de bonis cõibus miniſtrãdo. ¶ Et ſi prefatus infirmus de pñti luce migrauerit: fratribus et ſororibus tũc in ciuitate

De exequijs faciendis. vel loco vbi eũ cõtigerit mori pñtibus nũcietur: vt defuncti exequijs ꝓcurent pſonaliter intereſſe. A quibꝰ donec miſſarũ fuerint celebrata ſolẽnia: ⁊ corpus tumulo cõditum: nõ recedant. ¶ Hoc quoq̧ circa ſorores infirmas ⁊ decedentes

De recitandis p defunctis. volumus obſeruari. ¶ Preterea infra octo dies poſt ipius ſepulti obitũ immediate ſequẽtes: quilibet ffm ⁊ ſoroꝝ ipſarũ dicat ꝓ aĩa eius: ſacerdos vꝫ miſſam vnã. Sciẽs pſalteriũ. 50. pſalmos: ⁊ illiterati totidẽ P̃r nr̃: ⁊ in fine cuiuſlibet Requiẽ eternã adijciat. Et poſt hec: infra annũ ꝓ fratrũ et ſoroꝝ tã viuoꝝ q̃ defũctoꝝ ſalute: tres miſſas faciãt celebrari. Qui vero pſalteriũ ſciuerit: illd̃ dicãt: ⁊ ceteri orõnẽ dñicã cẽties dicere nõ omittãt: et requiẽ eternã i fine cuiuſlꝫ addituri.

¶ De miniſtris. Cap. 15.

MIniſteria quoq̧ ac alia officia q̃ preſentis formule ſeries exprimit: impoſita ſibi quiſq̧ deuote ſuſcipiat: curetq̧ fideliter exercere. ¶ Officium aũt cuiuſlibet: certi tẽporis ſpacio limitetur. Nullus miniſter inſtituatur ad vitam: ſed eius miniſterium certum tempus cõprehendat.

¶ De viſitatione: ⁊ correctione delinquentium. Cap. 16.

AD hec miniſtri: ⁊ ffes: ac ſorores ciuitatis ⁊ loci cuiuſlibet ad viſitationẽ cõem in aliquo loco religioſo vel eccl'ia vbi locũ hmõi cõtigerit deeſſe cõueniãt et viſitatorẽ habeãt ſacerdotẽ: q alicuius approbate religiõis exiſtat: q̃

UVA. BHSC. IyR_230_2

illis de cōmiſſis exceſſib⁹ iniungat pniaȝ ſalutaré. Nec quis ali⁹ poſſit eis hmōi viſitatiōis officiū exhibere. ¶ Quia vero p̄ſens vivēdi forma inſtitutionem a btō frāciſco p̄libato ſuſcepit: cōſulimus vt viſitatores ⁊ informatores de frm mino-rū ordine aſſumātur: q̄s cuſtodes vel guardiani eiuſdē ordinis cū ſup hoc req̄ſi-ti fuerint: duxerint aſſignādos. Nolum⁹ tn̄ congregationē hmōi a laico viſitari. Hmōi aūt viſitationis officiū: ſemel exerceat̄ in anno: niſi neceſſitate aliq̄ ſuaden te fuerit pluries facienda. ¶ Incorregibiles vero: ac inobedientes: monitio trina p̄ueniat. Qui ſi ſe corrigere nō curauerit: de ipius cōgregatiōis cōſortio expellā-tur omnino: de conſilio diſcretorum.

Qd viſitator ſit ordinis minorum.

De incorre-gibilibus.

¶ De vitandis litigijs inter ſe: et cū alijs. Cap.17.

VItent inſuper frēs ⁊ ſorores (iuxta poſſe) litigia inter ſe: illa (ſi ſuſcitari cō tigerit) ſolicite dirimēdo. Alioquin de iure corā illo reſpōdeāt: apud quē po-teſtas reſidet iudicandi.

¶ Qualiter et per quos in abſtinentijs poſſit diſpenſari. Cap.18.

ORdinarij aūt locoꝝ: vel viſitator cū frib⁹ et ſororib⁹ vniuerſis: i abſtinen-tijs. ieiunijs: ⁊ auſteritatib⁹ alijs: ex cā legitima (cū expedire viderint) pote-runt diſpenſare.

¶ Qd miniſtri eoꝝ manifeſtas culpas denūtiēt viſitatori. Ca.19.

MIniſtri vero manifeſtas frm et ſororꝝ culpas viſitatori denūtiēt puniēdas. ¶ Et ſi quiſq̄ incorrigibilis fuerit: poſt trine admonitionis inſtantiā: a mini ſtris (de diſcretoꝝ frm aliqꝝ cōſilio) viſitatori nūtiet̄ eidē: de fraternitatis conſor tio abijciendus ab ipo: ⁊ in cōgregatione poſt modū publicandus.

De incorre-gibilibus.

¶ Qualiter in predictis nemo obligatur ad culpā mortalē. Cap.20.

CEterū in premiſſis oibus: ad q̄ frēs veſtri ordinis nō ex diuinis p̄ceptis: vel ſtatutis tenētur eccl'ie: nullū ipoꝝ ad mortalē culpā volumus obliga-ri: ſed impoſitā ſibi pniam pro tranſgreſſionis exceſſu prompta humilitate reci-piat: ⁊ efficaciter ſtudeat adimplere.

¶ Nulli ergo oino hoim liceat: hāc paginā noſtri ſtatuti: ⁊ ordinationis infringe re: vel ei auſu temerario cōtraire. Si qs aūt hoc attētare preſumpſerit: indigna-tionis oipotentis dei: ⁊ beatoꝝ Petri ⁊ Pauli apl'oꝝ eius ſe nouerit incurſuꝝ. Datum Reate. 16. Kalendas Septēbris: pontificatus noſtri anno. 2.

¶ Incipit prologus ſecunde regule: ſeu forme viuendi frm ⁊ ſoroꝝ: de penitētia: ſeu tertij ordinis ſancti Franciſci.

SCiendum: q Leo. 10. ordinauit denuo regulaȝ p fratribus et ſororibus tertie regule beati Frāciſci: qui tria vota eſſentialia emittunt: et in congregatione viuūt. Et q2 hmōi no ua regula nūq̄ fuit impreſſa in aliquo libro ordinis: ideo opere pre cium viſum eſt illaȝ hic inſerere. ¶ Sed aduertendū: q predicta or-dinatio regule: facta eſt bis vel ter ab eodem Leone. 10. et nō vnifor miter. Quarum vltima videtur melior: et que in partibus Hiſpaniarum per re-uerendum patrem miniſtrum generalem trium ordinum beati Franciſci recepta et diuulgata: necnon et omnibus predictis tertiarijs tradita eſt. Ideoq̄ p̄fatā vl-timā regulā (reliq̄s omiſſis) imprimere curaui de verbo ad verbum: put ſeq̄tur.

Collector.

¶ Dilectis filijs fratribus et ſororibus tertij ordinis beati Franciſci: ſub trib⁹ vo tis eſſentialibus in congregatione viuentibus,

UVA. BHSC. IyR_230_2

Prohemiũ pontificale.

Eo. papa.10. Dilecti filij ac filie: ſalutẽ ⁊ apl'icã benedictionẽ.
Inter cetera nr̃o regimini credita: ea nos potiſſime ſollici-
tos reddunt: per q̃ frenatis mũdi: carniſq; concupiſcẽtijs: innocen
tie primeq; pacis celitus collate trãquillus ſtatus ad ſuã primeuã
reduci cognoſcitur originẽ. ¶ Dudũ ſiquidẽ huius gr̃a Nicolaus
papa.4. predeceſſor noſter: tertiã regulã beati Frãciſci quã de peni
tentia appellauit: per quã almus cõfeſſor hoies vtriuſq; ſexus fideles: ſpiritu dei
plenus ſaluare cõtendebat: confirmauit ⁊ approbauit. ¶ Verũ q2 tẽporis decur
ſu ſpirante illo ſpũ ſancto: nõ ſolũ viri coniugati: mũdiq; huius incole: p quib9
a beato Frãciſco prefata tertia regula edita fuerat: verũ etiã innumerarũ virginũ
chori: tribus eſſentialibus: ⁊ a quibuſdã etiã clauſure: noſtra auctoritate aſſũptis
votis: constructiſq; monaſterijs q̃plurimis: non ſine militantis eccleſie fructu
multiplici: ⁊ edificatione: prefati tertij ordinis iugo ſua colla ſubdiderunt. ¶ Et
qm̃ in dicta tertia regula quedã maritatis accomoda: celebi vero: virgineoq; ſta
tui ſub hmõi tertia regula dño famulantibus: nullatenus decentia innectuntur:
ob quod caſtorũ animorũ nitidi affectus ab ingreſſu dicti ordinis nõnunq; auer-
tuntur: nos iuxta dñi voluntatẽ: precioſum a vili ſeparãtes: eãdẽ tertiã regulam
in modũ qui ſequitur diſtinctã: de nouo cõfirmamus ⁊ approbamus: ac vobis
ac ſucceſſorib9 veſtris ſeruandã tranſmittimus: cuius tenor ſequitur ⁊ eſt talis.

¶ De nouiciorũ: ſeu nouiciarũ ingreſſu. Cap. j.

Cõditiones recipiẽdorũ

Fratres ſeu ſorores ad hunc tertiũ ordinẽ recipiendi: debent eſſe fideles ca-
tholici. de hereſi nõ ſuſpecti. i obediẽtia Romane eccl'ie firmi. matrimonio
non ligati. debitis expediti. corpore ſani. animo prõpti. nulla vulgari infamia ma
culati. cũ proximis recõciliati. Et de iis oĩbus anteq; recipiantur: ab eo qui reci-
piendi habet facultatẽ: ſunt diligenter examinandi.

¶ De his que habent promittere fratres et ſorores in profeſſione hu-
ius tertie regule. Cap. 2.

De habitu frm̃ et ſororꝝ

Fratres et ſorores poſtq; per vnũ integrũ annũ habitum ꝓbationis detule-
rint (qui de vili pãno: arbitrio viſitatoris eſſe debet) ſi conuerſatio laudabi-
lis fuerit apud cõuentũ in quo quis: vel q̃ habitũ probationis portauerit: de con-
ſilio diſcretorũ dicti conuentus: ad ꝓfeſſionez dicti ordinis recipiatur. ¶ In qua

De forma ꝓfeſſionis.

profeſſione promittat ſeruare mãdata dei: ac ſatiſfacturũ de trãſgreſſionibus q̃s
facere poſſet in futurũ contra hanc tertiã regulaz: vbi a prelatis requiſitus fuerit:
viuendo in obediẽtia: ſine ꝓprio: et in caſtitate.

¶ De ieiunio. Cap. 3.

Fratres et ſorores perpetuis tẽporibus feria ſecũda. quarta. ſexta: et ſabba-
to (excepto dñice natiuitatis feſto) carnes non comedãt. Et a feſto oĩm ſan-
ctorum vſq; ad reſurrectionẽ dñi: omni feria quarta et ſexta ieiunare teneãtur. Ac
ſimiliter qualibet ſexta feria totius anni. ¶ Itẽ a feſto beati Martini vſq; ad nati
uitatem dñi ieiunent cotidie: iuncta quadrageſima vniuerſalis eccl'ie vſq; ad re-
ſurrectionem dñi: quã tñ a quinquageſima incipere debẽt. ¶ Diebus vero q̃bus
non ieiunatur: bis in die dũtaxat comedant. ¶ Excepto q2 a feſto paſche vſq; ad

De laboratoribus.

menſem octobris: laborãtes penoſo: ſeu graui labore: ter in die refici poterunt: ie-
iuniorum ſemper diebus exceptis. Poterunt aũt itinerantes. infirmi. debiles:
tempore neceſſitatis ieiunium ſoluere.

¶ De diuino officio: et oratione. Cap. 4.

UVA. BHSC. IyR_230_2

FRatres ⁊ ſorores in eccl'ia ſeruēt ſilentiū: pſertim qn̄ miſſa celebratur: vel ſer De ſilentio.
mo dei pponitur. De alijs vero locis: ſeruēt qđ per ſuos ſuperiores circa ſi
lentiū illis fuerit ordinatū. ¶ Debēt etiā quolibet die in ſero: intra ſe ⁊ deū cogita-
re qđ fecerint: dixerint: vel cogitauerint. ¶ Quolʒ aūt die (ſi potuerint cōmode) De miſſa au
debeāt audire miſſam. Et pcurare debēt ꝙ habeāt virū religioſum: q illis verbuʒ dienda.
dei certis dieb⁹ pponat: ⁊ eos ad pn̄iam ⁊ virtutes inducat. ¶ Illi aūt vel ille: q Pro clericꝭ
vel q̄ horas canonicas ſciunt p ſe dicere: debēt horas canonicas ſm̄ vſum ſancte Pro laicis.
Romane eccl'ie pſoluere. ¶ Qui vero horas canonicas neſciūt dicere: dicāt duo-
decim Pr̄ nr̄ p matutino: ⁊ pro qualʒ aliarū horarū ſepté: addito Glia pri: in
fine cuiuſlʒ Pr̄ nr̄: addito etiā Credo: ⁊ Miſerere mei de⁹: in pncipio Prime:
et Cōpletorij. Et q pmiſſa neſcierit: ter Pr̄ nr̄: p pn̄ia dicere debeat. ¶ Quoties
aūt prandiū: vel cibū ſumūt: grās deo reddere debēt. ¶ De cōfeſſione vero ſacra- De pfeſſiōe:
mētali: ⁊ ſacra cōione ſumēda: ſeruabūt ordinationē Nicolai ppe. 4. ꝙ ter i āno et cōione.
confiteātur atꝗ cōicent: vel etiā ſtatuta a ſuis ſuperioribus ſuper hoc ordinata.

¶ De prelatorum: ⁊ officioꝝ ordinatione. Cap. 5.

QUelibet dom⁹: ſi monaſteriū viroꝝ fuerit habebit ſuperiorē iſti⁹ fraternita
tis: q miniſter localis appellabitur. Si vero mulierū: mater dicetur. Et eli-
gentur p ſuos cōuent⁹: vel inſtituentur per ſuos pūinciales ſupiores: ſeu viſitato
rem gn̄alē. Ita tn̄: ꝙ nullus ſit perpetu⁹: ſed certi tēporis. ¶ Qui miniſtri: ⁊ ma- De ſubiectio
tres obediēt p oīa q̄ ad preſentē regulā ſpectāt: puīncialibus miniſtris ordis mi- ne ordi miniſ
norū beati frāciſci: ⁊ viſitatorib⁹ deputatis ab ipis miniſtris: q̄diu in dictis of- trū minorū.
ficijs fuerint. Quo vero ad alia officia intra domū: ſeruabunt ſtatuta ſua.

¶ De modo interius exteriuſꝗ conuerſandi. Cap. 6.

QUm fr̄es ⁊ ſorores hui⁹ fraternitetis dicātur de pn̄ia: oportet eos ab omnī De qualitate
curioſitate tā in veſtib⁹ q̄ ab alijs quibuſcūꝗ abſtinere. Et iuxta aplīcū pn- veſtium.
cipis beati Petri ſalubre cōſiliū: depoſitis ceteris vanis hui⁹ ſeculi ornamentis:
nullū ornamentū corporale portare debēt: niſi ſolū humile: ⁊ neceſſariū tegumen-
tum corporis ſui. ¶ Debēt etiā ab acceſſu curiarū principū: dn̄orū: ſeu dn̄arū vbi
mollia hui⁹ mūdi (dn̄o teſtāte) habēt: oīno cauere. ¶ Nec vllo vnꝗ tp̄e choreis. lu
dis. iocis: ⁊ alijs hiſtrionū vanitatib⁹ intereſſe. ¶ Debēt quoꝗ eſſe parci in ver- De pcitate
bis ⁊ locutionib⁹: q̄ raro ſine pctō multiplicātur. Et ſup oīa ab oī mēdatio: ⁊ iu- ſermonis.
ramēto quocūꝗ: iuxta mādatū dn̄i: niſi p pace, fide, calūnia: ⁊ teſtimonio phi-
bēdo: cauere debēt. ¶ Et oī die in ſero: inter cetera debēt examinare ſe: ſi vel mēda
ciū: vel iuramētū aliqđ fecerint: ⁊ p quolʒ: ter Pr̄ nr̄ dicere debent.

¶ De viſitatione: ⁊ cura infirmorū. Cap. 7.

SI quis frater vel ſoror huius fraternitatis in infirmitate ceciderit: miniſter
dom⁹ vel mr̄: ſemel cotidie p ſe vel p aliā pſonā viſitare teneatur. Et de bo-
nis cōibus: oīa neceſſaria diligēter faciat illi miniſtrari. ¶ Teneatꝛ ꝗ infirmū: vel
infirmā monere ad pn̄iam acceptādā: verāꝗ cōuerſionē ad deū faciēdā: mortis
ppinquitatē: ⁊ iudicij diuini diſtrictionē: ſimulꝗ diuinā miam pponēdo.

¶ De viſitatione quā plati debēt facere circa fr̄es ⁊ ſorores. Cap. 8.

MIniſter puincialis frm̄ minoꝝ: vel viſitator eiuſdeʒ ordinis cui ipe cōmiſe-
rit: viſitabit quolʒ anno: ſemel tm̄ quālibet domū: cū pſentia ſenioꝝ. Et facta
viſitatiōe: nō debet intrare officinas: nec alia interiora ſoroꝝ. Ipe aūt viſitator nū De ingreſſu
q̄ ſolus maneat ⁊ ſeparat⁹ cū aliqua ſorore. ¶ Debēt aūt miniſtri ⁊ matres dice clauſure.
re viſitatori defect⁹ qui correctione indigēt. Similiter ⁊ alij fratres ⁊ ſorores. Et

UVA. BHSC. IyR_230_2

De incorregibilibus.

ſi aliqui fuerint incorregibiles iudicio diſcretorum: vel diſcretarum domus: tāq̄ morbida pecora eijciantur de congregatione.

De officijs mortuorum. Cap. 9.

De exequijs faciendis.

POſtq̄ aliqs frater: vel ſoror ab hac luce migrauerit: curabit miniſter: ſeu mater ꝙ eius exequie ſolēniter celebrentur. Quibus exequijs oēs fratres: vel ſorores alicuius domus: vbi ipm mori contigerit: perſonaliter intereſſe debent: nec recedere donec corpus traditum ſit ſepulture. Et ꝓ aīa cuiuſlibet defuncti: vel defuncte: infra octo dies quilꝫ ſacerdos vnā miſſam: ſcientes aūt pſalteriū: quinquaginta pſ. neſciētes vero pſ. quinquaginta Pr noſter: ⁊ i fine cuiuſlibꝫ Requiem eternā dicere teneātur. In fine aūt cuiuſlibet anni: ſeu infra quēlibet annū quilibet ſacerdos tres miſſas ꝓ defunctis: ſcientes pſalteriū: vnū pſalteriū: neſciētes vero pſalteriū: cētum Pr noſter: cū Requiē eternam in fine cuiuſlibet dicere debeāt. Et circa iſta officia ꝓ defunctis: ⁊ alia officia diuina in preſenti ſerie annexa: cura imponitur miniſtris ⁊ matribus vt fideliter perſoluantur.

De recitandis ꝓ defūctis.

De obligatione cōtentoꝝ in regula. Cap. 10.

OMnia ⁊ ſingula in preſenti regula contenta: ſunt cōſilia ad facilius ſaluandas aīas viatorū. Et nulla ſunt obligatoria ad peccatū mortale vel veniale: niſi humano: vel diuino iure aliquis alias eſſet obligatus. Obligantur tamen fratres ⁊ ſorores facere penitentias ſibi a ſuperioribus impoſitas: quando ſuper hoc requiruntur. Obligantur etiam ad tria vota eſſentialia: paupertatem: nihil habendo in ſpeciali. Caſtitatem: quia poſt votum non poſſunt matrimonium contrahere: nec ſine tranſgreſſione vicijs carnis ſe immiſcere. Et obedientiam: quantū ad illa ſine quibus nō poteſt cōmode iſta fraternitas manu teneri. Tenentur etiam ad clauſuram ſeruandā ille q̄ ipam expreſſe ſeruare vouerint. Quod oībus ⁊ ſingulis conuentibus concedimus: dūmodo hoſpitalitas et charitas quā exercere ſolent apud infirmos: nullum cū honeſtate patiatur detrimentum. Datū Rome apud ſanctuꝫ Petrū: ſub annullo piſcatoris: die vigeſima Januarij. M.D.xxi. Pontificatus noſtri anno octauo.

De tribus votis.

De clauſura

Ordo ad induendum fratres et ſorores tertij ordinis ſancti patris franciſci.

PRimo benedicantur veſtes in hunc modū. ℣. Adiutorium noſtrum. ℟. Qui fecit. ℣. Dñs vobiſcum. ℟. Et cum. Oratio.

DOmine Jeſu chriſte ſeminator ⁊ inſpirator religioſi propoſiti: qui ꝯs indumentū nr̄e carnis ꝓ ſalute gn̄is humani miſericorditer ſuſcipere voluiſti: ⁊ in preſepio vilibus pānis inuolui non horruiſti: reſpice ꝓpicius ad p̄ces humilitatis noſtre: ⁊ has religioſas veſtes: quas hic famulus tuus. N. vel hec famula tua. N. propter amorē tuum abiecto habitu ſeculari ꝓponit induere: bene ✠ dicere tua pietate digneris: et cōcede ꝓpici⁹: vt ſicut exterius his religioſis induitur veſtimentis: intus renouetur affectibus: ⁊ per interceſſionē beati patris nr̄i franciſci: induere eū: vel eā digneris. Qui viuis ⁊c̄.

Poſtea ſuper chordā dicatur. Oratio.

DEus qui vt ſeruū abſolueres: filiū ligari funibus voluiſti: bn̄dic q̄s funem iſtum: et p̄ſta: vt famulus tuus. N. vel famula. N. q vel q̄ eo velut ligamine penitētiali cingetur: vinculorū eiuſdē filij tui dñi nr̄i Jeſu chriſti memor exiſtat: ⁊ in ordine queꝫ aſſumit ſalubriter perſeueret: et tuis cū effectu ſemper obſequijs ſe

UVA. BHSC. IyR_230_2

alligatum eſſe cognoſcat. Per eundem chꝛiſtum.ꝛc.

¶Hic habitus et choꝛda aſperguntur aqua benedicta: et induitur frater vel ſoroꝛ habitu bñdicto a p̄lato. Et dicat ſup eũ: vel eã. ℣. Dñs vob. ℟. Et cũ. Oꝛo.

Maieſtatem tuam dñe ſuppliciter exoꝛamus: vt famulum tuũ. N. vel famulam tuam. N. cui de tua gratia preſumentes nr̄e religionis veſtẽ imponimus: digneris inter diſcipulos tuos virtute ex alto induere: iuſticie loꝛica munire: et ſalutis protegere veſtimento: vt intercedẽte beatiſſimo patre noſtro ſeraphico confeſſoꝛe tuo Franciſco: ſub humilitatis veſte tibi perſeuerãter deſeruiens: ad ſtolam immoꝛtalitatis et gl̄ie mereatur peruenire. Qui viuis et regnas in ſc̄la.ꝛc.

¶Hic cingitur a prelato cingulum. Deinde. Oꝛo.

Deus qui beato Petro apoſtolo tuo ſignificans qua moꝛte clarificaturus eſſet deum: predixiſti per aliũ in ſenectute ſp̄m foꝛe cingendum: famulũ tuũ. N. vel famulã tuã. N. quẽ: vel quã cingulo noſtre fraternitatis p̄cingim⁹: tua q̄s charitate p̄cinge: tui nois metu cõſtringe: ꝛ choꝛda ſalutari coꝛ ei⁹ regulari alliga diſciplina: vt tua ei opitulãte gratia: ſolutus et liberat⁹ a mũdo: tuoq̄ꝫ vinct⁹ ſeruitio: vel ſoluta et liberata a mũdo: tuoq̄ꝫ vincta ſeruicio: in oꝛdinis quẽ aſſumit obſeruãtia vſq̄ꝫ in finẽ iugiter perſeueret. Qui viuis et regnas in ſecula.ꝛc.

¶Tandẽ ſuper fratrem indutum: et precinctum: vel ſoroꝛem indutã et precinctã dicatur. ℣. Dñs vobiſcum. ℟. Et cum. Oꝛatio.

Deus q̄ mira crucis miſteria: in tuo deuotiſſimo cõfeſſoꝛe btō Frãciſco multiformiter demõſtraſti: da famulo tuo. N. vel famule tue. N. ip̄i⁹ ſemp̄ exẽpla ſectari: et aſſidua eiuſdem crucis meditatione muniri. Per Chꝛiſtum ꝛc.

¶Incipit pꝛologus regule Conceptionis immaculate ſemperq̄ꝫ virginis genitricis dei Marie.

Illius epus ſeruus ſeruoꝝ dei: ad p̄petuã rei memoriã. Ad ſtatũ pꝛoſperũ ꝛ felicẽ eccleſiarũ et monaſterioꝝ oĩm: ac perſonarum: preſertim feminei ſexus in illis ſub ſuaui religionis iugo: et perpetua clauſura altiſſimo famulãtiũ ſalubꝛiter dirigendum: pꝛout ex apoſtolice ſeruitutis officio nobis incumbit: ſolicite intendentes: preſertim illa que per nos et predeceſſoꝛes noſtros Romanos pontifices conceſſa: et nonnulla que propterea laudabiliter facta et oꝛdinata foꝛe noſcuntur: vt firma perpetuo et inconcuſſa perſiſtant: libenter cum a nobis petitur apoſtolico munimine roboꝛamus: ac alia de nouo concedimus: pꝛout in domino conſpicimus ſalubꝛiter expedire. Sane pꝛo parte dilectarum in Chꝛiſto filiarũ moderne abbatiſſe et cõuentus monaſterij monialiũ ſub inuocatione Conceptionis beate Marie virginis Toletane: oꝛdinis ſancte Clare nobis nuper exhibita petitio continebat: ꝙ licet olim in eodem monaſterio ab illius pꝛimeua inſtitutione: certus modus viuendi ſub regula et inſtitutionibus Ciſtercienſis oꝛdinis: ac nomine Conceptionis eiuſdem beate Marie inſtitutus et datus: ac per abbatiſſam et conuentum prefatos obſeruatus: et per felicis recoꝛdationis Innocẽtium papã octauũ predeceſſoꝛẽ noſtruꝫ appꝛobatus fuerit: tñ pie memoꝛie Alexãder papa etiã p̄deceſſoꝛ noſter: illũ ex certis tũc expꝛeſſis cauſis: oꝛdinem Ciſtercienſem caſſauit et annullauit: in eodemq̄ꝫ monaſterio oꝛdineꝫ prefate ſc̄tẽ Clare per quaſdam ſuas erigi et inſtitui mandauit. Que oĩa per alias noſtras litteras cõfirmata et appꝛobata fuerũt: p̄ut in ſingulis lr̄is p̄di

Prohemiũ pontificale.

UVA. BHSC. IyR_230_2

ctis deſup cōfectis plenius cōtinetur. Cū aūt ſicut eadē petitio ſubiungebat: ab batiſſa ⁊ cōuentus pfate: p cōſcientiarū earū puritate ⁊ animoꝝ quiete cupiāt: ⁊ et ad pſens deſiderēt: a Ciſterciēſis ⁊ ſancte Clare regulis predictis ⁊ n ō viuen di penit⁹ abſolui: ac formā et modū in cōmuni viuēdi iuxta cōtinētiā formā: ⁊ te norē in duodecim captis ſiue articulis: ſacris canonibus nō cōtrarijs: ⁊ q̄ in lit terarū aplicarū q̄ per camerā aplicā expediūtur: diligēter inſpici ⁊ examinari: ac eis fidē adhibēdo: illoꝝ tenorē de verbo ad verbū pñtib⁹ inſeri fecimus cōten tam ⁊ expreſſaꝫ: ad vnguē obſeruare: ⁊ ſub illoꝝ modo viuēdi in eodē monaſte rio degere: ⁊ altiſſimo ppetuo famulari: dictaq; duodecim capla: ac oia ⁊ ſingu la alia priuilegia eis cōceſſa approbari ⁊ cōfirmari: p parte abbatiſſe ⁊ cōuent⁹ predictaꝝ nobis fuit humiliter ſupplicatū: vt ipas a predictis Ciſterciēſis: ⁊ ſan cte Clare regulis ⁊ illarū inſtitutionibus: ⁊ obſeruantia abſoluere ⁊ liberare: ac modum viuēdi in pfatis duodecim captis cōtentū: in earū ac oībus ⁊ ſingulis alijs monaſterijs. prioratib⁹: ⁊ locis dicti ordinis: ſub inuocatiōe Conceptionis perpetuo obſeruari debere: ac duodecim capla: ⁊ alia priuilegia hmōi: eiſdē mo naſterio ⁊ ordini cōceſſa approbare et cōfirmare: aliaſq; in pmiſſis opportune pnidere de benignitate aplica dignaremur. Nos igit̄ q monaſterioꝝ oīm: et reli gioſaꝝ pſonaꝝ ſtatū ⁊ piū deſideriū cū aiaꝝ ſalute ſyncerꝫ deſiderijs exoptam⁹: abbatiſſā ⁊ cōuentū prefatas ac earū ſingulas ex monialib⁹ pdictis: a qbuſcūq; excōicatiōis. ſuſpēſiōis: ⁊ interdicti: alijſq; eccliaſticis ſentētijs ⁊ penis: a iure vel ab hoie quis occaſiōe vel cā latis: ſi qb⁹ q̄modolibet innodate exiſtāt: ad effectū pñtiū dūtaxat cōſequēdū: harū ſerie abſoluētes: et abſolutas fore cēſētes: necnon ſingularū lrarū predictarū formas ⁊ tenores: pſentib⁹ p expreſſis habētes: hmōi ſupplicationibus inclinati: abbatiſſaꝫ et cōuentū: ac ſingulas moniales pdictas: et eis in poſterū ſuccedētes: ab eiſdē Ciſtereiēſis ⁊ ſancte Clare regulis: ⁊ inſtitu tionibus: ac illarū obſeruatione: ita q; deinceps vlterius ad eaꝝ obſeruationem ⁊ modū viuēdi minime teneātur: nec ad id inuite cōpelli poſſint: auctoritate aplica tenore preſentiū penitus abſoluimus ⁊ totaliter liberamus. Ipaſq; ⁊ ſucceden tes prefatas extunc in antea: ad regulā et formā viuēdi p alias nras lras eis da tam ⁊ cōceſſaꝫ alias: iuxta tenorē dictoꝝ duodecim capꝉoꝝ: tā in dicto q̄ in om nibus ⁊ ſingulis alijs monaſterijs. prioratib⁹: et locis ſui ordinis ſub dicta inuo catione Cōceptionis vbiq; cōſiſtētib⁹ ad preſens ⁊ in futurū ppetuo obſeruādā fore: ac ad vngueꝫ obſeruari debere: decernim⁹ ⁊ declaramus: in oībus ⁊ p oia ac ſi eis et monaſterijs: ac locis pdictis a principio cōceſſa fuiſſent. Necnō regu laꝫ et viuēdi formā in noſtris lrīs: et duodecim captis pdictis datā ⁊ expreſſam ac oia et ſingula: immunitates. libertates. indulgētias. priuilegia. indulta: ⁊ lras aplicas ſub quocūq; titulo ⁊ noīe monaſterijs ⁊ ordini predictis hactenus con ceſſa: ⁊ forſan cō firmata: cū opportuna defectuū ſuppletione: auctoritate et teno re predictis: approbamus et cōfirmamus: ac preſentis ſcripti patrocinio cōmu nimus. ¶ Et inſuper: q; liceat eiſdē abbatiſſe et conuētui: ac ſuccedētibus ppetuo tpe interdicti ordinaria auctoritate ſuppoſiti: in eodē monaſterio miſſas et alia diuina officia: etiā aptis ianuis ⁊ patefactis: in feſto Cōceptiōis eiuſdē btē Ma rie virginis dūtaxat: perſonis excōicatis excluſis: miſſas et alia diuina officia etiā alta voce: per earū ppriū vel aliū ſacerdotē idoneū: ſine alicuius iuris preiudicio: in quarūcunq; perſonarū preſentia: celebrari facere. Ac eucharíſtiaꝫ et alia ſacra menta eccleſiaſtica ab eodē vel altero ſacerdote: quocunq; tēpore recipere poſſe:

De ſuſpēſio ne interdicti i feſto Cōcep tionis.

UVA. BHSC. IyR_230_2

eiſdē auctoritate et tenore cōcedimus et indulgemus. Nō obſtātibus premiſſis: ac cōſtitutionibus ꝛ ordinationib⁹ apl'icis: necnō monaſterij ꝛ ordinis predictorum: iuramēto: cōfirmatiōe apl'ica: vel quauis firmitate alia roboratis: ſtatutis et cōſuetudinibus: ac oībus illis q̄ in ſingulis lr̄is et indultis predictis conceſſuz fuit nō obſtare: ceteriſq; cōtrarijs quibuſcunq;. Tenor vero capitulorum et articulorum predictorum talis eſt.

¶ In nomine domini: incipit Regula monialium Conceptionis beate Marie virginis.

¶ De his q̄ debēt ꝑmittere volentes hunc ordinem intrare. Cap. j.

Quecunq; a deo illuſtrate et vocate: ſeculi vanitatē deſerere voluerint: et huius regule habitū aſſumētes: Jeſu chriſto redēptori nr̄o deſponſari voluerint: eiuſdē genitricis immaculatā cōceptionis venerantes: voueant ſemper viuere in obīa: ſine proprio: et in caſtitate: cum perpetua clauſura.

¶ De modo recipiēdi veniētes hūc ordinē aſſumere: ac de mō ꝓfeſſiōis. Cap. 2.

Et cū ingreſſus in hūc ordinē ſit quedā ſingularis oblatio: q̄ redēptori noſtro: eiuſdēq; glīoſe genitrici offert: exhibēdo ſe ei hoſtiā viuā mente ꝛ corpore: idcirco expedit vt hūc ordinē aſſumere volētes: diligēti⁹ examinētur ſi ſint catholice et fideles chriſtiane. nullius erroris ſuſpecte. corpore et intellectu incolumes. volūtate prōpte. q̄ doceātur et informētur in oībus q̄ obſeruare tenētur: vt matura deliberatione ꝓbent ſi hāc vitā et regulā ſibi expediat aſſumere: ne poſtmodū cōquerantur ꝓpter aſperitates et difficultates q̄s in hoc diuino itinere aliquādo repererint. ¶ Nec vlla q̄ infra duodecim etatꝫ annos fuerit recipiat̃. Nec etiam tā antiquioris etatis ꝙ nō poſſit abſq; grauedine et difficultate aſperitatē huius regule ſuſtinere: niſi aliud ob arduā: rationabilēq; cauſam a prelatis aliqñ fuerit diſpēſatū. ¶ Nō recipiat abbatiſſa auctoritate ꝓpria aliquā ſororem abſq; conſenſu oīm monialiū: vel ſaltē maioris partis ex illis: et cū licētia ſui viſitatorꝫ. *Cōditiōes requiſite i recipiēdis ad ꝓbationem.*

¶ Finito vero anno ꝓbationis: ſi maiori parti ſororū viſum fuerit cōuerſationez eius eſſe laudabilē: et eā aptā eſſe religioni: recipiatur ad ꝓfeſſionē ꝑmittendo in manibus abbatiſſe vitā iſtā ſemper et regulā obſeruare: dicēdo hoc modo. Ego ſoror. N. ob amorē et ſeruitiū dn̄i noſtri: et immaculate Cōceptionis eiuſdē genitricis: voueo et ꝑmitto deo: et beate Marie virgini: et btō Franciſco: et oīb⁹ ſanctis: et tibi mater: toto tp̄e vite mee viuere ī obīa: ſine ꝓprio: et ī caſtitate: et ī clauſura perpetua: ſub regula per ſanctiſſimū papā Juliū ſecūdū noſtro ordini conceſſam et cōfirmatā. Et mr̄ abbatiſſa: ſi hec ſeruaueris: ꝑmittat tibi vitā eternaꝫ. *De forma ꝓfeſſionis.*

¶ De forma habitus huius religionis. Cap. 3.

Habitus monialiū hui⁹ ordinis ſit hmōi. ¶ Tunica ſcꝫ habitus cū ſcapulari ſint albi coloris: quatenus cādor huius indumenti exterior: virginee puritatis mētis et corporis teſtimoniū pretēdat. ¶ Palliū ſit groſſi pāni: ſeu ſtaminee hiacintini coloris: ꝓpter myſticam ſignificationē: vcꝫ qd̄ glīoſe virginis aīa a creatione ſua tota facta fuit celeſtis et ſingularis regis eterni thalam⁹. Portēt in pallio et in ſcapulari imaginē dn̄e noſtre: ſolaribus radijs circūdatā: et ſtellis in capite coronatā. ¶ Jn ſcapulari autē portabunt dictā imaginē pectori appenſam: vt dormiētes vel laborantes: in loco eā honeſto poſſint collocare: et aſſumere quando vadunt ad chorū: locutorium: et capl'm. Et in pallio: dextro humero aſſata hec imago portatur a profitentibus hanc ſanctā religionē: quatenus ſciāt

De pallio.

De ſcapulari.

UVA. BHSC. IyR_230_2

q̄ dei genitricem tāq̄ vite imaginē in cordibus ſuis debent habere inſertā: innocentiſſimā conuerſationē ſuā imitantes: ⁊ humilitatē mundiq̄ cōtēptū quem in

De chorda.

hoc ſeculo ſecuta eſt etiā ſectantes. ¶ Chorda vero ſine funiculus ſit canabis: quē

De amictu capitis.

ad modū portant frēs minores. ¶ Capitis aūt amictus: ſit vitta alba de ſubtus: que honeſte genas ⁊ collū cooperiat. ¶ Portent etiā profeſſe velū nigrū: nō precioſum nec curioſū: ſupra caput omni loco ⁊ tēpore. ¶ Capillos aūt ſemp habe-

De calciamētis.

bunt attonſos. ¶ Calciamēta vero ſint ſcalponee ſolee: vel calcei: vel ſimplicis corticis ſandalia. ¶ Mater vero abbatiſſa poterit diſpēſare in neceſſitatib⁹: vt lineis tunicis induātur: vel vt plura habeāt indumenta: vel vt poſſint portare calciamēta (cū diſcretaꝝ cōſilio) ſecūdū neceſſitates locoꝝ ⁊ perſonarū. ¶ Humilitatē ⁊

Admonitio.

pauptatē dñi nr̄i Jeſu chriſti: eiuſdēq̄ bñdicte genitricis ſtudeāt imitari: amātes ſanctā pauptatē: tā in vilitate veſtimētoꝝ: q̄ in calciamētis ⁊ in ceteris oībus: vt mereātur illuminari a patre luminū: ⁊ vſq̄ in finem perſeuerare.

¶ De protectore ordinis iſtius. Cap. 4.

VT aūt diuinū ſeruitium ſemper creſcat: ⁊ ſit ſtabile ob prouidā religioſāq̄ gubernationem bonorum paſtorū: ⁊ glorioſe virginis pijs in cordibus puriſſime conceptionis augeatur deuotio: volumus q̄ dñs Cardinalis q̄ eſt vel fuerit minorū fratrū de obſeruantia protector: huius religionis ſit gubernator ⁊ de-

De ſubiectione platis ordinis minoꝝ

fenſor: ſicut ⁊ minorū fratrū de obſeruantia. ¶ Volumus etiā: q̄ ex quo fratres minores tā in defenſo ſtudio ⁊ vigilātia: puritatis ⁊ innocentie dei genitricis defenſores exiſtunt: quod vicarij gñales in ſuis vicarijs: ⁊ pūinciales ⁊ cuſtodes in ſuis prouincijs ⁊ cuſtodijs: ſint viſitatores huius ſancte religionis: quibus firmiter teneātur obedire in oībus q̄ promiſerunt dño obſeruare: ⁊ que nō ſunt con-

De viſitatione.

traria anime ⁊ huic regule. ¶ Viſitatores curā habeāt: ſaltē ſemel in anno: viſitādi ſorores. Et cū ad hoc monaſteriū ingreſſi fuerint: honeſta ſocietate aſſociati: in primis precipiant regulā legi coram conuentu. Qua per viſitatores expoſita: abbatiſſa teneatur abſolutionē ab officio poſtulare: ⁊ viſitatori ſigillū exhibere. Viſitator vero: ſtudioſe teneatur inquirere circa ſtatū abbatiſſe ⁊ ſubditarū: interrogando generaliter ⁊ ſpecialiter de cōuerſatione monialiū: ⁊ de hui⁹ regule obſeruantia. Et ſi aliquid correctione dignū inuenerit: caſtiget ⁊ reformet charitatis zelo: ⁊ amore iuſtitie: ⁊ pia diſcretione: tam in capite q̄ in membris quicquid contra deū ſit. ¶ Et ſi abbatiſſa defectuoſa vel nō idonea officio fuerit inuēta: ab eodē viſitatore ab officio abſoluat. ¶ Viſitet etiā eos q̄ ſūt de monaſterij familia: vt interi⁹ exteriuſq̄: ad glīā dei ⁊ ei⁹ ſāctiſſime genitricis ſacer hic ſtat⁹ ordinet.

¶ De electione abbatiſſe: ac de ſubiectione ei habēda. Cap. 5.

ABbatiſſe electio libere cōuentui concedatur: quatenus voluntarie illam eligant: cui cū amore poſt modū obediant. Si electio canonica facta fuerit a toto conuentu vel a maiori parte illius: a viſitatore confirmetur. ¶ Studeant aūt

De qualitate abbatiſſe.

moniales omni diligentia talē eligere abbatiſſam: que virtutibus ⁊ honeſtate reſplendeat. Sit maior nō tam officio q̄ bonis moribus. Sit itaq̄ talis: q̄ ſuo exēplo ſuas ab obediendū cum amore excitet ſubditas. Sitq̄ ſua cōuerſatio monialibus viua predicatio. Diligat etiā omnes abſq̄ parcialitate in Chriſto ieſu: nam perſonarum acceptio in religione: nunq̄ fit ſine ſcandalo ⁊ maximo cōmunitatis diſpendio. Nunq̄ innaniter hilareſcat propter primatū: ſed animo potius lugeat: conſiderans q̄ ſit difficile de animabus aliorum rationem reddere: cum de proprijs tam pauci inueniantur qui bonā rationem exhibeant. Recordetur etiā

UVA. BHSC. IyR_230_2

ꝙ dominus noſter non miniſtrari ſed miniſtrare venit: ⁊ ſic abbatiſſa non in dominā ſed in ſubditarū ancillā eligitur. ¶ Teneantur etiā ſubdite obedire ſuis viſitatoribus ⁊ abbatiſſe: in omnibus que promiſerunt dn̄o obſeruare: ⁊ recordētur ꝙ propter deū abnegauerunt proprias voluntates. Conſiderent itaqꝫ ꝙ potius obediunt Chriſto ſponſo ſuo ꝙ̄ preſidentibus: ⁊ ꝙ ſic inobedientia ⁊ cōtētu ſuperiorum: dominus noſter Jeſus contēnitur: ⁊ eidē non obtēperatur: ſm̄ qđ idē dn̄s ait in euangelio. Qui vos audit: me audit: ⁊ qui vos ſpernit: me ſpernit.

De ſubiectione debita.

¶ De obſeruantia paupertatis. Cap. 6.

CUm muliebris fragilitas precipue ꝓ Chriſto incluſarū: multis ſubdatur neceſſitatibus: idcirco quatenus ſit illis facultas ſubſidioꝝ ad tales neceſſitates: poſſeſſiones ⁊ reditus in cōmuni habere poſſint. Que vēdere ſeu alienare non valeant: niſi ob maiorem vtilitatē ⁊ cōmodū domus. Et hoc cū aſſenſu viſitatoris ⁊ abbatiſſe: ⁊ maioris partis conuentus. Poterit tn̄ abbatiſſa de rebꝰ mobilibus: exiguiqꝫ precij dare ſeu alienare: prout opportunū fuerit. ¶ Cum moniales in particulari paupertatem obſeruare teneantur: nil poſſint ſibi appropriare. Poterunt tamen cum abbatiſſe licentia: eorum que ſibi cōceduntur ſimplicē vſum habere: ⁊ cōformari paupertati quā redēptor noſter: eiuſdemqꝫ mater ſanctiſſima ſibi elegerūt: maximas diuitias reputare debēt. ¶ Nō contēnant paupculas veſtes ⁊ repeciatas: quibꝰ ꝓpter chriſtū libenter ſpōſe eius indute: ſpūales in celo diuitias inueniēt. Et illa ſpōſo ſuo Chriſto charior erit: ꝙ̄ viliori habitu fuerit contēta: ⁊ etiā rebus corpori neceſſarijs partioris precij.

De mō alienandi bona monaſterij.

De vilitate veſtium.

¶ De clauſura obſeruanda in generali. Cap. 7.

HUius religionis moniales profeſſe: firmiter teneantur viuere in perpetua clauſura intra monaſterij clauſtrū intrinſecū. Sed ſi aliquo tēpore (ꝙ dn̄s auertat) ineuitabilis contigerit neceſſitas: vt pote ignis: vel armatorū virorū violentus ingreſſus: que quidē dilationem nō ſuſtinent: in his vel ſimilibus caſibus: ad locū poterunt tranſire decentē: vbi in honeſta clauſura cōmorentur: quo ad vſqꝫ de monaſterio ſibi prouideatur. ¶ Habeant aūt viſitatores auctoritatē mittēdi aliquā vel aliquas monialiū ad conſtruendum vel reformandū: ſiue regendū aliquod monaſteriū ſui ordinis: vel gratia correctionis: vel ob aliā manifeſtā neceſſitatem. ¶ Moniales iſtius ordinis: quatenus clauſurā quam dn̄o promiſerūt melius ꝑfectiuſqꝫ cuſtodiāt: habeāt portā in ſublimi collocatā: ad quā per leuatoriā ſcalā poſſint aſcendere. Que ſemꝑ ſuſpēſa maneat: preterꝙ̄ cū aliquis ob ineuitabilem et neceſſariā cauſam ingreſſurus fuerit: ꝓut in ſequenti capl'o dicetur. ¶ Habeāt etiā in patēti ⁊ manifeſto loco vnā rotā bonā ⁊ fortē: cuius altitudo talis ſit ⁊ lōgitudo: ꝙ nulla perſona per eā ingredi valeat vel exire: per quā ea q̄ intromitti poterūt inferātur. Habeāt etiā circa prefatā rotā interiꝰ exteriuſqꝫ oſtiola q̄ nocturno tēpore etiā ⁊ diurno: vel eſtiuo qn̄ ſorores dormiunt: clauſa ſemper maneāt. ¶ Habeāt etiā in ſublimi portā quaſi feneſtrā inter duo oſtia: latitudinis ⁊ altitudinis congruentis: per quā inferātur ea q̄ per rotā intromitti nō poſſunt. ¶ Habeāt etiā locutorium in loco honeſto: cratibꝰ ferreis interiꝰ exteriuſqꝫ munitū: in quo nigrū lintheū ſuſpēdat: ne religioſe alios poſſint videre: nec ab eis videri. ¶ Nec deceat loqui ſororibus aliquo tēpore in prefato loquutorio: a cōpletorio vſqꝫ ad primā ſequentis diei: nec tēpore prandij: nec cū dormiūt ſorores eſtatis tempore: niſi manifeſta neceſſitate cogantur.

Caſꝰ ꝓpter quos ꝑnt moniales mutari.

De rota.

De loquutorio.

De tpe loqn̄di.

¶ De clauſura in particulari. Cap. 8.

UVA. BHSC. IyR_230_2

Regula monialium.

IN monaſterio aūt vbi multe ſorores habitauerint: duo loquutoria hr̄e poſſint. In muro vero q̄ ſorores diuidit a capella: due magne feneſtre: vel vna ſm̄ diſpoſitionē chori cōſtruātur: q̄ ferreis cratib⁹ interi⁹ exteriuſq̄ muniātur: q̄bus linthea nigra apponātur: ne exiſtētes in eccl'ia: ſorores poſſint videre. In q̄bus etiā feneſtris: lignee porte erūt ab intra cū ſeris ꝛ clauib⁹: q̄ q̄dē nō aperiant niſi cū officiū diuinū recitat. Lithea vero ſolūmō deponētur ad eleuationē corp̄is

De feneſtra ad cōicādū. ꝛ ſanguinis dn̄i nr̄i Jeſu chriſti. ¶ Sit etiā in eccl'ia incōpetēti loco feneſtra cum ianua lignea paruula: ad p̄cipiēdū dn̄ici corporis ſacramētū: q̄ tāte ſit quantitatis ꝙ calix per eā poſſit inferri. Que ſemper manebit clauſa: nec aperietur niſi cū ſorores eucharistiā percipiunt. Hoc aūt ſic fiet: ꝙ qn̄ ſorores dn̄icū corpus recipient: a ſecularibus videri non poſſint.

¶ De ingreſſu monaſterioꝝ huius ordinis. Cap. 9.

PRecipim⁹ firmiter vt null⁹ clauſtrū monaſterij ingrediat: preter viſitatores cū neceſſe eis fuerit ad exercēdū officiū ſuū: ꝛ cōfeſſores adminiſtrādū eccl'iaſtica ſacramēta: ꝛ medici ad viſitandū infirmas: ꝛ artifices cū op⁹ fuerit ad reparationē dom⁹. ¶ Si vero aliq̄ aliter ingrediātur: tā ingrediētes q̄ admittentes in

Excōicatio. excōicationis ſniam incurrāt. ¶ Et qn̄ aliq̄ ex ſupradictis ingrediūtur: vadāt cum abbatiſſa vel vicaria ꝛ oſtiarijs ſcale: quarū vna precedat pulſans paruulum tintinabulū: quatenus ſorores audiētes recolligātur. Et dū ij fuerit i clauſtro: cooperiant ſorores facies ſuas velis nigris: quia non debent deſiderare ab aliquo videri niſi a ſponſo earū dn̄o Jeſu chriſto.

¶ De diuino officio et oratione. Cap. 10.

SOrores attēte cōſiderēt: ꝙ ſup oīa debēt deſiderare hr̄e ſp̄z dn̄i ꝛ ſctām ei⁹ operationē: cū puritate cordis ꝛ deuota ōrone a terrenis deſiderijs ꝛ ſeculi vanitatib⁹, mūdare cōſciētiā: ꝛ vn⁹ ſp̄us effici cū Chriſto ſpōſo ſuo p̄ amorē: p̄ quē internū virtutū deſideriū: ꝛ ꝑpetua erga vitia (q̄ nos a deo ſeparāt) inimicitia inueniūt. Orō etenī eſt illa: q̄ nos inimicos diligere facit: ꝛ orare (vt dicit dn̄s) p̄ pſequētib⁹ ꝛ calūniantib⁹ nos. Hec .n. eſt q̄ clauſurā ꝛ ceteros religiōis labo

Pro monialib⁹ l'ratis. res in dulcedinē cōuertit. ¶ Ut ergo hoc op⁹ tā neceſſariū ſaluti: in h̄ ſacro ordine melius exerceat: ſorores q̄ recipiātur ad chorū: teneātur dicere diuinū officiū: q̄ ad ſolēnes feſtiuitates: ꝛ in quib⁹ nō laboratur: ꝛ octauas earū: ꝛ dn̄icas ꝑmo ponēdas: ꝛ neceſſario recitādas: ꝛ ferias ſm̄ breuiariū Romanū: ꝑut fr̄es minores recitāt. Octaua ſeraphici ſcti pr̄is frācīſci celebret: ꝛ nulla alia ordinis eiuſdem. Oib⁹ aūt feſtis ſimplicib⁹ ꝛ dn̄icis nō ꝑmo ponēdis dicēt offm̄ Cōceptiōis cū cōmemoratione dn̄ice: ſm̄ formā breuiarij ad hoc illis deputati. Min⁹ aūt offm̄ cōceptionis dicāt ſm̄ ꝙ ſibi moris eſt. ¶ Moniales ꝟo laice: dicāt viginti quat.

Pro monialib⁹ laicis. pater nr̄: ꝛ Aue maria: p̄ matutinis: p̄ laudib⁹ q̄nq̄: p̄ ꝑma. tertia. ſexta. nona. et cōpletorio: p̄ qualꝫ iſtarū ſeptē: p̄ veſperꝭ aūt duodeci: ꝛ orēt p̄ defūctꝭ. ¶ Et vt h̄

De cōfeſſione: ꝛ cōione. ſacer ſtat⁹ i virtute ꝛ religiōe mediātib⁹ ſacramētis cōtinue creſcat: ſtudeāt diligēter ſorores cōfiteri ꝛ eucharistiā ſuſcipe i feſtis Cōceptionis dn̄e nr̄e. Natiuitatꝭ dn̄i: ꝛ Purificatiōis dn̄e nr̄e. In ꝑma etiā hebdomada q̄drageſime: ꝛ i Annūciatiōe dn̄e nr̄e: ſeu i maiori hebdomada. In feſtis ēt Reſurrectiōis dn̄i. Pētecoſtes: Viſitatiōis: Aſſūptionis: Natiuitatꝭ dn̄e nr̄e: ꝛ i feſto ſeraphici Frācīſci: ꝛ oīm ſctōꝝ.

¶ De ieiunio: et pia diſpēſatione cū infirmis habēda. Ca. 11.

IEiunent ſorores in maiori quadrageſima: ꝛ omnibus diebus in quib⁹ ab eccleſia eſt in dictū ieiuniū: et a feſto Preſentatiōis dn̄e noſtre vſq̄ ad nati

UVA. BHSC. IyR_230_2

nitatem dñi: ⁊ ferijs ſextis totius anni. Sabbato vero ob reuerẽtiam dñe noſtre
voluntarie ieiunare volentes: benedicte ſint a dño: ⁊ que noluerint non ſint aſtri-
cte. Cũ infirmis vero ⁊ debilibus: poterit abbatiſſa diſpenſare cũ diſcretarũ con
ſilio: ſm ꝙ neceſſitati viderit expedire. ¶ Habeat abbatiſſa curã de infirmis ſoro De infirmis
ribus: ſicut de ſeipſa. Nam ſi mater diligit ⁊ conſolatur filiã ſuam carnalẽ: quãto
diligentius debet abbatiſſa (que eſt mater ſpũalis) nutrire. ſubuenire: et conſola-
ri filias ſuas ſpũales tẽpore neceſſitatis ⁊ infirmitatis. ¶ Habeatur ergo egri-
tudinarium in ſaniori loco totius domus vbi infirme curẽtur: ⁊ ꝓuideatur per
abbatiſſam. vicariã: ⁊ infirmariã: ſicut vellent ſibi ſeruiri: cũ humilitate. benigni-
tate: ⁊ charitate. Viſitentur etiã a medico: per viſitatores vel abbatiſſam ad hoc
deputato. Abbatiſſa curã habeat viſitandi ſemel in die egritudinariũ: niſi legiti-
me fuerit impedita: vel vicaria loco eius: vt videant neceſſitates infirmarũ. Nã
charitatis opera ſuper oĩa dñs noſter cõmendauit nobis.

¶ De modo laborandi: ac dormiendi: ⁊ ſilentio ſeruando. Cap. 12.

SOrores omnes: preter infirmas: laborent fideliter ⁊ deuote tẽporibus ad
hoc aſſignatis: expellendo ocium aĩe inimicum: quod via ⁊ porta eſt ꝑ quã
vitia ⁊ peccata ingrediuntur: ⁊ ducunt animã in perditionem. Nec labor preciũ
aliqua ſibi approprietur: ſed ſint omnia cõmunia: prout expedit famulabus dei: ⁊
imitatricibus ſancte paupertatis genitricis eius. ¶ Diligant etiam ſilentiũ: nam De ſilentio
in multiloquio non deeſt peccatum: et que lingua non offendit: magne perfectio- ſeruando.
nis eſt: ⁊ religioſe non refrenantis linguã ſuam: vana religio eſt. Proinde ſerue
tur papale ſilentium in choro. clauſtro. dormitorio: ⁊ refectorio: ⁊ tota domo poſt
completorium vſqȝ ad primã pulſationẽ prime ſequentis diei: ⁊ tẽpore quo poſt
prandiũ dormitur: ſcilicet a feſto reſurrectionis dñi vſqȝ ad exaltationis ſancte
crucis. Poterunt tamẽ in his temporibus neceſſaria loqui: ſummiſſa voce ⁊ ho
neſte. Non loquantur cũ aliquibus qui non ſunt de monaſterio: abſqȝ abbatiſſe li
centia: ⁊ cum auſcultatricibus. Oſtendãt ſe imitatrices veras humilitatis ⁊ mã-
ſuetudinis redemptoris noſtri eiuſqȝ dulciſſime matris: verbo. geſtu: ⁊ inceſſu.
¶ Dormiant ſorores habitibus indute: ⁊ chordis precincte: in vnico dormitorio: De mõ dor-
vbi tota nocte lãpas erit accenſa. Et dormiant ſingule in lectis ſuis: preter infir- miendi.
mas que dormiant in egritudinario. Poterit tamen abbatiſſa diſpenſare cũ in-
firmis ſororibus: vt habitum deponant ad dormiendum. ¶ Et morientes ſepe-
liantur in habitu ſue profeſſionis abſqȝ pallio. ¶ Sint etiam lecti ſororũ pauper- De lectulis.
culi: ⁊ paupertati quã dño deo vouerũt cõformes. Lectus vero abbatiſſe tali loco
ſit: ꝙ faciliter ſororũ lectos poſſit videre. Studeant abbatiſſa ⁊ moniales hãc re
gulã: viuẽdiqȝ formã perfecte obſeruare: vt ſemp humiles ⁊ ſubdite: ⁊ in fide ca
tholica ſtabiles: vota q̃ dño ꝓmiſerunt vſqȝ in finẽ obſeruent. ¶ Nulli ergo oĩno
hoĩm liceat hãc paginã nře abſolutionis. liberationis. decreti. declarationis. ap-
probationis. cõfirmatiõis. cõicatiõis. cõceſſiõis: ⁊ indulti infringere: vel ei auſu
temerario cõtraire. Si qs aũt hoc attẽptare p̃ſumpſerit: indignationẽ oĩpotẽtis
dei: ac btõrũ Petri ⁊ Pauli apłorũ eius: ſe nouerit incurſurum. Data Rome
apud ſanctũ Petrũ: anno icarnatiõis dñice. M. D. xj. qntodecimo Kal's octo
bris: pontificatus noſtri anno octauo.

¶ Explicit rła monialiũ Cõceptionis beate Marie.

¶ Notandũ: ꝙ ſtatutũ gñale ſuprapoſitũ in fine regule ſecũde ſancte Clare erat Collector.
hic apponendũ: qȝ vniuerſas moniales earũqȝ monaſteria tangit.

UVA. BHSC. IyR_230_2

¶ Incipit ordinariū cerimoniarum diuini offi
cij ſcdm̄ conſuetudinem ſancte Romane eccleſie.

¶ De pulſatione campane.

Ad oēs horas canonicas ꝑmo pulſet̄ cāpana maior aliqnātulū ꝑ
ſigno: ⁊ fctō cōgruo iteruallo cōpetēti q̄ fr̄es expedit̄ neceſſa-
rijs cōmode poſſit ſine mora i eccl̄ia ꝯuenire: eadē iterꝫ ꝓlixiꝰ pulſe-
tur. ¶ Et hic modꝰ pulſatiōis ſēp ſeruet̄: excepto ꝙ in feſtis duplici-
bꝰ ad veſꝑas ⁊ matutinū tribꝰ vicibꝰ ꝓlixe pulſet̄: factis cōgruis iteruallis. ¶ Et
in eiſdē diebꝰ ad tertiā bis pulſet̄ ꝓlixe: facto cōgruo iteruallo. ¶ Et poſt tertiā ad
miſſam ſemel ꝓlixius cōpetenter: anteq̄ꝫ incipiat̄ Introitus. ¶ Itē in dn̄icis die-
bus ⁊ feſtis ſemiduplicibus atq̄ꝫ duplicibus pulſetur cāpana quando incipitur
Te deū laudamus: vſq̄ꝫ ad verſum illū. Pleni ſunt celi ⁊ terra. In illis vero dn̄i-
cis diebus quibꝰ cātatur nonū Reſpōſū: pulſetur cū incipitur Glīa prī: vel in re-
inceptione ipſius Reſpōſi qn̄do glīa nō cantatur. ¶ Itē in eleuatione corporis
Chriſti pulſetur cāpana maior parūper in miſſa cōuentuali tm̄. In miſſis autē
priuatis nulla cāpana pulſetur. ¶ Itē ad prandiū ⁊ ad cenā ſemper pulſetur cā-
panella. Poſt cuius pulſationē fiat congruū interuallū: in quo fratribus lotis ⁊
congregatis ante refectorium: pulſetur cāpana refectorij a refectoriario vno ictu.
Et fratribus fere ingreſſis: pulſetur aliquantulū prolixius ab eodē. ¶ Finita pul-
ſatione: incipiat cātor. Bn̄dicite. Et reſpōdentibus fratribus Bn̄dicite: incipiat
cantor verſum. Cum aūt peruenitur ad Iube dn̄e: lector circa inferiorē partē cō-
uentus ꝓcedat in mediū: ⁊ inclinatus recipiat benedictionē. ¶ In fine autē come-
ſtionis pulſetur cāpanella vno ictu: ⁊ ſtatim lector dicat. Tu aūt. Et fr̄ibus egre-
dientibus a menſa: pulſetur aliquantulū prolixius. Finita vero pulſatione: cantor
incipit verſum. Cūq̄ꝫ dicūtur verſicul': Diſperſit dedit pauperibus ⁊c. ſtent fr̄es
erecti ad ſe cōuerſi vſq̄ꝫ ad Retribuere: ad qđ fr̄es inclinare ſe debēt. ¶ Sꝫ cū agi-
mus gr̄as in refectorio poſt cenā: qui comederint ⁊ ibi nō ſunt neceſſarij ad ſer-
uiendum: cū ſilētio egrediātur. ¶ Itē ad collationē (q̄ ſemper in refectorio facien-
da eſt) primo pulſetur cāpana maior ꝓ ſigno: ⁊ facto cōgruo interuallo: pulſetur
cāpanella refectorij ſic diu: vt fr̄es oēs cōuenire poſſint. Et cōgregatis fr̄ibus: a
lectore ſtatim dicatur. Iube dn̄e bn̄dicere. Et bn̄dictione recepta: incipiat legere.
Poſt primū vero verſum vel ſecundum lectionis: dicatur a lectore. Benedicite.
¶ Facta vero collatione ⁊ terminata lectione: fr̄ibus ordinate in eccl̄iam eūtibus
dicēdo pſ. Miſerere mei deꝰ: ſine nota: pulſet̄ cāpana ꝓ cōpletorio. Et dicto in ec-
cleſia Adiutoriū nr̄ꝫ in noīe dn̄i ⁊c. et Pr̄ nr̄: fiat cōfeſſio. ¶ Et fiat collatio i die-
bus ieiuniorꝫ tm̄. Ceteris diebꝰ cōueniāt fr̄es ad cōpletoriū in eccl̄ia: ſicut ad ce-
teras horas diei. ¶ Itē tp̄e quo fr̄es dormiūt: ſcꝫ a paſcha vſq̄ꝫ ad feſtū exaltatio-
nis ſancte crucis: pulſetur cāpanella refectorij ab eo q legit in menſa ilico poſtq̄ꝫ
comederint. Ad quā pulſationē fr̄es in pace ⁊ ſilētio quieſcāt. Et q dormire non
poſſunt vel nolūt: ſilentiū interim obſeruēt. Et caueat̄ ab introductione ſeculariū
illa hora: vbi ſine ſcādalo poterit euitari. ¶ Itē qn̄cūq̄ꝫ debēt fr̄es in capl'm con-
gregari: pulſetur cāpanella capl'i ex vna parte tm̄ prolixe. Ad quā pulſationē fr̄es
in capl'o cōueniant ſine mora. ¶ Cōgregatis in eccl'ia fr̄ibus ad oēs horas: ⁊ vl-
tima pulſatione finita: hebdomadarius faciat ſignū manu percutiens formā: vt
fratres proſtrati: ſi ſit ferialis dies: ſiue inclinati: dn̄icā orōnē dicāt. Qua finita

UVA. BHSC. IyR_230_2

⁊ ſigno ſurgēdi ab eodē facto: incipiat officiū in ſede ſua verſo vultu cōtra altare: alijs frībus cōſimili modo ſtātibus vſqꝫ ad Gl̃ia patri: ⁊ tunc vertant ſe e regione. ¶ Simili modo capitula ⁊ orationes dicantur a ſacerdote in loco ſuo.

¶ De pſalmodia.

ET nota: ꝙ quādocūqꝫ dr̃ pſalmodia plane ⁊ ſine nota: ſtare debēt ffēs erecti: preterqꝫ in pſalmodia mortuorū: in qua fratres ſedeant. ¶ Itē quādocunqꝫ duo pſalmi vel quattuor dicūtur ſub vna aña: ille chorus dꝫ ſtare in quo inchoatur aña: preterqꝫ in Prima tp̄e paſchali: ⁊ in Cōpletorio. ¶ In oībus alijs ſtent ⁊ ſedeant alternatim: preterqꝫ in ps Laudate dñm oēs gentes: ⁊ Laudate dñm de celis: ⁊ Quicunqꝫ vult: ⁊ officio beate virginis: ⁊ eiuſdem lectionibus plane dictis: ⁊ Benedictus: ⁊ Magnificat: ⁊ Nūc dimittis: ⁊ Hymnis: quibus oībus debent ſtare erecti: ſiue cātentur ſiue legantur. ¶ Item pſalmodia cum plane dr̃: diſtincte ⁊ tractim dicatur: ita ꝙ finitis verſibus ex vna parte: alia incipiat: maxime in officio beate virginis ⁊ mortuorum. ¶ Quando vero cantatur: non fiat protractio in puncto metri: ſed pauſa conueniens ⁊ equalis.

¶ De dandis añis: ⁊ intonandis pſalmis.

DE dādis añis: ⁊ intonādis pſalmis hic modus teneatur vbiqꝫ. ¶ In quolibet choro ſint duo cantores: vnus ex vna parte: alius ex alia: qui diſtribuāt ſingulas añas per ſingulos fratres: vnuſquiſqꝫ in parte ſua. Et cantor qui dat añam: intonet pſalmū: ⁊ ſolus repetat eandē poſt pſalmū. Et cātentur cōmuniter ab vtroqꝫ choro. Et nunq̄ aña incipiatur a duobus ante pſalmum.

¶ De lectionibus: et benedictionibus.

LEctiones autem legantur in medio chori: vel alibi vbi cōmodius fieri poterit. ¶ Reſponſoria nocturna ⁊ diurna cantent fratres in ſtallis ſuis: ſicut ⁊ alia: vbi libri ſufficientes habentur. Ubi autem tantum vnus habetur: vadant ad cantandum in medio chori cōmuniter. ¶ Cum autem peruentum fuerit ad benedictiones: lector petat benedictionem inclinato capite verſus altare: ⁊ ſacerdos ſedens (preterqꝫ ad benedictionem euangelij) mediocri voce deuote eam conferat. ¶ Benedictiones autē tam in ferialibus diebus qꝫ feſtiuis he ſūt. ¶ Prima. Benedictione perpetua: benedicat nos pater eternus. ¶ Secunda. Unigenitus dei filius: nos benedi. ⁊ adiu. dignetur. ¶ Tertia. Spiritusſancti gratia: illu. ſen. ⁊ cor. noſtra. ¶ Quarta. Deus pater omnipotēs: ſit no. ꝓpi. ⁊ cle. ¶ Quinta. Chriſtus perpetue: det no. gau. vite. ¶ Sexta. Ignem ſui amoris: accen. deus in cor. noſtris. ¶ Septima: quando non legitur euangelium dicitur. Ille nos bene. qui ſine fine viuit ⁊ regnat. ¶ Octaua. Diuinum auxiliū maneat ſemper nobiſcum. Si fuerit feſtū dr̃. Cuius: vel quorum: vel quarum feſtum colimus: ipſe: vel ipſi: vel ipſa: vel ipſe: intercedant pro nobis ad dñm. ¶ Nona. Ad ſocietatē ciuium ſupernorum: perducat nos rex angelorum. Si vero legitur euangelium dr̃. Euangelica lectio: ſit no. ſa. ⁊ pro. Quando vero duo euangelia leguntur: ad ſecūdū dr̃ Benedictio. Per euan. dicta: dele. noſtra. dcli. Si vero tertium euangelium legeretur (vt in natali domini) tunc ſit hec benedictio. Uerba ſancti euangelij: doceat nos Chriſtus filius dei. ¶ Abſolutiones vero terminantur in tono capitulorū. ¶ Benedictiones in tono lectionum. ¶ Orationes ad omnes horas diei ſcꝫ primā. tertiam. ſextā. nonam: ⁊ completorium terminentur in tono capitulorum. Et tunc ſacerdos qui dicit orationem dicat. Dominus vobiſcum: ⁊ Benedicamus domino: in eodem tono. Et reſpondeatur ſuſpenſiue: Deo gratias.

UVA. BHSC. IyR_230_2

¶ In veſperis aūt ⁊ matutinis ſemper orationes dicātur ſolenniter vt in miſſa.
¶ Tēpore vero gn̄alis interdicti: ffes legāt officia diſtincte ⁊ ſimpliciter ſine nota.

¶ De genuflexione: et inclinatione.

Nota ꝙ in ferialibus diebus dū dr̄ prima oro: ab oībus genuflecti debet vſ
ꝗ per dn̄m. Et idez fiat in orōnibus beate virginis ⁊ beati frāciſci: tm̄ ad
noīa ipoꝝ: preterꝗ in ꝑ Precioſa. Et idē quādocunꝗ dr̄ ꝑ Pr̄ noſter: ſiue in prin
cipio horarū ſiue in fine. Quādo autē dicitur ꝑ Pr̄ noſter ante lectiones: ⁊ in be-
nedictione menſe: ⁊ in agendis gratijs: nō genuflectimus: ſed in vltimo ꝑ Pr̄ no
ſter poſt ꝑ Precioſa: ⁊ poſt grās: ſi dicātur in eccleſia: flectāt ffes genua: ⁊ quādo
dicitur Credo: ⁊ in ſuffragijs ⁊ precib⁹: ſicut de ijs in breuiario cōtinetur. ¶ Sa-
cerdos vero qui dicit orōnes ſtet erectus: ſi cantādo eas dicat. In miſſa aūt pro
ſternent ſe cū dr̄ prima collecta. Quādo aūt dr̄ prophetia vna vel plures: ad illas
orōnes nō proſternant ſe ffes: niſi ad illā ad quā dr̄. Dn̄s vobiſcum. ¶ Semper
aūt ſiue ſit feſtū ſiue nō: inter Offertoriū ⁊ Orate ffes: ſtēt erecti verſis vultib⁹ ad
altare. ¶ Itez proſternāt ſe cū ſacerdos dixerit Orate ffes: ⁊ ſurgāt cū dr̄. ꝑ Per
oīa ſecula. ¶ Item dicto Sanctus: pſternant ſe vſꝗ ad eleuationem corporis: ⁊
tunc ſurgant: ⁊ depoſitis mantellis (ſi q habuerint) nudatis capitibus adorent
humiliter ⁊ deuote flectentes genua verſus corpus Chriſti. Et interim ſint pro-
ſtrati e regione vſꝗ ad ꝑ Per oīa: ⁊ ꝑ Pax dn̄i ⁊c. ¶ Item a dicto Agnus dei ſint
proſtrati vſꝗ ad cōicationem. ¶ In diebus aūt feſtiuis tā duplicibus ꝗ alijs fra
tres nō proſternant ſe: niſi a corporis Chriſti eleuatiōe vſꝗ ad ꝑ Per oīa ſecula:
ante ꝑ Pater noſter. ¶ Itē flectant genua ffes in ferialibus diebus ad Salue ſan-
cta parens: ⁊ in miſſa de ſpū ſancto cū dr̄: Ueni ſancte ſpūs: ⁊ i quadrageſima
quādo dr̄ Tractus. Dn̄e non ſcd̄m peccata ⁊c. ad illū verſum. Adiuua nos de⁹:
⁊ ad Salue regina: ⁊ Aue regina celoꝝ: in principio tm̄: ⁊ ad verſum illum: O
crux aue ſpes vnica. in ferialibus diebus. ¶ Et nota ꝙ vbicunꝗ in ferialibus die
bus genuflectitur: in diebus feſtiuis inclinatur: preterꝗ in precibus prime ⁊ com
pletorij in quibus fratres ſtēt erecti: ⁊ e regione cōuerſi. ¶ In miſſa aūt poſt Ora
te fratres vſꝗ ad Sanct⁹ ſtent ad altare cōuerſi: ⁊ poſt Sanct⁹ ſimiliter quādiu
ſtant erecti: et cōiter aliquid non cantant. ¶ Itē quādocunꝗ dr̄ Glīa patri: ſemꝑ
inclinetur ab oībus equaliter ⁊ profunde. Et quādo dr̄: Te ergo q̄s tuis famulis
ſubueni: ⁊ hō factus eſt in Credo. ⁊ in Glīa in excelſis deo quādo dr̄: Suſcipe
deprecationem noſtrā: et in fine hymnorum: ⁊ ad penultimuz verſum cātici. Bn̄
dicite omnia opera domini domino.

¶ Que debent dici ab vno vel a pluribus.

Inuitatoriū ⁊ oēs Verſiculi cū Benedicam⁹: ab vno fratre tm̄ dicātur in
ſede ſua in ferialibus diebus per totū annū: et etiam ab octaua reſurrectio-
nis vſqz ad aſcēſionē. ¶ Itē in feſto nouē lectionū et diebus dn̄icis Inuitatoriū:
et vltimū reſpōſoriū: et Allīa in miſſa ſemper dicatur a duobus in medio chori.
¶ Verſiculi vero ⁊ Benedicam⁹: ab vno dicatur in ſtallo ſuo. ¶ In feſtis ſemi-
duplicibus oratio a ſacerdote dicatur ad gradus ante altare in vtriſqz veſperis
et matutinis. ¶ Inuitatoriū ac. 3. et. 6. et vltimū reſpōſoriū: et Graduale: et Allīa
cātentur ad pulpitū a duob⁹ in medio chori. ¶ Breuia vero reſponſoria: et verſi
culi: et Benedicam⁹ in matutinis: et in vtriſqz veſperis dicātur a duob⁹ ad gra
dus ante altare. Et vn⁹ cereus habeatur in vtriſqz veſperis et matutinis. ¶ Si
vero in ſecundis veſperis a capitulo in antea fiat de feſto ſimplici: totū fiat ſicut

UVA. BHSC. IyR_230_2

in ſimplici feſto.

¶ De feſtis ſemiduplicibus.

Hec autē ſunt feſta ſemiduplicia. Feſtū ſancti Andree apoſtoli. Sancti Nicolai. Feſtū ſancte Lucie. Sancti Thome apoſtoli. Sāctorū Innocentū. Octaua epiphanie. Feſtū ſancte Agnetis. Cōuerſio ſancti Pauli. Sācte agathe virginis. Cathedra ſancti Petri. Matthie apoſtoli. Marci euangeliſte. Apl'orū Philippi et Jacobi. Utrūqꝫ feſtum ſancte crucis. Reuelatio ſancti Michaelis. Octaua aſcenſionis. Feſtū ſancti Barnabe apl'i. Octaua beati Antonij. Octaua ſancti Joannis baptiſte. Sancte marie Magdalene. Sancti Jacobi apl'i. Petri ad vincula. Octaua ſancti Laurentij. Feſtū ſancti Bartholomei apl'i. Decollatio ſancti Joānis baptiſte. Octaua natalis beate virginis. Feſtū ſancti Matthei apl'i. Sancti Luce euāgeliſte. Apl'orū Simonis et Jude. Sancti Martini. Sancte Eliſabeth. Sancte Cecilie virginis. Katherine virginis.

¶ De feſtis duplicibus maioribus.

In feſtis duplicibus maiorib⁹ immediate poſt ſecūdā pulſationē in vtriſqꝫ veſperis et matutinis ſacerdos cū duobus cantoribus: vel quattuor in magnis cōuētibus: ſuperpellicijs induantur: et duo acolythi cū thuribulario ſuperpellicijs ſolūmodo induātur. Ita ꝙ in principio tertie pulſationis preparato thuribulo et luminaribus accenſis: hoc ordine chorū ingrediantur. Primo precedant cantores. Deinde ceroferarij. Tertio thuribularius dextera manu portans thuribulū et ſiniſtra incenſum. Ultimo ſacerdos corā altari procedens. Et ſtans in medio acolythorū ponat incenſum in thuribulo. Quo accepto de manu miniſtri: genuflectat corā altari: et adoleat maius altare tm̄. Quo peracto: reddat illud miniſtro: non thurificando eū. Et deſcendēs ad vltimū gradum altaris: ab eodem miniſtro thurificetur. Et in eodem loco facto ſigno: officiū more ſolito inchoetur. Finito Gl'ia patri: ſacerdos ad locū ſuum reuertatur: et acolythi depoſitis luminarib⁹ in vltimis chori locis iuxta fratres reſideant: et thuribulari⁹ iuxta vnū illorū remaneat. ¶ Cantores vero oīa que ad eorū officiū ſpectant: ſimul incipiant. Pſalmos tm̄ non intonent: nec eorū Añas reſumant niſi bini et bini: ita ꝙ de vtroqꝫ choro vnus: preterqꝫ ad Bñs et Magnificat. ¶ Añe ad Benedictus et Magnificat ſemper incipiātur in principio ab hebdomadario. ¶ Benedicam⁹ vero ī vtriſqꝫ veſperꝭ: et matutinis: cū Inuitatorio: et octauo. ℟. ſemꝑ a quattuor vel pluribus dicantur: pro diſpoſitione cantorū. ¶ Cetera vero rñſoria cū verſiculis: a duobus tantū dicantur. ¶ Altare maius ad Bñs et Magnificat tm̄ thurificetur. Deinde thurificetur ſacerdos in loco ſuo. Poſtea vero cantores congregati ante pulpitū. Poſtea fratres de choro: ita ꝙ a parte hebdomadarij inchoetur. ¶ Itē poſt thurificationē factā in principio matutinorū: thuribulari⁹ et acolythi ſoli deponant ſuperpellicia: q̄ in pſ. Laudate dn̄m de celis: reaſſumant.

¶ De duplicibus minoribus.

In minoribus aūt duplicibus cantores ſuperpellicijs nō induātur. Nec in principio veſperorū et matutinorū thurificetur: ſed ſimpliciter ſacerdos ſine ſuperpellicio incipiat officiū in loco ſuo. In vltimo aūt pſalmo ante capl'm ſacerdos et thuribulari⁹ cū duobus acolythis ſuperpellicijs induātur: et altare maius tantū et chorus ad Magnificat et Benedictus thurificentur. Cetera vero ſicut in maioribus duplicibus fiant.

¶ Quando eſt vnus chorus contra alium.

Nota ꝙ omni tēpore qñ cōmuniter in choro pſallitur vel cantatur: vnus con

UVA. BHSC. IyR_230_2

tra aliū verſis vultib⁹ e regione vertat. ⁋ In capitulis vero: ⁊ oronibus in qbus nō genuflectit vel inclinat: ⁊ in miſſa qñ ſecreta dr: ſtēt fratres verſo vultu contra altare. ⁋ Itē qñ ffes ſunt in orone pſtrati: ſurgant qñ ſacerdos dicit: Per dñm. ⁋ Et nota ꝙ in miſſa qñ ſacerdos debet dicere Dñs vobiſcū: ffes oēs debēt ſtare verſis vultibus ad altare: donec reſpōderint: Et cū ſpū tuo. Et cū cantatur orō prima: ſint e regione verſi vſqꝫ Per dñm. ⁋ Itē finita prima orone: ſiue in miſſa ſiue in horis: cū ſacerdos dicit Per dñm: fratres ſtēt verſis vultib⁹ ad altare: donec reſpōderint. Amē. ⁋ Itē cū frater dicit Inuitatoriū: vel incipit Añam: ⁊ cū dicit Rñſoria breuia: vel Bñdicamus: ſtet verſo vultu ad altare: ceteris e regiōe verſis. ⁋ Itē cū dicit Flectamus genua: dicto Leuate: ſtent ffes verſis vultib⁹ ad altare vſqꝫ ad finē oronis. Et dictis oronib⁹ cū Flectam⁹ genua: ad oronē ad quā dr Dñs vobiſcū: flectāt ffes genua vſqꝫ Per dñm. ⁋ Itē ſemꝑ poſt primā oronē: in alijs dieb⁹ oibus ad ſequētes ſtatur verſis vultib⁹ ad altare. Et ſimiliter ad oronē q̄ dr poſt Aſperges me. ⁋ Itē ſemper cū occurrit i feſto nouē lectionū dicere de feria miſſam: in ipa miſſa flectimus ſicut in feria.

⁋ De cereis.

In diebus ferialib⁹ ſemꝑ in cōuētuali miſſa habeant duo cerei: vel due cādele: vbi pñt cōmode haberi. Et in officio btē virginis: cādela vel cere⁹ corā altari accēdat: vbi cōmode pōt haberi. ⁋ In dieb⁹ aūt dñicis: ⁊ feſtis ſemiduplicibus: duo cerei tm̄ habeātur in miſſa. Sꝫ in ſemiduplicib⁹ vn⁹ tm̄ in veſpis ⁊ matutinis habeat. ⁋ In duplicib⁹ aūt in vtriſqꝫ veſperis ⁊ matutinis: duo tm̄ cerei habeātur ſuꝑ altare: et duo ſuꝑ candelabra: niſi ſecularium deuotio aliquoꝝ plures obtulerit: et voluerit officio deſeruire. ⁋ In miſſa vero duo ſuꝑ altare: et duo ſuper cādelabra: q̄ a ceroferarijs deportētur. Hec aūt oia ſic fiant: ſi cōmode pñt haberi cerei. ⁋ Cōpleta aūt thurificatione ad Magt: ⁊ Bñs: reuertatur ſacerdos ad locū ſuū: ꝑcedēte ipꝫ ſolo thuribulario. Ceroferarij depoſitis cereis coram altari reuertātur ad loca ſua. Reſumptis aūt cereis cū añа poſt Bñs cantat: ſiue poſt Magt: vadat ad grad⁹ altaris: vbi ſuꝑ ornatū pulpitū oro dꝫ dici: et ſtēt ad dexterā et leuā ſacerdotis. Dicta vero orone: reuertat ſacerdos ad locū ſuū: ceroferarijs remanētib⁹ ibidē. Finitis aūt veſperis et dicta orone dñica: reuertātur in veſtiariū ſm ordinē quo venerūt. ⁋ Itē qñcūqꝫ Chriſti corpus deportatur: duo acolythi ſuperpellicijs induti cum duobus cereis ſemper precedant.

⁋ De duplicibus maioribus.

Hec aūt ſunt feſta duplicia maiora: ſcꝫ Natiuitas dñi. Feſtū ſancti Stephani. Sancti Joānis euangeliſte. Circunciſio dñi. Epiphania. Quinqꝫ feſta beate virginis. Dñica Reſurrectionis. Aſcenſio dñi. Dñica Pētecoſtes. Feſtuꝫ ſancti Antonij. Sancti Joannis baptiſte. Apoſtoloꝝ Petri ⁊ Pauli: pma die tantum. Et feſtum beati Jacobi. Sancti Laurentij. Vtrūqꝫ feſtum ſancti Franciſci. Et feſtum beati Michaelis de Septembrio. Et dedicationis eccleſie feſtuꝫ. Feſtum omnium ſanctorum.

⁋ De duplicibus minoribus.

Hec ſunt feſta duplicia minora. Duo dies ſequentes poſt feſtū Reſurrectionis: et Pentecoſtes. Cōmemoratio ſancti Pauli. Dedicatio eccleſie: et anniuerſarium eius. Octaua apłorum Petri et Pauli. Octaua Aſſumptionis beate Marie virginis. Octaua natalis ſancti Franciſci.

⁋ De thurificatione.

UVA. BHSC. IyR_230_2

In miſſa conuentuali altare incenſetur poſt calicis oblationẽ. Nota: ꝙ quã docunqꝫ incenſatur altare ad Bñs: et Magnificat: ſacerdos ſummo gradu genuflectat corã altari: deinde ſurgens ad mediũ altaris incipiat extenſa manu verſus corpus Chriſti: vel crucifixũ: et circũducat manũ ad dextruꝫ cornu altaris breuiter tranſiens vſqꝫ ad ſiniſtrũ ipſius. Et ducta manu ſemel ante altare a leua in dexterã: et oſculato altari reddat illud miniſtro: ſicut ſuperius dictuꝫ eſt. Cũ vero chorꝰ thurificatur: a parte hebdomadarij ſemper inchoetur: et vna vice vel duabus quilibet frater adoleatur. ¶ Itẽ in fine oĩm horarũ dicat. fideliũ aĩe: cuꝫ dñica orone: niſi cũ immediate ſequitur miſſa. Et tunc dicto Bñdicamus: ſtatiꝫ incipitur officiũ miſſe. finita aũt orone dominica: et ſigno facto a ſacerdote: dicatur. Dñs det nobis ſuã paceꝫ: preterqꝫ in Cõpletorio: et Matutinis: et Prima. Et reſpondeant fres. Amen. ¶ Si aũt plures hore ſine interuallo dicantur: inter duas horas dicatur: fidelium aĩe: et oro dñica tantum ſemel.

¶ De officio miſſe conuentualis.

De officio miſſarũ maiorũ dicendũ eſt. ¶ In diebus ferialibus parentur ad miſſam ſacerdos. diaconus. ſubdiaconus in magnis conuentibꝰ. In paruis aũt: ſubdiaconus indutus tm̃ ſuperpellicio. Cõfeſſio aũt fiat coram altari. Et ſit calciatus qui dꝫ legere eplam. ¶ In miſſis priuatis ſacerdos qui celebrat: ipſe ſibi legat eplam. ¶ Epla vero circa mediũ altaris in inferiori gradu ſemper cantetur ſuper pulpitũ. finita vero epla: miniſter paret calicẽ in loco ſuo: et paratum ponat ſuper altare. ¶ Et dũ cantatur Offertorium: miniſter offerat ampullã ſacerdoti cũ aqua. Deinde immediate poſt oblationẽ calicis et thuriſicationem: ſacerdos abluat manus. ¶ Patena vero non teneatur: nec pax: nec thus choro detur: niſi in dñicis diebus ſemiduplicibus: et duplicibus. Nec in miſſis ſecretis thurificetur. ¶ Quando vero dr̃ Ite miſſa eſt: tam ſacerdos qꝫ diaconus durante Ite miſſa eſt: ſtent verſi ad populũ. Quo finito: conuertãtur ad altare. ¶ Cũ vero dicit̃ Benedicamus: vertãt ſe ſemper ad altare. Deinde in veſtiariũ reuertantur. ¶ In feſtis vero nouẽ lectionum: idem per oĩa fiat: vt in ferialibus dictum eſt. ¶ In dominicis aũt diebus et ſemiduplicibus: parentur ſacerdos. diaconus: et ſubdiaconus cũ vno acolytho tm̃: et thurificetur ad euangelium. Et oblatione facta: adoleantur oblata. ¶ Cũ vero legitur euangelium: ſacerdos ſtet ad dextrum cornu altaris. Subdiaconus aũt ſtans ante diaconum: vertat ſe ad eum. Acolythus vero cum thuribulario ſtet poſt diaconẽ longe: et vertat ſe ad euangelium. Quo finito: ſubdiaconus offerat librum ſacerdoti primo deoſculandum poſt inceptũ Credo: dum dicitur: et poſt diacono.

¶ De oblatione calicis.

Oblatio aũt calicis ſic fiat. Parato calice poſt dictã epiſtolã in loco ſuo: vt predictũ eſt: ſubdiaconus dũ cantat̃ Offertorium accipiat eũ palla mũdiſſima: quẽ ꝓcedat acolythus in manu dextera ampullã aque portans: ⁊ ſic ꝓcedãt ordinate vſqꝫ ad mediũ altaris. Subdiaconus ſtet a dextris diaconi: et acolythꝰ cum ampula a dextris ſacerdotis. Deinde diaconus accipiens patenam a ſubdiacono offerat ſacerdoti: et poſt diaconus accipiat a ſubdiacono calicem: ſubdiaconus ampullam ab acolytho: ſacerdos eandem a ſubdiacono: et fuſa aqua in calice: offerat eum ſuper altare diaconus. Interim autem acolythus parato thuribulo: reddat illud ſubdiacono. Diaconus aũt incenſum benedictum a ſacerdote ponat in thuribulo. Deinde accipiat illud a ſubdiacono ⁊ offerat ſa-

UVA. BHSC. IyR_230_2

cerdoti. Sacerdos aũt adoleat calicẽ ⁊ altare: ſicut dictum eſt. Finita vero thuri-
ficatione: reddat illud diacono ſine alia thurificatione. Diaconus vero accepta
planeta ſiniſtra manu: incenſet ſacerdotem manu dextera: deinde reddat illud a-
colytho. Acolythus vero incenſatis diacono ⁊ ſubdiacono: thurificet chorũ. Et
hoc totum in dñicis: ⁊ ſemiduplicibus: ⁊ duplicibꝰ obſeruetur. ¶ Et nota: ꝙ ſem-
per ante euangeliũ cum aliquid cõiter cantatur vel dr̃ a ſacerdote. diacono ⁊ ſub-
diacono: diaconus aſſiſtat ſacerdoti a dextris: ſubdiaconus a ſiniſtris. Ecõuerſo
poſt euangelium. ¶ Dicta vero ‖ Prefatione ⁊ Sanctus: diaconus inuolutã pate
nam pãno mundiſſimo tradat ſubdiacono tenendã. Cũ vero peruentũ fuerit ad
‖ Pater nr̃: diſcooperiens eã ſubdiaconus: ⁊ tenens eã vſqꝫ ad finẽ dñice oratio-
nis: accedenſqꝫ ad diaconũ tradat ei: ⁊ diaconus ſacerdoti deoſculans manũ eiꝰ.
Diaconus vero accepta pace a ſacerdote: det eã ſubdiacono: ſubdiaconus aco-
lytho: acolythus duobꝰ pͥmis in choro: incipiẽs a parte hebdomadarij. ¶ In
oĩbus aũt feſtis duplicibus: paratis in ſacriſtia miniſtris: precedãt duo cerofera-
rij induti tm̃ ſuperpellicijs: quorũ vnus ad dexterã: alius ad ſiniſtrã trãſeãt tenen
tes cereos donec finiatur confeſſio. Quos deponẽtes: non reſumant vſqꝫ ad euã
gelium. Hos ſequatur thuribulariꝰ ad dexterã tranſiens. ‖ Poſt quẽ ſubdiaconꝰ
librum clauſum vtraqꝫ manu ante pectus ferens. Deinde diaconus: ⁊ vltimo ſa-
cerdos. Factaqꝫ confeſſione: incenſetur altare.

¶ De modo ſtandi.

Introitus ante miſſam nũqꝫ dr̃ niſi bis. Necqꝫ graduale repetatur ante ver-
ſum: vel poſt verſum. Lecto vero poſt thurificationem officio a ſacerdote ⁊
miniſtris: diſponãtur in modũ crucis. i. duo acolythi eque diſtantes ad leuã ⁊
dexteram diaconi. Et hic modus ſtandi per totã miſſam ſeruetur. ¶ Et nota: ꝙ
tam in dñicis diebus ꝙ̃ in ſemiduplicibus dũ dr̃ ep̃la: diaconus ad altare reuerẽ
ter aſcendẽs debet ſuper altare extendere ⁊ explicare corporalia: ⁊ iterũ plicare in
fine miſſe: dũ ſacerdos calicẽ ⁊ manus purificat. ¶ Ad euangeliũ vero duo aco
lythi reſumptis cereis: ſtent ad dexterã ⁊ leuã ſubdiaconi: verſis vultibus ad euã
geliũ. ¶ De oblatione vero calicis: ⁊ thurificatione: ⁊ patene datione: omnia fiãt
vt in ſemiduplicibus: excepto ꝙ acolythus qui ſtat ad dexterã altaris ſemper ſer-
uiat de aq̃. Excepto etiã ꝙ pͥmo thurificentur cãtores: ⁊ eis pͥmo pax detur: ⁊ ipſi
eam portent pͥmis in choro reſidentibus. Et illo ordine quo de veſtiario fuerãt
egreſſi: finito officio reuertãtur. ¶ In feſtis nouẽ lectionẽ: duo fratres dicant Allã:
vel Tractũ tẽporibꝰ ſuis. ¶ Tractus aũt qñ dicendus eſt a duobus: ſi breuis fue
rit: ad pulpitũ in medio chori dicatur. Si aũt prolixior fuerit: a quattuor vel ſex bi
nis ⁊ binis ſuccedẽtibus: vbi poteſt fieri bono modo. ¶ In feſtis ſemiduplicibꝰ:
⁊ in die dñico duo fr̃es dicãt Graduale: ⁊ duo alij Allã. ¶ In feſtis vero dupli-
cibus: duo fr̃es dicãt Graduale: ⁊ qͣttuor Allã: vel plures: ſm̃ ꝙ cõgruit ſolẽnitati.

¶ De Allã in ferialibus diebus.

Et nota: ꝙ qñ Allã cãtatur in ferialibus diebus: in prima vice ſine cõpletio
ne pneumatis: poſt verſum vero: totũ cãtatur. ¶ Quãdo vero duo Allã cã-
tantur ab octaua paſche vſqꝫ ad octauã penthecoſtes: primũ cantatur totum cum
ſuo verſu: nec repetitur ante verſum nec poſt. Scḋm autem Allã: ⁊ ante v̾ſum ⁊
poſt repetitur. ¶ Cetera vero ad miſſam pertinẽtia fiant ſicut in miſſali cõtinẽtur.
¶ Diſcurſus autem fratrum in choro ſollicite euitetur.

¶ De cõmunione non celebrantium.

UVA. BHSC. IyR_230_2

De cōmunicatione aūt fratrū in miſſa cōuentuali: hoc ſemper obſeruet. Facta cōfeſſione cōiter a fr̄ibus genib⁹ flexis in locis ſuis: abſolutiōe facta: dicant oēs qui debent cōicare ſummiſſa voce ſemel tantū. Dn̄e non ſum dign⁹ ⁊c. Interim aūt duo acolythi extēſam pallā teneāt corā ſacerdote. Et cōicatis p̄mo per ordinē miniſtris: fratres ceteri a capite chori incipientes: bini ⁊ bini ordinate p̄cedāt: ⁊ flexis genib⁹ cōicēt. Cōicati vero accedāt ad calicē vel calices eis a diacono ⁊ ſubdiacono (ſi pōt fieri) miniſtratos: ſcd'm q̄ fratrū expedit multitudini. Et ſic ordinate ad loca ſua reuertātur. ¶ Explicitur ordinarium Romanum.

¶ Incipit ordo agendorum et dicendorū a ſacerdote in miſſa priuata ⁊ feriali: ſ'm cōſuetudinē eccl'ie Romane.

Indutus planeta ſacerdos ſtet ante grad⁹ altaris: adiūctis manib⁹ mediocriter eleuatis dicet Añam. Introibo ad altare dei. ℟. Ad deū qui letificat iuuentutē meā. ps. Judica me de⁹ ⁊c. cū Gloria patri. Deinde repetatur Añā. Introibo. ℟. Ad deū ⁊c. cū. ℣. Adiutoriū. ℟. Qui fecit. Deinde faciat cōfeſſionem abſolute inclinatus mediocriter. Et ſtet taliter inclinat⁹ donec reſpōſum fuerit: Miſereatur tui ⁊c. Et tūc erigēs ſe: faciat abſolutionē. Qua facta: dicat. ℣. Deus tu conuerſus. ℟. Et plebs. ℣. Oſtende nobis. ℟. Et ſalutare. ℣. Dn̄e exaudi. ℟. Et clamor. ℣. Dn̄s vobiſcū. ℟. Et cū ſpū tuo. Orō. Aufer a nobis ⁊c. Et dr̄ hec orō aliquantulū alte dū aſcendit ad altare ſacerdos. finis. Per chriſtū. ℟. Amē. ¶ Poſtea inclinat⁹ corā medio altaris: iūctis manib⁹ dicat ſub ſilentio hāc orōnē. Oramus te dn̄e: vt per merita ſanctorū tuorū quorū reliquie ſunt hic ⁊c. Si vero nō fuerint ibi reliquie: dicat. vt p merita omniū ſanctorum tuorum ⁊c. Qua finita: erigat ſe: ⁊ manus ſuper altare deponens: oſculetur illud.

¶ De iunctione manuum.

Et nota: q̄ iungende ſunt manus quoties inclinat ſe ſacerdos ante altare: et in collectis. ſecretis: ⁊ in poſt cōmunicationibus: quando venit ad Per dn̄m vltimum: ſi plures dicūtur. Poſtq̄ inceperit Gloria in excelſis deo: ⁊ Credo. Et quando vadit ad ſedē. Et quādo reuertitur ad altare. Et in fine Prefationis. Et anteq̄ leuet hoſtiā: cū dicitur: Fiat dilectiſſimi ⁊c. Et ante Pater noſter: cū dicitur. Et preſtas nobis. Et quādo accipit hoſtiā de patena vt frangat ſuper calicem. Et quoties vadit a libro vſq; ad mediū altaris. Et quando reuertitur ad librum: dicto Dn̄s vobiſcum. Et ſi vadit ab altari ad piſcinam: vel reuertitur. Et qn̄ de ſacriſtia vadit indut⁹ ad altare. Et qn̄ cōpleta miſſa ad ſacriſtiā reuertitur.

¶ De inclinationibus faciendis in miſſa conuētuali ⁊ priuata.

Item nota: q̄ primo inclinat ſe ſacerdos ante gradus altaris in confeſſione: vt predictum eſt. ¶ Secundo: cum dicit. Oramus te dn̄e. ¶ Tertio: poſt euangelium cū dicit. Suſcipe ſancta trinitas. ¶ Quarto: cū dicit. Te igitur. ¶ Quinto cum dicit. Supplices ⁊c. ¶ Sexto: ante pacē cum dicit. Dn̄e Jeſu chriſte qui dixiſti ⁊c. ¶ Septimo: poſt pacē cū dicit. Domine Jeſu chriſte fili dei viui. ⁊ Perceptio. ¶ Octauo: poſt miſſā cū dicit. Placeat tibi ⁊c. ¶ Sciendū: q̄ iſte ſunt inclinationes que fiunt profunde coram altari. ¶ Sunt ⁊ alie inclinationes q̄ fiunt mediocriter ſuper altare. ¶ Prima cum dicit. Suſcipe deprecationem noſtram. ¶ Scd'a qn̄ ſacerdos dz legere euāgeliū dicēdo. Mūda cor meū ⁊c. vel Sit dn̄s i corde meo. ¶ Tertia cū dicit. Et hō fact⁹ eſt. ¶ Quarto qn̄ collocato calice vadit ad abluēdū. ¶ Quinta cū dicit Sctūs. ¶ Sexta qn̄ noiat btā virgo in Cōicātes

UVA. BHSC. IyR_230_2

¶ Septima poſt conſecrationē hoſtie anteq̄ eleuet. ¶ Octaua an̄ Per oĩa cū dicit: pſtas nobis. ¶ Nona cū nolat bt̄a virgo in orōne: Libera nos q̄s. ¶ Decima qñ dicit. Agn⁹ dei. ¶ Undecima in pceptiōe. ¶ Duodecima ſi poſt pceptionē vadit ad piſcinā. Et oēs iſte inclinatiōes fiūt an̄ mediū altarꝫ. Vertēs vero ſe ad populum: tm̄ cū dicit. Orate fr̄es p me: parū ſe inclinet.

¶ De altaris oſculo.

ITē nota: ꝙ pmo oſculat ſacerdos altare dicta orōne. Oram⁹ te dñe. ¶ Secūdo an̄ collectā pmā vbi dr̄. Dñs vobiſcū. ¶ Tertio poſt euāgeliū cū dr̄. Dñs vobiſcū. ¶ Quarto anteq̄ dicat. Orate fr̄es. ¶ Quinto poſt Te igit: cū dr̄. vti accepta habeas. ¶ Sexto poſt Supplices: cum dr̄. Ex hac altaris participatiōe. ¶ Septimo finita orōne Dñe Jeſu xp̄e q dixiſti ꝛc̄. ¶ Octauo ante poſt cōiōnes cū dr̄. Dñs vobiſcū. ¶ Nono cōpleta orōne Placeat tibi ſancta trinitas.

¶ De modo oſculandi.

ET nota: ꝙ oīa oſcula ſupradicta fiunt demiſſis manibus ſuper altare ante collocationē calicis: ꝛ poſt pceptionē. Alio tp̄e a ſiniſtrꝫ calicis circa hoſtiā. ¶ Nota: ꝙ nunq̄ oſculādus eſt liber niſi poſt euangelium.

¶ De eleuatione manuū ꝛ extenſione.

ITē circa eleuationē manū ſacerdotis ꝛ de extēſione notādū eſt: ꝙ ſp̄ dꝫ eleuare man⁹ ſacerdos mediocrit: ita ꝙ eleuatio nō excedat humeros: nec nimis deprimat: ſꝫ ſit i latū diſtēſio ſēp moderata ꝛ eq̄lis in miſſa: ꝛ qñ ſtat verſus ad altare: ꝛ qñ ſe vertit ad populū. Jn oī iūctione manuū: ſimul p̄cedat eleuatio equalis ꝛ moderata.

¶ De proſecutiōe miſſe.

POſtq̄ oſculat⁹ fuerit ſacerdos altare: cōpleta orōne illa: Oram⁹ te dñe: vadit ad dextrū cornu altarꝫ: ꝛ ibidē ſtās ſine alīq verſu p̄cedēte: incipit legere itroitū cū miniſtro vel miniſtris: ꝛ ſimilit Kyrieel. Deide vadit ad mediū altarꝫ. ꝛ incipit Glīa i excelſis deo: ſi dicēdū eſt. Quo finito vel nō inchoato ſi nō eſt dicendū: oſculat mediū altarꝫ: ꝛ vertēs ſe ad pplm dicit. Dñs vobiſcū. Quo dicto: vertit ſe ad librū q eſt i dextro cornu altaris: dicēs. Orem⁹. ꝛ ibidē termiat orōnē. Et ſi plures dicātur: ibidē tminātur ſimiliter. ¶ Qñ vō dicēdū eſt flectam⁹ genua: ſacerdos ſtās ad dextrū cornu altarꝫ: ꝛ nō cōuerſ⁹ ad pplm: incipit abſolute. Orem⁹: ſine Dñs vob. Et facto modico intuallo: poſtq̄ dixerit: flectam⁹ genua: dicat: Leuate. Deide abſolute pſeq̄t collectā. Si diacon⁹ miniſtrat: ip̄e dicat: flectam⁹ genua: ꝛ Leuate. ¶ finita collecta: legit lctō vna vel plres: ſingulis lctōnib⁹ ſingulꝫ p̄miſſis collectis. Jn qb⁹ oib⁹ idē mod⁹ ſeruet: p̄terq̄ in vltima collecta q̄ p̄cedit ep̄lam: in q̄ ſēp vertēs ſe ad populū: vt p̄dictū eſt: dicit. Dñs vobiſcū. Deinde legitur ep̄la ſēp an̄ grad⁹ ꝫ mediū altarꝫ in miſſa cōuētuali. Jn p̄uatis aūt: ſēp ab ip̄o ſacerdote ſup dextrū cornu altaris legit. ¶ Dū vero legit ep̄la a ſubdiacono: ſacerdos extēdit corporale qd̄ ſupponit calici ſup altare: ita ꝙ lōgitudo in lōgitudinē altaris extēdat. Nec explicat, ppter puluerē: vſq̄ ad oblationē calicꝫ. Et idē faciat diacon⁹ ſi miniſtrat. ¶ Nota. Corporale vero: qd̄ ſupponit calici h̄eat quatuor plicas in lōgitudine: ꝛ tres in latitudine. Quo pacto: in miſſa cōuentuali vadit ſacerdos ad ſedē. Lecta vero ep̄la ꝛ graduali: cū alijs q̄ an̄ euāgeliū legenda ſunt cū miniſtro vel miniſtris in ſede cōpletis: ſubdiacon⁹ parat calicē i loco ſuo: collocādo hoſtiā ſup patenā: ꝛ vinū tm̄ calici infundēdo: ꝛ ſic paratū ponat ſup altare. Jn p̄uata aūt miſſa: ſi nō affuerit ſubdiacon⁹: parat ſacerdos calicē anteq̄ incepta fuerit miſſa: vel poſt euāgeliū: ſm qd̄ opportunū tibi viſū fuerit. ¶ Sacerdos vero anteq̄ incipiat euāgeliū: ſup mediū altaris inclinat⁹ dicit. Sit dñs i cor-

UVA. BHSC. IyR_230_2

de meo ⁊c. vel Mūda cor meū ⁊c. Et ſignās ſe ſigno crucis: legat euāgeliū ſup̄
ſiniſtro cornu altaris. ¶ Finito vero euāgelio: oſculat̄ librū: ⁊ reuerſus ad mediū
altaris: dicit. Credo in vnū deū: ſi eſt dicendū. Sin autē: oſculatur altare: ⁊ reuer-
tens ſe ad populū dicit. Dñs vobiſcū. Reuerſuſq; ex parte dextra altaris: dicit in
medio. Oremꝰ: ⁊ legit̄ Offertoriū. ¶ Quales aūt debēt eſſe miniſtri: et q̄liter ſe de-
beant hr̄e in miſſa ordinata ⁊ ſolēni: p̄ſente vel nō p̄ſente ep̄o: in ordinationibꝰ di
uini officij habetur.

¶ De oblatione calicis ⁊ hoſtie.

SI miſſa ſimplex. cōuētualis: vel p̄uata fuerit: ſacerdos accipit patenā cū ho
ſtia duabꝰ manibꝰ mediocriter eleuat̄: ⁊ dicit. Suſcipe ſancte pr̄ ⁊c. Inte-
rim vero miniſter ad dexterā ſacerdotis aſſiſtēs: offeret ampullā cū aq̄. Quā bñ-
dicens ſacerdos: infundit calici dicēs. Deꝰ q̄ hūane ſubſtātie ⁊c. ¶ Et nota: ꝙ tā
in p̄uatis miſſis q̄ in cōuētualibꝰ ⁊ ordinatis: tēpꝰ ⁊ ordo infundēdi aquā cali
cidē penitꝰ obſeruat̄. Deinde accipiēs calicē cū duabꝰ manibꝰ mediocrit̄ eleua
tis: offerat eū dicēs. Offerimꝰ tibi ⁊c. Collocat̄ aūt hoſtia ad ſiniſtrā: calix vero
ad dexterā. Deīde cooperit̄ calix corporali ſimplici plicato: qđ ſupponit̄ calici cū
hac oſone. In ſpū humilitatis ⁊c. Et poſtea fit ſignū crucis ſup̄ hoſtiā ⁊ calicē
cum oſone. Ueni ſanctificator ⁊c. ita ꝙ primo ducatur manus ſup̄ hoſtiā: ſecun-
do ſuper vtrūq;. Et ſic ſemp̄ fit: qñ cōiter vtrūq; ſignat̄. Et poſtea inclinās ſe ſup̄
altare: vadit ad abluendum manus ſuas.

¶ De bñdictionibꝰ vero incēſi: ⁊ incēſatiōe: ⁊ alijs q̄ ptinēt ad ſolēnitatē: hētur
in ordinario cerimoniarum miſſe conuentualis.

¶ De proſecutione miſſe.

DEinde rediēs ad mediū altar̄: inclinatꝰ dicit. Suſcipe ſancta trinitas ⁊c.
Qua finita erigēs ſe oſculat̄ altare: ⁊ vertēs ſe ad populū dicit. Orate frēs
p̄ me ⁊c. Circūſtātes rñdeāt. Suſcipiat dñs ⁊c. Deinde regirās ſe ex p̄te dextra:
dicit ſecretā vel ſecretas: ſtās cōtra mediū altaris. Quibꝰ cōpletis: eleuatis et extē
ſis manibꝰ ſm formā ſuperiꝰ taxatā: dicit. Per oīa ſc̄la ſc̄lorū ⁊c. Finita vero
Prefatiōe: dicit. Sāctꝰ: cū miniſtro vel miniſtris mediocriter inclinatꝰ ſup̄ alta-
re. Et ſignat ſe ſigno crucis cū dicit. Bn̄s q̄ venit ī noīe dñi ⁊c. ¶ Deinde inclina-
tus corā altari iūctis manibꝰ: dicit. Te igit̄. Et erigit ſe et oſculat̄ altaris cū dicit.
vti accepti habeas: faciēs tres cruces dicēdo. Hec dona. hec munera. hec ſācta
ſacrificia. ¶ Deīde eleuat̄ ⁊ extētis manibꝰ: ſicut ſupiꝰ dictū eſt: p̄ſeq̄tur canō vſ
q; ad: quā oblationē tu deꝰ ī oībꝰ q̄s ⁊c. Et poſtea facit tres cruces cōtinuas ſup̄
hoſtiā et calicē cōiter dicēs. bñdictā. aſcriptā. ratā. Et eleuatis iterū manibꝰ cū di-
cit. rationabilē: acceptabilemq; facere digneris: facit iterū duas cruces: dicens.
corpus ⁊ ſanguis: primam ſuper hoſtiam: ſecundam ſuper calicē. ¶ Cum vero
peruentum eſt ad: qui pridie: ductis plane digitis ſuper pallā altaris: accipit ho-
ſtiam dicens. Accepit panem. Et parum eleuans: ſignificat eam dicēs. benedixit
⁊c. Et dicto Hoc eſt corpꝰ meū: ⁊ adorato corpore domini cū mediocri inclina
tione: eleuat illud reuerenter: ita ꝙ a circunſtantibus poſſit videri. Poſtea ponit
in loco ſuo. ¶ Deinde coopertū calicē accipit cū duabꝰ manibus: et parū eleuat
dicēs. Accipiēs ⁊ hūc preclarū ⁊c. Et deponit iter̄ ſup̄ altare dicēs. Itē tibi gr̄as
agēs. Deīde ſigt̄ dicēs. Bñdixit. Et iterū eleuat: dicēs. Accipite ⁊ bibite: vſq;: in
mei memoriā facietis. ¶ Deinde eleuat eū: ita ꝙ a circūſtātibꝰ poſſit videri. Deīn
deponit. Depoſito calice: dicit. Unř mēores ⁊c. ¶ Et nota: ꝙ ab h̄ loco vſq; ad
vltimā purificationē manuū ſacerdotis: iungēdꝰ eſt index cū pollice: preterq̄ in ſi
gnationibꝰ: ⁊ cū tāgit corpus dñi. ¶ Añ vero hūc locū: ⁊ poſt p̄dictā purificatio-

UVA. BHSC. IyR_230_2

nem cũ leuat manꝰ ſuas ⁊ extẽdit:ſeparat̃ parũ pollex a digitis: ceteris ſibi inui-cem copulatis. ¶Ab hinc aũt vſqꝫ ad vltimũ Per oia: fiãt ſignationes ſicut in miſſali ſignãtur:⁊ inclinatiões ſicut ſuperiꝰ dictũ eſt. Hoc addito: ꝙ cũ i fine hu-ius orõnis Nobis quoqꝫ pctõribꝰ:dr Per chriſtũ dñm nrm:ſine rñſione Amẽ: dicit ſacerdos. Per quẽ oia:qꝛ iſtud pẽdet de fine ꝓcedẽtis. Dicto aũt:⁊ pñtas nobis:diſcooperit calicẽ:⁊ accipiẽs corpꝰ dñi:ſignat ter cũ ipo ſup calicẽ a labio in labiũ:dicẽs. Per ipm:⁊ cũ ipo:⁊ in ipo. Eleuatis aũt digitis:cũ corpore chri ſignat bis inter ſe ⁊ calicẽ a labio calicis incipiẽs:⁊ dicẽs qđ ſequit̃. Eſt tibi deo: patri ⁊c. Quo finito:tenet corpus dñi ſup calicẽ. Et parũ eleuato calice cũ amba-bus manibꝰ:dicit. Per oia ſcl'a ⁊c. Dicẽdo:oremꝰ ꝓceptis ſalutaribꝰ: reponit hoſtiã ⁊ calicẽ in locis ſuis:⁊ corporale calici ſupponit. ¶Cũ vero venit ad Pr noſter:eleuat manꝰ et extẽdit ſicut priꝰ vſqꝫ ad Da ꝓpiciꝰ pacẽ: vbi accipiẽs pa-tenã:ſignat ſe ſimpliciter cũ ipa ſummittẽs eã hoſtie. Et diſcooperiẽs calicẽ facit fractionẽ ſup eum: frãgendo hoſtiã per mediũ:⁊ ponẽs illã partẽ q̃ eſt in ſiniſtra manu in patena. Illã vero q̃ eſt in dextera:frãgit per mediũ: et particulã q̃ manet in ſiniſtra manu poſt fractionẽ:cõiungit parti q̃ eſt i patena. Alterã vero q̃ rema-net in dextera:erectus ſacerdos tenet ſuper calicẽ:⁊ parũ eleuato: dicit. Per oia ſecula. Et iterũ depoſito calice:tertio ſignat ſup ſanguinẽ cũ particula quaꝫ tenet in dextera manu dicens. Pax dñi ⁊c. Quo dicto: mittat particulã ipam in ſan-guine:dicẽs. Fiat cõmixtio ⁊c. ¶Deinde coopto calice:dicit Agnꝰ dei ter paruꝫ inclinatꝰ: manibꝰ demiſſis ſup altare. Poſtea inclinatus ante altare dicit. Dñe Jeſu chriſte qui dixiſti ⁊c. Qua finita : erigit ſe et oſculat̃ altare: et dat pacẽ mini-ſtro dicẽs. Pax tecũ. Rñdet̃. Et cũ ſpũ tuo. Iterũ inclinans ſe ante altare:dicit. Dñe Jeſu xpe fili dei viui ⁊c. et Perceptio corpis ⁊ ſanguis ⁊c. Quibꝰ dictis: erigens ſe ⁊ reuerẽter accipiẽs patenã : dicit. Panẽ celeſtẽ ⁊c. Deinde dicit ter. Dñe nõ ſum dignꝰ ⁊c. Quo dicto:ſignat ſe cũ patena in q̃ iacet corpꝰ dñi : et ab eadẽ patena nõ cũ manu:ſed lingua ſumit. Et diſcooperiẽs calicẽ: ſi q̃ relige cor-poris remanẽt in patena:cũ digito vel pollice reponit eas in calice. Licet tñ qbus magis placuerit:ſumere corpus dñi manu de patena:ſm priorẽ curie cõſuetudi-nẽ. ¶Depoſita patena:cũ reuerẽtia accipit calicẽ dicẽs. Quid retribuaꝫ dño ⁊c. Laudans ⁊c. Quibus dictis: ſignans ſe cum calice:dicit orõnem. Sanguis dñi noſtri Jeſu Chriſti ⁊c. et extunc percipit ſanguinem. Perceptione vero facta: va-dit ad cornu altaris dextrũ:et purificationẽ calicis accipiẽs:dicit. Quod ore ſum-pſimus domine:pura mente capiamus ⁊c. Corpus tuum dñe ⁊c. Quibus di-ctis:purificationem digitorꝫ factaꝫ ſuper calicẽ : in calice dimittens:declinat ad abluendum manus. ¶Qua ablutione facta:aſſumit quod remanſit in calice:⁊ in-clinans eum ſuper patenã: et plicato corporali:lectaqꝫ Cõmunione in dextro cor-nu:iterum ſumit ſiquid remanſit in calice. ¶Quo facto:reuertitur ad mediũ alta-ris:et cõplet miſſam:ſicut predictũ eſt. Qua cõpleta:bñdicit populũ dicens. Bñ-dicat et cuſtodiat vos ⁊c. ¶Explicitur indutus planeta.

¶Ordinationes ac declarationes circa officiũ

diuinum auctoritate apoſtolica in multis capitulis generalibus frm minorꝫ edite: iuxta varietatem officiorũ diſtincte hic annotantur.

¶Dictiones infra breuiate ſunt ſequentes. Ando. Andomarij. Laua. Lauallis Mecli. Meclinenſi. Barchi. Barchinonenſi. Palẽ. Palẽcuele. Florẽ. Florẽcia ci. Rupe. Rupelle. Brug. Brugenſi. Aſſi. Aſſiſij. Tholo. Tholoſe. Baſi. Baſilee.

UVA. BHSC. IyR_230_2

Rotho. Rothomagẽſi. Ro. Rome. Pis. Piſis. Albi. Albiẽſi. Mon Lu. Mõtis Lucij. Rab. Rabaſtenſe. Magda. Magdalene. C. Capl'm. G. generale.

¶Quo ad dñicas et ferias.

HIſtoria dñicalis nũq̃ dz poni itra aliquã octauã: ſi aliq̃ dies dñica fuerit vacua i q̃ poſſit poni. C.g. Ando.1475.

¶In ps. Cõfitemini ⁊c. vs. ferie qnte nõ dz adiũgi cuilz. V. Quõ in eternũ ⁊c. niſi pmo et vltimo Vſib⁹. C.g. Rupel.1490.

¶In aduentu dñi ſemper in quattuoꝛ temporibus fiat de feria: compꝛehenſa etiam quinta feria: pꝛo eo ꝙ rubꝛica de Reſponſorijs hoc videtur innuere. C.g. Baſi.1472.

¶Quotieſcũq̃ i aduẽtu et q̃drageſima occurrũt Rñſoria aliq̃: vel Laudes ꝓpꝛie: fiat de feria: niſi tũc feſtũ duplex vel ſolẽne occurrat. Juli⁹.2.et.C.g. Rotho.1510.

¶In matutinis et veſperis dierum ferialium poſt orationem diei fiat cõmemoratio ſancti Franciſci: et dicat̃ Bñdicam⁹ dño ⁊c. Poſtea flexit genib⁹ fiat cõmemoratio de Cruce: et aplõꝝ: ac pacis: ⁊ i fine. Per cbſm. C.g. Ando.1475.

¶Quo ad feſta duplicia: necnon et reliqua feſta.

IN pmis vs. feſtoꝝ duplicium qnt⁹ ps. dz eſſe. Laudate. do. oẽs gẽtes: niſi i dedicatiõib⁹ eccl'iaꝝ: i qb⁹ dr. Lauda hieruſalẽ. Et i feſtis btẽ virginis: et q̃rũlibet ſctãrũ feminaꝝ: i qb⁹ etiã dr. Lauda hieruſalẽ. C.g. Ando.1475.

¶Qñ feſtũ duplex nõ celebrat̃ ſuo die: ſi ſupuenerit feſtũ ſolẽne locale: preſertim ſi nõ eſt in kalẽdario Romano: fit primo de feſto ſolẽni: ne remaneat illo anno: ⁊ feſtũ duplex transfertur ad diẽ ſeq̃tẽ. C.g. Ando.1475.

¶Si poſt feſtũ duplex min⁹ imediate ſeq̃t̃ aliud feſtũ duplex mai⁹: i ſcdis vs. duplicis minoris: tñ dẽt capl'm ſeq̃ti feſto maiori duplici: niſi conſuetudo vel rubꝛica habeatur in cõtrarium. C.g. Barchi.1451.

¶Feſta ſolẽnia gñalia ſunt dũtaxat q̃ ſequũtur. Antonij abbatis. Vincẽtij ⁊ Anaſtaſij. Joãnis ⁊ Pauli. Inuẽtio ſcti Stephani. Clemẽtis pape ⁊ martyris. Que feſta q̃uis ꝓpter aliqḋ ipedimẽtũ trãſſerãtur a ſuis ꝓpꝛijs locis: ſemp i ſecũdis vs. hẽnt capl'a: niſi feſtũ mai⁹ aut eq̃le ſequatur. C.g. Rupe.1490.

¶Declarat̃ illa debere itelligi feſta localia: q̃ ffes celebrare ex rubꝛica tenẽtur: q̃ ⁊ ſi in Kalẽdario Romano nõ habẽtur: tñ in aliquibus terris vel locis gñaliter a clero ⁊ populo ex pꝛecepto eccl'ie cõiter celebrãtur. De talibus.n. debet fieri feſtũ ſolẽne tm: ⁊ eo die quo cadũt. C.g. Palẽ.1470.

¶Qḋlibet feſtũ ſolẽne ſimplex: qḋ alio noĩe dr nõ trãſſert̃: licet die quo cadit impediatur a celebratione: nõ dz remanere cũ reſiduis ſimplicibus: ſed ceſſante impedimento debet celebrari. C.g. Ando.1475.

¶Quo ad octauas feſtorum.

QUãdo itra octãs celebrãtur feſta duplicia: nõ fit cõmemoratio octaue niſi i ſecũdis vs. qñ ſeq̃nti die faciẽdũ eſt ḋ octaua: vel ſi tale feſtũ duplex occurreret i die octauo. Sz i octis dñi nři ac dñe nře ſp fit cõe. ḋ octaua. C.g. Baſi.1472.

¶Qñ feſtũ habẽs octauã trãſſertur in aliũ diẽ: ſecũ defert ſuã octauã. Intra quaz celebrabũtur feſta tũc ibi occurrẽtia. C.g. Floꝛẽ.1493.

¶Qñ poſt vnũ feſtũ duplex ſequitur dies octaua: licet non ſit duplex dabitur tali diei octauo capl'm. C.g. Ando.1475.

¶Si in die feſto habẽte octauã occurrat feſtuz aliud non duplex: non celebrabitur vſq̃ poſt hmõi octauã. C.g. Ando.1475.

¶Feſtũ ſimplex cadẽs in dñica itra octãs itra q̃s feſta occurrẽtia celebrãtur: fiat

UVA. BHSC. IyR_230_2

die lūe. Et ſi i.2.feria fuerit ē aliō feſtū ſiplex:hmōi feſtū ad.3. feriā trāſferet. Et ſic
d alijs:ita ꝙ i ipa octā feſta occurrētia(ſi fieri potit)celebrēt. C.g. Mecli.1499.

¶ Declarat:ꝙ cū i rubricis cōtineat ꝙ de feſtis hñtib⁹ octās ſēp fiat de octaua
niſi feſtū occurrat:intelligūtur feſta occurrētia q̄ cadūt intra ipas octās:ꝛ nō pce
dentia: vt in rubrica intra octām ſcti Joānis baptiſte cōtinetur. C.g. Tolo.1437.

¶ Feſta occurrētia intra octauas:illa dumtaxat cenſeātur q̄ cadunt intra ſex dies
octaue. C.g. Laual.1505.

¶ Cōmemoratio Crucis q̄ inter Paſcha et Aſcēſionē fieri precipitur: nō debet
omitti licet tūc occurrat octaua alicui⁹ ſancti. C.g. Aſſi.1526.

¶ Intra octās Aſcēſionis et ſcti frāciſci:ac oīz ſctōꝝ dz dici offiñ dñe nře iuxta
ordinariū ꝛ antiquā cōſuetudinē:nō obſtāte cōceſſiōe Leonis.10. qꝫ etiā auctate
aplica in caplo gñali preceptū eſt fieri vt antiqtus. C.g. Aſſi.1526.

¶ Quo ad varia tangentia officium diuinum.

ORdinatur ꝙ in cōfeſſione gñali poſt beate Marie virgini:addatur : ꝛ btō
frāciſco. ¶ Itē ꝙ poſt Cōpletoriū ſēp dicat Aña de btā virgine dña nřa:
niſi in triduo maioris hebdomade. C.g. Ro.1256.

¶ Qñ aliqs ſol⁹ recitat Primā vel Cōpletoriū:debet cōfeſſionē duplicare:ꝑut fit
in choro:qꝛ licet ſit vnus:tñ repreſentat eccl'iam. C.g. Rupel.1499.

¶ A ſeptuageſima vſqꝫ ad paſcha Reſurrectiōis nihil dz dici loco Alla i fine An
tiphonarum: niſi quando ad concludendum cantum eſſet neceſſarium. Et tūc di
catur qđ fuerit cōſonum littere. C.g. Piſ.1263.

¶ A ſeptuageſima vſqꝫ ad Paſcha qñ officiū cātatur:loco Alla dicat: i eternū
vel aliqd ſimile. Qñ vero offiñ dr ſine nota:nihil dicat. C.g. Mecli.1499.

¶ Letania minor q̄ dr in cōmendatione aīe infirmātis:poteſt etiā dici tēpore vn
ctionis:ſi preſidenti viſum fuerit. C.g. Florē.1495.

¶ In hymnis habentibus verſum finalem proprium : debet dici etiam tempore
paſchali : aut alio quocunqꝫ tempore qñ dr Glia tibi dñe ꝛc. etiamſi cantentur
in tono illius tpis. C.g. Ando.1475.

¶ Hiſtorie ꝓpe feſtoꝝ illas hñtiū legi pñt:vt antea ordinatū eſt:et cōceſſū ꝑ Alexā
drū.6.et ſi i breuiario nō ſint ſcripte. C.g. Albi.1502. Et.c.g. Mecli.1499.

¶ Homilia ſup euāgeliū Vos eſtis ſal terre: nō debet dici in feſtis quattuoꝛ do
ctorū:qꝛ nō eſt de ordinario antiquo. C.g. Albi.1502.

¶ Fiat inclinatio ad verſum illū: Sit nomē dñi bñdictū: quoties ipm dici cōtige
rit: ſicut ad Glia pri ꝛc.eſt cōſuetum. C.g. Tolo.1532.

¶ Quo ad officium defunctorum.

INuitatoriū; Circūdederūt me ꝛc.nō dz dici:qꝛ non eſt ordinarij Romani.
Et in nullo officio gñali defunctorū debet in matutinis dici. Rx. Libera me
domine de morte ꝛc.niſi in craſtinum omnium ſanctorum: aut quando cantan
tur tres vigilie inſimul. C.g. Brugē.1484.

¶ Qñ officiū defunctoꝝ precipitur dici ſolēniter:intelligitur de tono ſonorū: ꝛ nō
de alia ſolēnitate. C.g. Mecli.1499.

¶ Quo ad miſſas.

QUando in choro dr officiū dñe nře:debet fieri cōmemoratio ei⁹ in miſſa:
niſi orationes ordinarie ſufficiant. C.g. Piſ.1263.

¶ In miſſis vigiliarū q̄ ieiunātur:miniſtri altaris nō debēt indui dalmaticis. Et
debent fieri genuflexiones ꝑut in miſſis ferialibus. C.g. Baſil.1472.

¶ Introitus miſſe. In medio eccleſie ꝛc.non debet dici niſi illum habenti in

UVA. BHSC. IyR_230_2

miſſa ꝓpria: q2 non eſt de ordinario cõmuni. L.g. Ando. 1475.

¶ Kyrie eleyſon: et Gloria in excelſis ⁊c̃. q̃ dicuntur angelorũ: nõ debent dici: q2 non ſunt ordinarij noſtri. L.g. Brugẽ. 1484.

¶ In miſſis nõ habẽtibus Tractũ ꝓpriũ: nec cõmunẽ: dicatur pſ. Laudate dñm oẽs gentes: loco Tractus. L.g. Brugẽ. 1484.

¶ Prefatio ꝓpria feſtorũ: nũꝗ debet dici in eoꝝ vigilijs: niſi fuerint Reſurrectionis: et Pentecoſtes. L.g. Mecli. 1499.

¶ In nulla miſſa de mortuis: ſeu de Requiẽ d̃r Prefatio ſolẽnis. Nec ẽt Kyrie eleyſõ: et Sãct⁹: niſi ꝓ hmõi miſſa aſſignati. Nec etiã Bñs dñs ⁊c̃. dʒ itonari ſolẽniter: ſʒ ſecus fiat d̃ Magr̃. ꝓpter breuitatẽ ꝑmi verſus. L.g. Baſil. 1472.

¶ In miſſꝭ d̃fũctoꝝ ſẽp dʒ dici illa orõ. Dñe Jeſu chr̃e q̃ dixiſti aplis tuis ⁊c̃. ẽt ſi Rõnale dicit oppoſitũ: cũ nõ ſit de ordinario Romano. L.g. Mecli. 1499.

¶ Quaſcunꝗ miſſas in nr̃is miſſalibus exiſtentes poſſumus dicere: licet nõ ſint ordinarij Romani. L.g. Albi. 1502.

¶ Quo ad ſingulos mẽſes ordinata. ¶ Et primo quo ad mẽſem Januarij.

In octaua ſancti Stephani debet dici Credo: q2 eſt intra octauã ſancti Joãnis apl̃i et euangeliſte. L.g. Baſi. 1472.

¶ Qñ octaua Innocẽtiũ eſt in dñica: habebit capl̃m in ſecũdis vſ. q2 gaudet tũc prehemiñẽtia dñicarũ. L.g. Barchi. 1451.

¶ Qñ feſtũ Epiphanie eſt ĩ dñica: q̃uis offm̃ dñice fiat ĩ ſabbato intra octauã: nihilomin⁹ incipietur a ꝑmo R̃o. in matutinis: q2 eſt offm̃ dñice: licet non fiant cerimonie dñicales. L.g. Mecli. 1499.

¶ In ꝑmis vſ. diei octaui Epiphanie debẽt dici Antiphone laudũ. ſ. Baptizat miles ⁊c̃. Et in fine pſ. Laudate dñm oẽs gẽtes. L.g. Aſſi. 1526.

¶ In feſto ſctõꝝ Fabiani ⁊ Sebaſtiani debent dici tres vltime lectiones homilie cõis iuxta ordinariũ: ſʒ hiſtoria ſufficeret ꝓ nouẽ. L. Ando. 1475.

¶ Feſtũ Agnetis. 2. ſi in dñica venerit: etiã ſi nõ ſit primoponẽda: transfertur in ſecundam feriã: et fiat de dñica. L.g. Mõ. lu. 1467.

¶ Quo ad mẽſem Februarij.

Cathedra ſcti Petri qñ venit ĩ dñica: dʒ celebrari die lune. Et ſʒ die ſeq̃nti ſit feſtũ duplex: nõ dʒ õmitti cõemoratio ſcti Pauli ĩ ſecũdis vſ. Et qñ celebrat̃ ĩ q̃drageſia: dʒ p̃cedere cõemoratio ferie cõemora. ſãcti Pauli. L.g. Baſi. 1472.

¶ Feria quarta Cinerũ ſemꝑ fiat de ipa feria: etiã ſi eadẽ die occurrat feſtũ duplex: iuxta ordinationẽ dñi Clemẽtis pape. 6. L.g. Baſi. 1472.

¶ Quo ad menſem Martij.

Sctis Perpetue ⁊ Felicitatꝭ dʒ fieri offm̃ martyrũ nõ v̓ginũ: q2 d̃ vna legit̃ in ſua hiſtoria ꝙ peperit in carcere: et de altera ꝙ erat cõiugata. Inuitatoriũ dicet̃. Laudem⁹ deũ nr̃m in cõfeſſione ſctãrũ ⁊c̃. L.g. Rupe. 1490.

¶ In feſto ſcti Gabrielꝭ dicẽtes offm̃ ſcti Michaelꝭ dñt õmittere tres ꝑmas lcõnes. ſ. In mõte gargano ⁊c̃. et dicere ſer d̃ ꝑ nõe: Natura angelica ⁊c̃. Et nõ dʒ mutari nomẽ Michaelꝭ: ne dicat̃ ſnia falſa: q̃ inde ſeq̃ret̃. L.g. Brũ. 1484.

¶ In matutinis triũ dierũ vltimoꝝ maioris hebdomade: ſʒ regula dicat ꝙ ꝑma Añã incipiatur abſolute: intelligitur tñ p̃miſſo Pr̃ nr̃ flexis genib⁹. Et idẽ in ceteris horis dici. In fine aũt orõnis: quilibet ſub ſilentio debet dicere. Qui tecum ⁊c̃. ac deinde Pater noſter. L.g. Piſ. 1263.

¶ In Cõpletorio ſabbati ſcti poſtꝗ hebdomadari⁹ dixerit ꝑncipiũ Añe Veſpere aũt ⁊c̃. d̃r. Nũc dimittis ⁊c̃. ac deinde d̃r tota Añã. L.g. Ro. 1256.

UVA. BHSC. IyR_230_2

Ordinationes ac declarationes.

¶Quo ad menſem Aprilis.

PRefatio Paſche debet dici ſolẽniter diebꝰ dñicis: ⁊ feſtis ſolẽnibus: ac reliquis maioribus. Sed in feſtis ſimplicibꝰ: dicetur ſimplex. Et ſimiliter fiat de Kyrie eleyſon: et Gloria in excelſis. L.g. Baſil.1472.

¶Diebus ferialibus inter Paſcha: ⁊ Pẽtecoſtẽ Allã dicuntur in miſſa ſimili modo vt in diebus feſtis. Et ſecũda Allã dr̃ a duobus. L.g. Brug.1484.

¶Inter Paſcha ⁊ Pẽtecoſtẽ debet genuflecti ad Xſum Et hõ factus eſt: prout in reliquo anni tempore. L.g. Brug.1484.

¶Quo ad menſem Maij.

MIſſa letaniarũ deſeruit ꝓ ſecũda ⁊ tertia ferĩs: cũ fit de feria. Et nõ dr̃ ĩ ea Glĩa ĩ excelſis ⁊c̃. Nec fiũt genuflexiões. Kyrie eleyſõ dñr feriales. Sive ro ĩ dictis diebꝰ celebrant̃ feſta: ĩ vno eorũ dicant̃ due miſſe. L.g. Ando.1475.

¶Si feſtum duplex venerit in vigilia Aſcẽſionis: miſſa dicetur de feſto abſq; aliqua cõmemoratione vigilie. Qñ aũt dr̃ miſſa vigilie: dr̃ Glĩa in excelſis: ſicut in diebus ferialibus huius temporis. L.g. Ando.1475.

¶Qñ octaue Aſcenſionis: ⁊ ſancti Bernardini cõcurrunt in dñica: fiat de dñica Aſcenſionis: ⁊ non de beato Bernardino. L.g. Mech.1499.

¶Duobus diebus poſt octauã Aſcẽſionis niſi feſta occurrant: nõ fit de reſiduis Et ſi ꝓma die poſt hmõi octauã nõ fit ð aliq̃ feſto: nõ fiet aliq̃ cõmemoratio diei ſequẽtꝫ. Si aũt occurrerit tũc feſtũ: hẽbit ſecũdas vſ̃. ĩtegras: niſi in ſabbato celebretur aliud feſtũ Verũtñ ſi feria.6.nõ occurrerit feſtũ ſꝫ in ſabbato: tunc in vſ̃. ferie.6.dicentur Añe Aſcenſionis: ⁊ a caplõ in antea fiet de feſto abſq; aliqua cõmemoratione. L.g. Piſ.1263. Et. L.g. Baſi.1472.

¶In feſto ſancti Joannis ante portã latinã dicitur in miſſa euãgelium. Acceſſit ad Jeſum ⁊c̃. L.g. Piſ.1263.

¶Quando octaua ſancti Bernardini fit ante Aſcenſionem: debet in ea fieri cõmemoratio Crucis. L.g. Aſſi.1526.

¶Quo ad menſem Junij.

ORdinatur q̀ per totam octauã ſanctiſſimi corporis dñi noſtri Jeſu chriſti fiat officium ſolẽne. Et vt ſolẽnius celebretur ordinatur: q̀ officium beate virginis non dicatur. L.g. Tolo.1437.

¶Declaratur q̀ in ſanctiſſimo feſto euchariſtie Añe vſ̃. primarũ.ſ. Sacerdos in eternum ⁊c̃. in ſecũdis vſ̃. diei: et per totã octauã debeãt dici: cũ id fiat in capella dñi pape: ac de hoc ſpeciale ordinariũ habet̃. L.g. Ando.1447.

¶Quo ad menſem Julij.

IN primis vſ̃. octaue aplõꝝ Petri ⁊ Pauli: Añа ad Magt̃ dꝫ eſſe: Petrus aplus ⁊c̃. Et in matutinis Inuitatoriũ Regẽ aplõꝝ. L.g. Rab.1511.

¶feſtũ ſancti Bonauẽture debet fieri dñica.2.mẽſis Julij: vt precepit Sixtꝰ.4. Nõ obſtãte ordinatione caplĩ gñaliſſimi Rome celebrati. L.g. Rab.1511.

¶Qñ feſtũ ſancti Bonauenture venerit in die octauo Viſitationis btẽ virginis: fiat de octaua: cũ cõmemoratiõe dñice. Et feſtũ ſcti Bonauẽture trãſferat̃ ad diẽ ſequẽte. Si tñ in aliquo loco fuerit aliqua particularis deuotio dicti ſancti: poterit celebrari de ipõ cum cõmemoratiõe octaue. L.g. Aſſi.1526.

¶Quo ad menſem Auguſti.

IN ſecũdis vſ̃. beati Petri ad vincula debet fieri cõmemoratio bti Pauli: lꝫ incipiat̃ a caplõ ð cõſecratiõe ecclĩe Portiũcule. L.g. Mecli.1499.

¶In ſcðis vſ̃. feſti Niuiũ: ſolũ a caplõ fit de Trãſfigura. dñica. L.g. Aſſi.1526.

UVA. BHSC. IyR_230_2

¶ In feſto Tráſfigurationis nõ debet dici Gloria tibi dñe qui nat⁹ es ꝛc̃. niſi in primo cõpletorio ratione feſti Niuium. L.g. Mecli.1499.

¶ Quando octaue beati Laurentij: et beate Clare concurrũt in dñica: ſiat de btõ Laurentio: ꝛ non de beata Clara. L.g. Mecli.1499.

¶ Quo ad menſem Septembris.

Rubrica Pariſiẽſis q̃ incipit: Nota ꝙ ab octaua Pẽtecoſtes vſq; ad aduentum ꝛc̃. ſeruetur circa officia dominicalia. L.g. Tolo.1437.

¶ Quo ad mẽſem Octobris.

IN feſto btiſſimi pris nri frãciſci: et p ei⁹ octã: ac i feſtꝫ oiꝫ ſctoꝝ nri ordis: ꝛ btẽ Clare poſſum⁹ dicere Credo: ex cõceſſiõe Sixti.4. L.g. Bru.1484.

¶ Propter reuerẽtiam btiſſimi pris nri frãciſci dꝫ dici in eius Ymnu. Ora ꝓ nobis beate pater frãciſce. Et hoc nõ ſolũ in ſuis feſtiuitatibus: ſed etiã quãdocũq; fit commemoratiõ de ipſo. L.g. Aſſiſij.1526.

¶ Quo ad mẽſem Nouẽbris.

IN dñica q̃ occurrit intra octauã oim ſanctoꝝ: nõ fiat cõmemoratio de dñica ſi dñice fuerint viginti quinq; vel plures. In caſu vero quo dñice a pẽtecoſtes vſq; ad aduẽtũ fuerint viginti quattuor: tunc nõ eſt faciendũ de dñica q̃ cadit itra octauã oim ſanctoꝝ vel in die etiã cõmemoratio: ſed eſt omnino omittenda ſicut quando eſſent viginti tres dñice. Si vero fuerint viginti ſex vel plures: ſeruetur regula antiqua ordinarij. L.g. Magda.1490.

¶ Feſtũ ſctẽ Heliſabeth celebret cũ ſolẽnitate duplicis maiorꝫ: ꝛ cũ octaua ꝓpter conceſſionẽ q̃ hꝫ ad ſuſpendẽdũ interditũ qñ tunc acciderit. L.g. Aſſi.1526.

¶ In miſſa feſti.s. Catherine dicat Introit⁹ Gaudeam⁹ ꝛc̃. L.g. Mecli.1499.

¶ Quo ad menſem Decembris.

FEſtũ cõceptiõis vginꝫ Marie hẽat ꝑmas veſpas itegras cũ cõemoratiõe ſcti Ambroſij. Et feſtũ ſãcte Lucie celebret itra ei⁹ octãs. L.g. Mecli.1499.

¶ In quattuor temporibus aduentus ſemper fiat de feria: niſi feſtũ duplex aut ſolenne tunc occurrat. L.g. Ando.1475.

¶ In aduentu qñ in ſabbato illius tẽporis dr Añã Expectetur: ſi nõ fit de feria: ſufficit dicere ps. Audite celi ꝛc̃. ſine alijs q̃ttuor ps. Laudũ. L.g. Mecli.1499.

¶ Quotieſcũq; in aduẽtu et q̃drageſima occurũt. R. aliq: vel Laudes ꝓprie: fiat de feria: niſi tũc feſtũ duplex vel ſolẽne occurrat. Juli⁹ pap.2.et. L.g. Roto.1518.

¶ In miſſis Natiuitatis ꝛ Epiphanie domini nõ debet dici: Verbũ patris: nec Stella fulſit ꝛc̃. quia nõ ſunt de ordinario. L.g. Bru.1484.

¶ Jeſu Glãa tibi ꝛc̃. dꝫ dici vſq; ad Epiphaniã dñi excluſiue. L.g. Piſis.1263

¶ Finis Ordinationũ: ac declarationũ Officij diuini.

¶ Incipit ordo ad benedicendũ ornamenta altaris.

Et primo gñaliter ad oia. Deinde ſingulariter ad quodlibet.

¶ Ver. Adiutorium. R. Qui fecit. Ver. Dñs vobiſcum. Oratio.

DEus oĩs bonarũ virtutũ dator: ꝛ oim bonoꝝ largus infuſor: ſupplices te rogam⁹: vt nobis opẽ tue bñdictiõis infundas: ꝛ hũc amictũ. albã. cinctorium. manipulũ. ſtolã. tunicã vel planetã diuino cultui preparatũ virtute ſpũſſcti bñ ✠ dicere ꝛ cõſe ✠ crare digneris: ꝛ oib⁹ eo vtẽtibus gratiã ſanctificationis ſancti myſterij tui benign⁹ cõcede: vt in cõſpectu tuo ſãcti ꝛ imaculati atq; irrephenſibiles appareãt: ꝛ auxiliũ miſericordie tue acquirant. Per dñm nrm ꝛc̃.

UVA. BHSC. IyR_230_2

Ordo ad benedicendum ſacra ornamenta.

¶Sequuntur proprie benedictiones. ¶Et primo ad amictum.
¶Uer. Adiutorium. ℟. Qui fecit. ℣. Dñs vobiſcum. Oratio.

IMmenſe pietatis ꝛ plenitudinis gratiaꝝ infuſor deꝰ: qui ꝑ os ꝓphete tui di-
xiſti. expandi amictũ meũ ſuꝑ te ꝛ operui ignominiã tuã: plenitudinez gr̃e ꝛ
bñdictionis tue ſuꝑ hunc amictũ ꝓpiciatus extẽde: vt oẽs qui eo vſi fuerint: pfe-
ctam quã deſignat amictus caſtigationẽ vocis ꝛ gule ſentiãt: tãq̃ꝫ perfecti: vir-
tute decori: ꝛ ex amicto ipõ reddãtur tibi deo oĩpotenti moribus ꝛ gr̃a ſpecioſi.
Qui cũ patre ꝛc̃. ¶Deinde aſpergat aqua benedicta.

¶Bñdictio ad albã. ¶℣. Adiutoriũ. ℟. Qui fecit. ℣. Dñs. Orõ.

DOmine deꝰ oĩps qui Aarõ ꝛ filios eiꝰ tunicis lineis in decorẽ ꝛ gl̃iam ſa-
cerdotij indui precepiſti: cũ quibꝰ ꝛ ipi ſanctificati: tibi etiã in ſãctuario mi
niſtrarent: hãc q̃s lineã tunicã tue virtutis ſãctificatione bñ ✠ dicere: ꝛ ſancti ✠
ficare digneris: quatenus oẽs qui ea induti in ſãcto miniſterio tuo vſi fuerint: di-
gni fiant altaris tui miniſtri: ipoſq̃ꝫ ſeptiformis gr̃a ſpũſſancti repletos: ꝛ caſtita
tis zona precinctos: beata facias cũ miniſtris angelis immortalitatis fruitiõe ve
ſtiri. Per eundẽ. in vnitate eiuſdẽ ꝛc̃. ¶Deinde aſpergatur aqua.

¶Benedictio ad cingulum. ¶℣. vt ſupra. Oratio.

DEus innocẽtie reſtitutor: ꝛ puritatis amator: q vtriuſq̃ꝫ teſtamenti p̃res lũ-
bos ſuos precingere inſtruxiſti: quo vꝫ carnẽ lũboꝝ laſciuiã diſcerẽt ſobrie-
tate cõtinentie coarctare: ſancti ✠ fica ꝛ bñ ✠ dic q̃s dñe cingulũ iſtud: vt oẽs q
eo accincti fuerint: ab eſtu voluptatũ carnaliũ refrigeriũ ſentiãt: ꝛ ſpũſſancti rore
perfuſi: q̃ tua ſunt mundo corde ꝛ caſto corpore deſiderẽt ꝛ letentur. Per dñm
noſtrum. in vnitate eiuſdem ſpũſſancti ꝛc̃. ¶Deinde aſpergatur.

¶Benedictio ad manipulum. ¶℣. vt ſupra. Oratio.

DEus qui de fructu operũ tuorũ terrã ſatias: ꝛ ſc̃m opa ſua retribuis ꝛ iudi-
cas vnũquẽq̃ꝫ: manipulũ iſtũ per quẽ fructus bonoꝝ operuz deſignat: tue
benedictionis dono ſancti ✠ fica: quatenus miniſtri altaris tui ipõ vtentes ma-
nipulo: per bonorũ operũ fructu digna ſe gaudeant aſſequi p̃mia meritoꝝ. Per
dominum. ¶Deinde aſpergatur aqua benedicta.

¶Benedictio ad ſtolam. ¶℣. vt ſupra. Oratio.

INeffabilis benignitatis ꝛ clementie deus: cuius iugũ onuſq̃ꝫ leue eſſe tu ipe
perhibes: quiq̃ꝫ per os ſapiẽtis collũ nos ſubijcere iugo tue ſapiẽtie docuiſti:
bñ ✠ dic ꝛ ſc̃ti ✠ fica ſtolã iſtã iugũ tue mãſuetudinis p̃ſignantẽ: vt ſacerdotes
ꝛ leuite tui q eidẽ ſtole humeros ꝛ colla ſummiſerint: ſuauitatis tue ſentiãt leuita-
tem: quatenus inter magnã ꝛ mirabilẽ turbã quã beatus Joãnes vidit in cõſpe
ctu agni ſtolis albis amictã: ſtolas ſuas lauare in ipſius agni ſanguine mereãtur:
ac tãq̃ꝫ formoſi in ſtola ſua: ꝛ in multitudine ſue fortitudinis gradientes: ſtola in-
duantur gl̃ie eternaliter cũ electis. Per chriſtum. ¶Deinde aſpergatur.

¶Benedictio ad caſulã. ¶℣. vt ſupra. Oratio.

DEus fons pietatis ꝛ iuſticie: q tui operis miniſtros: ad extremũ veſtimẽto ca
ſule: cuiꝰ munimine interiꝰ oĩa tegerent: veſtiri ſanxiſti: bñ ✠ dic q̃s ꝛ ſc̃ti ✠
fica planetã iſtã: ꝛ cõcede petitionibꝰ nr̃is: vt oẽs hac planeta induti: enumeratãꝫ
intus oĩm virtutũ ornamẽtis: vinculũ perfecte charitatis ſuꝑ oĩa habeãt: quo ꝑfi
cere q̃ deſiderãt: te p̃ſtãte valeãt. Per chriſtũ. ¶Deinde aſpergatur.

¶Benedictio mapparum altaris. ¶℣. vt ſupra. Orõ.

EXaudi dñe p̃ces nr̃as: ꝛ hec lintheamina ſacro altari preparata: bñ ✠ dice

UVA. BHSC. IyR_230_2

re ⁊ ſancti✠ficare digneris. Per. ¶ Item ad eadem. Oratio.

DOmine deꝰ oṗs: q ab initio hoibus vtilia ⁊ neceſſaria creaſti veſtimẽta: q
ꝫ leuitiꝫ tuis hec ornamẽta ⁊ lintheamina facere moyſẽ famulũ tuũ ꝑ qua-
draginta dies docuiſti: q̃ etiã varia texuit ⁊ fecit in vſũ miniſterij tabernaculi fede-
ris: ſcti✠ficare: ⁊ bñ✠dicere: cõſe✠crareq̃ digneris hec lintheamina ad tegẽdũ
inuoluẽdũq̃ altare glorioſiſſimi filij tui dñi nr̃i Jeſu chr̃i. Qui te. ¶ Aſpergatur.

¶ Bñdictio vaſis in quo ponitur eucharistia. ¶ V. vt ſupra. Oratio.

ORemus dilectiſſimi fr̃es: vt deus oṗs hoc vaſculũ corporis filij ſui dñi nr̃i
Jeſu chriſti gerulũ: ſue bñ✠dictionis ſancti✠ficatione perfundere digne
tur orantibus nobis. Per eundem dñm noſtrum. Oratio.

OMñps ſẽpiterne deꝰ: manibꝰ nr̃is opẽ tue bñ✠dictiõis infunde: vt ꝑ nr̃am
bñdictionẽ hoc vaſculũ ſcti✠ficetur: ⁊ corpori dñi nr̃i Jeſu chriſti nouũ ſe
pulchrum ſpũſſancti gr̃a perficiatur. Per eundem ⁊c̃. ¶ Aſpergatur.

¶ Benedictio corporaliũ. ¶ V. vt ſupra. Oratio.

OMñps ſẽpiterne deꝰ bñ✠dic lintheamẽ iſtud ad tegẽdũ inuolẽdũq̃ corpꝰ potius inuoluendum
et ſanguinẽ filij tui dñi nr̃i Jeſu chriſti. Qui tecũ ⁊c̃. Oratio.

DOmine deus q iã ſanctificare dignatꝰ es hoc genꝰ ſpecierũ quãdo eo digna
tus es inuolui corpꝰ dñi nr̃i Jeſu chr̃i vnigeniti tui in btã paſſione: concede
q̃s per eũdẽ dñm quãq̃ indignis famulis tuis: vt pñs lintheũ celeſti bñ✠dictio
ne ſctm̃ ⁊ aptũ fiat dñico ſepulchro: vꝫ altari tuo: vt placabiliter poſſit in eo impo
ni corpꝰ ⁊ ſanguis eiuſdem dñi nr̃i Jeſu chriſti: q eſt vita oim̃ fideliter ſe ſumen-
tium: q vinit ⁊ regnat tecũ deus in vnitate ſpũſſancti ⁊c̃. Oratio.

CLemẽtiſſime dñe cuius inenarrabilis virtus: cuiꝰ myſteria arcanis mirabi
libus celebrãtur tribue q̃s: vt hoc lintheamẽ tue ꝓpiciationis bñ✠dictiõe
ſancti✠ficetur ad cõſecrandũ ſuper illud corpus ⁊ ſanguinẽ dei et dñi noſtri Jeſu
chriſti filij tui. Qui tecum viuit ⁊c̃. ¶ Aſpergatur.

¶ Itẽ ad bñdictionẽꝫ ſacerdotaliũ indumẽtoꝝ. ¶ V. vt ſupra. Orõ.

OMñps ſẽpiterne deꝰ q ꝑ Moyſẽ famulũ tuũ põtificalia. ſacerdotalia. leuiti
ca veſtimẽta ad explendũ miniſteriũ in cõſpectu tuo: ⁊ ad honorẽ atq̃ deco
rem tui nois fieri decreuiſti: adeſto ꝓpitiꝰ inuocationibꝰ nr̃is: ⁊ hec indumẽta de
ſuper irrigãte gr̃a tua: ingẽti bñdictione ꝑ nr̃e hũilitatis ſeruitute puri✠ficare:
bñ✠dicere: ⁊ cõſe✠crare digneris: vt diuinis cultibꝰ ⁊ ſacris myſterijs apta ⁊
bñdicta exiſtãt: hiſq̃ ſacris veſtibus põtifices. ſacerdotes: ſeu leuite induti: ⁊ ab
oibꝰ impulſionibꝰ: ſeu tẽtationibꝰ malignoꝝ ſpirituũ muniti ⁊ defenſi eſſe merea
tur: tuiſq̃ myſterijs apte ⁊ condigne ſeruire ⁊ inherere: atq̃ in his tibi placide et
deuote perſeuerare tribue. Per chriſtum ⁊c̃. Oratio.

DEus inuicte virtutis auctor: ⁊ oĩm rerũ creator ac ſanctificator: intẽde ꝓpi
cius p̃ces noſtras: ⁊ hec indumenta leuitice ac ſacerdotalis glie: myſterijs
tuis fruenda: tuo ore ꝓprio bñ✠dicere. cõſe✠crare: ac ſancti✠ficare digneris:
oẽſq̃ eis vtentes: tuis myſterijs aptos: ⁊ tibi in eis deuote ⁊ amabiliter ſeruien-
tes: gratos effici concedas. Per chriſtum. ¶ Aſpergatur.

¶ Explicitur ordo benedicendi ſacra ornamenta.

¶ Laus ſummo regi dicatur vocibus oris:
Ut iam non ceſſet merces condigna laboris.

SAlmantice in edibus Ildephonſi Porres. xv. Kls Auguſti: Anno a
Chriſtiana ſalute Milleſimo Quingenteſimo Trigeſimo Secundo.

UVA. BHSC. IyR_230_2

UVA. BHSC. LyR_230_2

UVA. BHSC. IyR_230_2

UVA. BHSC. IyR_230_2

UVA. BHSC. IyR_230_2

UVA. BHSC. IyR_230_2

670

COMPEN-
dium
Privile-
giorum
Mendican-
tium.

Biblioteca de Santa Cruz
IyR 230

U/Va. BHSC. IyR_230_2